

**Gyermeket
nevelni
Isten félelmében**

Michael & Debi Pearl

EVANGÉLIUMI KIADÓ

A könyv eredeti címe és kiadója:
To Train up a Child, 13. kiadás
Michael & Debi Pearl
1000 Pearl Road
Pleasantville, TN 37033
USA

© by Michael Pearl

Magyar kiadás
© 2004 by Evangéliumi Kiadó és Iratmisszió

ISBN 963 9434 73 6

A magyarországi jogok tulajdonosa és a kiadásért felel az
Evangéliumi Kiadó és Iratmisszió
1066 Budapest, Ó utca 16.
Felelős szerkesztő: Vohmann Péter

TARTALOM

→	Bevezetés	5
→	1. Gyermeket nevelni	7
→	2. A gyermeki természet	20
→	3. Szülői harag	28
→	4. Szálak kötözése	32
→	5. A vessző	41
→	6. A vessző használata	52
→	7. A vessző filozófiája	56
→	8. Szelektív engedelmesség	58
→	9. Nevelési példák	62
→	10. Biztonságra nevelés	72
→	11. Munkára nevelés	76
→	12. Hozzáállásra nevelés	79
→	13. Az érzelmek kordában tartása	86
→	14. Önmérsékletre nevelés	90
→	15. Erőszakoskodók	92
→	16. Fenyegetés Istennel, ostromozás a Bibliával	94
→	17. Utánzatok	96
→	18. Személyes levél	98
→	19. Befejezés	107

*

BEVEZETÉS

Könyvünk nem fegyelmezésről/fenyítésről vagy nehezen nevelhető gyermekekről szól. A hangsúly elsősorban a gyermek nevelésén van, mielőtt a fenyítés szükségessé válik. Szemmel látható, hogy a szülők többsége – noha elvárja az engedelmisséget – soha nem próbálja meg engedelmisségre nevelni a gyermekét. Várnak addig, amíg a gyermek viselkedése tűrhetetlenné válik, és akkor robbannak. Helyes neveléssel a jelenleg gyakorolt szülői fenyítés közel 5%-ra csökkenthető. Ahogy felismerjük és megértjük a nevelés és a fenyítés közti különbséget, egy megújult látásmód alakul ki bennünk a családi életünkre nézve: nem lesz többé felemelt hang, szóváltás, helytelen megnyilvánulás, mérséklődik a testi fenyítés, derűs lesz a légkör, gyermekeink részéről pedig tökéletes engedelmisségre számíthatunk.

Bármelyik szülőnek – aki érzelmi érettségben felülmúlja egy átlagos képességű, 13 éves szintjét, és helyes látásmóddal és a módszer ismeretével bír – lehetnek boldog, engedelmes gyermekei. Ez nem egy elmélet, hanem gyakorlati valóság, amit számtalan esetben eredményesen alkalmaztak és alkalmaznak.

Ismerünk egy házaspárt, akiket nyomasztott három kisgyermekükkel való állandó konfliktusuk. Miután egy hétvégét nálunk töltöttek, és hallották tőlünk a már említett alapelveket, nevelési módszereiken változtattak. Egy hét múlva boldogan újságolták: „Hihetetlen! Meglátogattuk egyik barátunkat, ahol valamire utasítottuk gyermekeinket, és ők mindenféle kérdezősködés nélkül, azonnal engedelmeskedtek.”

Ezek az igazságok nem a kutatás szakmai világából vett új, forradalmi felismerések, hanem ugyanazok az alapelvek, amelyekkel valamikor a makacs öszvéreket tanították, ugyanaz a módszer, amelyet Isten alkalmaz gyermekei nevelésére. Rendkívül egyszerűek és kézenfekvőek. Közös tanulmányozásunk végeztével azt fogod mondani: „Ezt mindig is tudtam. Hogyhogy nem ismertem fel eddig? Annyira magától értetődő.”

1. rész

GYERMEKET NEVELNI

NE VOND MEG A VESSZŐT A GYERMEKEIDTŐL!

Ha a szülőknek azt mondom, hogy szükséges a testi fenytés gyermekeik nevelése során, némelyikük így válaszol: „Megtenném, ha valaki hajlandó lenne cserélni velem.” Egyszer olyan gyerekek voltak nálunk, akik tönkretették az egyik elektromos készülékemet. A szüleik porig lesújtva meredtek rám. Ha még egy órát együtt töltünk velük, én azt kívántam volna, bár sohase lenne gyermekem. Ültünk, próbáltunk beszélgetni, és ezalatt a gyerekek folyton ki-be futkosva egymásra árulkodtak, könyörögtek, hogy menjenek haza, vagy hogy maradjanak, hogy éhesek, vagy éppen azt a játékot követelték, amelyet a másik nem akart odaadni. Édesanyjuk egyebet sem tett, mint újra meg újra felpattant, hogy megmentsen valamilyen törekeny tárgyat. „Ne!” – hangzott el a szájából megszámlálhatatlanul sokszor a két óra folyamán. Mind-egyik gyereket elfenekelte kétszer-háromszor, de az ütéseket általában a pelenka felfogta. Ennek nyilvánvalóan semmilyen hatása nem volt.

Ha azt mondjuk, hogy következetesen vesszővel (nem a hátgerinc alsó részére mért karateütéssel) meg kell „büntetnünk” minden kihágást, ezt némely édesanya kegyetlen bánásmódnak tartja, ami nem szolgálja a gyermeke javát. A mamák részéről a fenytés csak „tűzoltás”, hogy hozzáláthassanak a következő feladathoz. Reménytelennek tartják a gyermek akaratának kézben tartását. Csak el akarják terelni csemetéjük figyelmét, hogy zavartalanul folytathassák teendőiket.

Egy másik anyuka is jött hozzánk a kisgyermekeivel, és leültünk beszélgetni. Azt mondta nekik: „Menjetek ki játszani, és ne zavarjatok, csak ha szükségetek van valamire!” A következő két óra alatt szinte észre sem vettük a gyermekek jelenlétét, kivéve, hogy az egyik kicsi bejött az anyjához, jelezve, hogy pisilnie kell. Szépen játszottak együtt, megoldották a nézeteltéréseket, és nem igényeltek babusgatást, amikor egyikük felborult a hintalóval, és egy dudor keletkezett a fején. Nem szaladgáltak ki-be – ahogy ebben meg-egyeztek.

Ez az édesanya nem fenekelte el a gyermekeit, amíg nálunk voltak, és nem volt arra sem szükség, hogy megdorgálja őket. Nyugodt volt. Amikor hívta őket, hogy induljanak haza, egyikük azt kérdezte: „Anya, maradhatok még játszani Zsuzsival?” Mire ő így felelt: „Ma nem. Dolgunk van otthon.” A gyermek felemelte a karjait, s az anya felkapta. Ő a nyakát átkarolva így szólt: „Szeretlek, anya.”

Ez a fiatal anyuka azt mondta nekem, hogy a gyermekei a kedvében akarnak járni. Igyekeznek szót fogadni, s olyan jó együtt lenni velük. Szeretne még több gyermeket. Számára ők jelentik az élet örömét.

Isten kegyelme és – e könyv lapjain is olvasható – egyszerű, bibliai alapelvek figyelembevételével ez az anya céltudatosan és nyitott szívvel nevelte a gyermekeit, s ez örömmel és Isten felé hálaadással töltötte el őt.

ENGEDELMESSÉGRE TANÍTÁS

A tanítás nem szükségszerűen kívánja, hogy a tanuló képes legyen következtetni; még az egeret és a patkányt is meg lehet tanítani, hogy ösztökélésre reagáljon. Egy kutya gondos gyakorlással tökéletes engedelmességre tanítható. Ha a vakvezető kutya megtanítható arra, hogy egy vak embert biztonságosan elvezessen a város akadályain keresztül, egy szülőnek nem kell-e többet elvárnia intelligens gyermekétől? Egy kutya megtanítható arra, hogy ne nyúljon az elé tett inycsiklandozó ételhez. Egy gyermeket nem lehet megtanítani, hogy ne nyúljon valamihez? Egy kutyának meg lehet tanítani, hogy jöjjön, maradjon, üljön, legyen csendben, vagy parancsra fogjon meg valamit. Lehet, hogy te nem tanítottad meg ilyen jól a kutyádat, de sokan ezeket nap mint nap megvalósítják a nem túl okos lényeken is. Még egy nehezen nevelhető tizenéves is el tudja sajátítani, hogyan oktasson egy kutyát az iskolában.

Ha vársz, és csak azt követően fedded meg a kutyádat, hogy elfogadhatatlan módon viselkedik, ijedős kutyád lesz, amely folyton ólálkodva azt fogja lesni, mivel iszkolhat el, mielőtt gorombán leteremtik. Ahol hiányzik a tanítás, ott dorgálással vagy veréssel nem lehet megfelelőbb viselkedésre bírni egy gyermeket, mint a család kutyáját. **Bármennyire is növeljük a fenyítés mennyiségét, ez nem pótolhatja a tanítás hiányát.**

A helyes tanítás (és az értük mondott ima) minden gyermeknél eredményre vezet. Ha elmulasztod, száználmas körülményeket teremtesz magadnak és a gyermekednek. Sokan – tudatlanságból – mellőzik a tanítást, és csupán fenyítéssel remélik elérni a helyes viselkedésre szoktatást. Ez nem működik.

„VI-GYÁZZ!!”

Amikor önfejű fiatal emberek bevonulnak katonának, a legelső dolog, amire megtanítják őket, az, hogy csendben álljanak. A parancsszóra végzett gyakorlatok végtelen sora azt a célt szolgálja, hogy megtanulják akaratukat alárendelni, s ebben megerősödjenek. „Vi-gyázz!” – hangzik el, és minden hadművelet ezzel kezdődik. Gondold el, micsoda könnyebbség lenne, ha egyetlen parancssal meg tudnád nyerni valamennyi gyermeked teljes, osztatlan figyelmét! Egy őrmester megteheti, hogy vigyázállásba parancsolja a rábizott embereket, azután mindenféle magyarázat nélkül otthagyja őket, s ők továbbra is abban a merev helyzetben fognak állni mindaddig, amíg ki nem dőlnek. A „Jobbra át!”, „Balra át!”, „Század, állj!” utasításoknak nincs más értelme a háborúban, mint-hogy azonnali, feltétlen engedelmessegre szólítja fel az embereket.

Miként a seregben, úgy a családban is valamennyi hadművelet figyelemfelhívással kezdődik. A fegyelmezési gondok háromnegyed része megoldódna, ha el tudnád érni, hogy gyermekeid azonnal elcsendesedjenek, és teljesen rád figyeljenek.

„HÁTRA ARC!” – a család nyelvére lefordítva azt jelentené, hogy: „Hagyd el a szobát!”, vagy „Menj aludni!” Kérdés nélkül sarkon fordulnának, és mennének. Ez egy jól működő családban normális dolog.

„HÓHA!”

Megfigyelhetjük a lovászatot is, ahol mindig idomítanak új lovakat! Ha szekérre ülsz, és egy keskeny, kanyargós úton mégy, amelyen rönkszállító autók haladnak, olyan lóra van szükséged, amely teljes mértékben engedelmeskedik. Nem teheted ki magad annak, hogy csak ostorcsapással tudd engedelmessegre bírni. Egyetlen hiba is végzetes lehet.

Egy lovat mindenekelőtt arra kell megtanítani, hogy álljon nyugodtan, és hagyja, hogy megfogják, ill. felszerszámozzák. Nem szabad félnie a kantártól és a lószerszámtól. Ha kocsi elé van fogva, nyugodtan kell állnia, amíg egy csapat gyerek beszáll. Ha a bekötőút végén megállítják, hogy várjon, amíg tisztul a forgalom, nem vághat egy száguldó teherautó elé, saját akaratának érvényt szerezve.

A lóidomításhoz tartozik az állat felkészítése arra, hogy megfelelően reagáljon a későbbiekben adódó valamennyi helyzetre. Ez a kiképzés adott környezetben zajlik, ahol olyan körülményeket teremtenek, amelyekben tesztelhetik és szabályozhatják a ló reakcióit. Ez úgy történik, hogy különféle iramokat diktálnak neki. Megtanítod megállni úgy, hogy „Gyí!” vezényszóra

elindítod, s miközben a kantárnál fogva vezeted, egyszer csak azt mondod: „Állj!” A ló megáll, mert szorosan tartod a kantárt. Alig néhány gyakorlat után a ló megáll a pusztá parancsra is.

Az idomár beállítja a hang tónusát, amelyre az állatnak reagálnia kell. Ha normál hanghordozással szólsz, engedelmeskedni fog. Ha üvöltve mondod, hogy „Gyi!”, akkor a jövőben csak akkor fog megállni, ha ugyanígy üvöltöd a parancsot. Lényeges tehát, hogy az állatok nem csak a hangot, hanem a hang tónusát is megtanulják azonosítani.

Ha emelt hangon adsz parancsot a gyermekednek, ő megtanulja társítani hangod tónusát és erősségét a szándékkal. Ha arra szoktattad, hogy erőteljes hangra reagáljon, akkor ne hibáztasd, ha első tizenhárom „javaslatodat” elengedi a füle mellett, miközben arra vár, hogy hangod hevessége elérje azt a szintet, ahol valós parancsként értelmezi azt!

NEVELÉS, NEM FENYÍTÉS

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól!” (Péld 22,6) Neveld – ne összeverd! Neveld – ne büntesd! Neveld – ne leckéztessd! A tanítás (és az ima) a gyermeknevelés leggyakrabban hiányzó eleme. Egy gyermeknek az „engedelmességre tanítás”-nál többre van szüksége, ennek hiányában azonban elégtelen a nevelés.

A nevelés megkezdésével nem várhatnak a szülők addig, amíg gyermekük elfogadhatatlan módon viselkedik, amikor is fenyítést alkalmaznak. A nevelés nem egyenlő a fenyítéssel. A fenyítés része a nevelésnek, de önmagában nem elég ahhoz, hogy helyes viselkedést eredményezzen. A nevelés a gyermek gondolkodásának szabályozása, még mielőtt válsághelyzet alakulna ki. Felkészítés ez a későbbi, feltétlen engedelmességre. Egy sportoló edz, mielőtt versenyre indul. Az állatokat – a vadállatokat is – idomítják, hogy reagáljanak az idomár parancsszavára.

Az, hogy szülők gyakran nem ezt tapasztalják, a nevelés csődjének tulajdonítható. Nem a „rossz gyerek” az ő igazi gondjuk, hanem a rossz nevelés. Az „akaratos” gyermeknek, a hiperaktívna, a nagyon értelmesnek vagy a gyakran unatkozóna egyaránt szüksége van nevelésre, és a nevelés valamennyiüknél hatásos.

Értsük meg, itt most nem arról van szó, hogy istenfélő gyermekeket mutassunk fel, hanem boldog és engedelmes gyermekeket! A kisgyermek fel-tétlen engedelmességre való nevelésének alapelvei ugyanúgy alkalmazhatók keresztyén és nem keresztyén gyermekekre. Ahogy a gyermekek növekednek, a tanító jelleme és pedagógiája egyre nagyobb szerepet játszik.

TANÍTANI, HOGY „NE NYÚLJ HOZZÁ!”

Sok örömet okoz a gyermeknevelés, általában könnyű, de van benne kihívás. Amikor a gyermekeim már keresztül tudtak mászni (egyikük gurulni is) a szobán, tanítási időket kezdtem.

Próbáld ki te magad is! Helyezz egy vonzó tárgyat oda, ahol a gyermeked el tudja érni (pl. egy asztalra)! Amikor észreveszi, és elindul felé, higgadtan mondd azt, hogy: „Nem! Ne nyúlj hozzá!” Mivel már ismeri a „nem” szót, megáll, csodálkozva néz rád, majd odafordul, és megragadja azt. Üss rá a kezére egyszer, s ugyanakkor mondd azt, hogy: „Nem!” Ne feledd, hogy nem fenytés, hanem nevelés! Elegendő egy enyhe ütés. Vissza fogja húzni a kezét, és fontolóra veszi, milyen kapcsolat van a tárgy, a kívánsága, a parancs és a kis, nyomatékosító fájdalom között. Ez többször megismétlődhet, de ha következetes vagy, megtanul következetesen engedelmeskedni – még távollétedben is.

ÜLTESD A FÁT A KERTED KÖZEPÉRE!

Amikor Isten első két gyermekét meg akarta tanítani, hogy ne nyúljanak a tiltott dologhoz, nem az általuk elérhető körön kívül helyezte el azt. *A jó és a rossz tudásának fáját a kert közepén helyezte el (1Móz 3,3)*. Ennélfogva gyakrabban ki voltak téve a kísértésnek. Isten szándéka nem az volt, hogy megőrizze a fát, hanem az, hogy nevelje az emberpárt.

Figyeljük meg, hogy a fa elnevezése nem „a rossz tudása” volt, hanem „*a jó és a rossz tudása*”. Akaratuk edzésével – azaz, hogy ne egyenek – a „jó” jelentését éppúgy megtanulták volna, mint a „rossz” jelentését. A fa gyümölcsének fogyasztása nem az egyetlen mód lett volna a jó és a rossz megismerésére, de ez tiltott útrövidítés volt.

Amikor a gyermekek látókörébe helyezünk egy tiltott tárgyat, és a „Ne nyúlj hozzá!” parancsot hangoztatjuk, valahányszor elhaladnak a tiltott tárgy (az ő jó és rossz tudása fájuk) mellett, ismeretet szereznek **a jóról és a rosszról** a győztes nézőpontjából. Ahogy Ádám és Éva esetében történt a kertben, a tárgynak és a tárgy érintésének nincs jelentősége önmagában, viszont egy parancs hozzárendelése erkölcsi tényezővé teszi, amellyel jellem formálódik. Kikényszerítésed révén gyermekeid ismereteket szereznek az erkölcsi irányításról, a kötelességről, a felelősségről, és – elbukás esetén – a felelősségre vonásról vagy büntetésről is. Itt és most a gyermek azt is megtanulja, hogy ne nyúljon valamihez, s ez a közösségbe való beilleszkedését nagyban megkönnyíti.

Mindössze néhány percet vesz igénybe, míg a gyermek megtanulja, hogy ne nyúljon egy adott tárgyhoz. A gyermekek többsége már három nap alatt megtanítható, hogy feltétlenül és örömmel engedelmeskedjen. Ha következetes leszel, a gyermekek a későbbiekben is engedelmeskedni fognak. Engedelmességen azt értem, hogy soha nem kell majd kétszer elismételned ugyanazt. Ha azonnali engedelmességet követelsz meg, s megtanítod rá, eredményes leszel. A tanítás időtöbbletet igényel, de ha a gyermekek egyszer megtanulták az engedelmességet, rengeteg időt megtakarítasz. Vannak, akik azt mondják: „Tedd gyermekbiztossá az otthonodat!” Én azt mondom: „Tedd otthonbiztossá a gyermekedet!”

KÉNYES HELYZETEK

Áldozatul estél-e valaha kis, kíváncsiskodó gyermekkezeknek? Az egészen kicsi, még járni nem tudó gyermek szívesen megragad minden érdekes tárgyat. Ez nem baj, de néha bosszantó lehet. Amikor öledben tartasz egy kisbabát, aki folyton leveszi a szemüvedet, nem tudod neki megmagyarázni, hogy milyen helytelen az efféle cselekedet. A csöppséget még nem hatja meg az elutasítástól való félelem. Megpróbálsz tehát korlátozni, hogy hová nem nyúlhat az arcodon? Nem, hanem megtanítod arra, hogy ne nyúljon hozzá. Miután a gyermeket megtanítottad, hogy reagáljon a „Nem!” parancsra, akkor minden olyan területen szabályozni tudod, ahol ez a parancs adható.

Teremts nevelő célú helyzeteket! Pl. a szemüvedet használva csaléteknek, tedd a gyermeket oda, ahonnan könnyen elérheti azt. Nézz egyenesen a szemébe! Ha utánanyúl, hogy megfogja, ne húzd vissza, ne véd magad! Halak mondd, hogy: „Nem!” Bármilyen történik, ne emeld fel a hangodat! Ne hangozzék komolyabban, mint egyébként! Ne felejtse, hogy hangmintát alapozol meg, amelyet mindvégig használni fogsz, amíg a gyermek kicsi! Ha ismét a szemüved után nyúl, mondd újra, hogy: „Nem!”, és parancsodat kísérelje egy kis meglegyintés! Vissza fogja húzni a kezét, és a szemüveg megragadását a fájdalommal fogja társítani. (Én általában a mutatóujjammal legyintek a kis kezére. Soha nem hallottam, hogy a gyermek ettől sírva fakadt volna.) Még az sem tudatosul benne, hogy megütöttem. Azt gondolja, hogy a szemüveg volt, vagy maga a „Nem!” okozta a fájdalmát. Elkerülhetetlen, hogy vissza ne térjen a csalétekhez, kipróbálni új elméletét. A szemüveg persze ismét fájdalmat okoz, és a fájdalmat egy halk „Nem!” kíséri. Lehet, hogy még egyszer-kétszer tovább próbálkozik, mielőtt végképp felhagy a szemüveg megszerzésével.

E folyamat során a gyermek a fájdalmat a „Nem!” szóval társítja. Eljön az idő, amikor a szó önmagában elegendő lesz ahhoz, hogy engedelmeskedjen.

A korai életszakaszban megkezdett tanítás elejét veszi annak, hogy a gyermek a cumijánál fogva tartott cumisüveggel bántalmazza az édesanyját. Ugyanez igaz a haj-, ill. szakállhuzigálásra is. A csecsemőt igenis engedelmességre lehet tanítani. Hadakozni akarsz vele egész gyerekkorában, korhórással engedelmességre bírni, fenyegetni, eltenni dolgokat a keze ügyéből, s attól rettegni, hogy milyen újabb dolgot talál majd ki? Nem lenne jobb e helyett rászánni egy kis időt, és megtanítani a helyes viselkedésre? A tanítással – ha mást nem is – annyit elérsz, hogy időt takarítasz meg a magad számára. Szükséged van a pihenésre, és jogosan várod el, hogy rendben találj a házat, ha felébresz.

ENGEDELMESSÉGRE TANÍTÁS – HARAPÓS CSECSEMŐK

A szoptatós anyáknak különös fájdalmat okoz a harapós csecsemő. A feleségem nem sokat teketóriázott. Amikor a gyermek harapott, finoman meghúzta a haját (kopasz csecsemők esetében meg kell találni ennek az alternatíváját). Értsük jól: a gyermeket nem büntetjük ezzel, hanem szabályozzuk! A csecsemő az ahhoz társuló negatív tapasztalatokból tanulja meg, hogy ne nyomja ujját a saját szemébe, vagy ne harapja meg a nyelvét. Nincs arra szükség, hogy ezt megértse. Az információ elraktározódik valahol a tudat alatt, az agyban. A gyermek, miután kétszer-háromszor harapott, és az egyes harapásokhoz fájdalomérzet társult, a saját érdekében beprogramozza azt az információt. A harapási szokásnak elejét vettük, mielőtt az kialakulna. Ez nem fenyítés, hanem engedelmességre tanítás.

ENGEDELMESSÉGRE TANÍTÁS – TÁLAK ÉS CSECSEMŐK

Az édesanya a karját kinyújtva ügyetlenül tartja saját ételét, miközben csecsemőjével birkózik a fölény megszerzéséért. Ha olyan helyre teszi a tálat, ahol a gyermek nem tudja elérni, ezzel azt sugallja neki, hogy csak az tilos terület, amely elérhetőségi körén kívül esik. A tanítás érdekében helyezd a tálat elérhető közelségbe! Amikor nyúl utána, mondd, hogy „Nem!”, és (finoman) csapj a kezére! Erre visszahúzza a kezét, megijed egy pillanatra, majd ismét utána fog nyúlni. Újra mondd **csendesen**, hogy „Nem!”, és enyhén üss a kezére!

Ezt néhányszor megismételve már nyugodtan folytathatod az evést.

Miután a kézre ütés és a „nem!” szó több alkalommal ismétlődik, hamarosan

san a parancs önmagában is elég lesz a gyermek viselkedésének szabályozására. Újra figyelmünkbe ajánlom, hogy a csecsemőt nem büntetjük ezzel, hanem szabályozzuk. Kezének meglegyintése nem a vesszőt helyettesíti. Ez nem más, mint az engedelmességre tanítás nyomatékossá tétele.

GYERE, HA HÍVLAK!

Lássuk egy apa beszámolóját arról, hogy milyen nevelési módszert alkalmaz járnai tanuló kisgyermekénél! A betanításra rászán egy estét, amely a következőképpen zajlik: Magára hagy egy 10-12 hónapos gyermeket, akinek figyelmét kellő mértékben leköti valamilyen játék vagy vonzó tárgy. Az apa a szoba túlsó végéből vagy akár egy másik szobából hívja a gyermeket. Ha a gyermek nem reagál a hívásra, az apa odamegy hozzá, és elmagyarázza, hogy ha hívja, azonnal mennie kell, majd végigvezeti az engedelmesség lépésein át arra a helyre, ahonnan szólította.

Azután visszaviszi a játékához, és magára hagyja, mígnem újra elmerül abban. Ekkor megint hívja. Ha a kicsi nem mozdul, akkor az apa újra magyaráz, és megismétlődik a már gyakorolt séta. A szülő abban a biztos tudatban, hogy a gyermek érti, mit vár el tőle, visszamegy, és újból szólítja. Ezúttal, ha a gyermeke nem reagál azonnal, akkor egyet-kettőt enyhén rácsap a vesszővel, majd mindaddig folytatja ezt a gyakorlatot, mígnem a gyermek készségesen reagál a hívásra. Ezt követően – amíg a gyermek el nem hagyja a szülői házat – a szülő remélheti, hogy mindent hátrahagyva megy, ha hívják.

Amíg a szülő következetes marad, a gyermek következetesen engedelmeskedni fog. Ezt az „engedelmességre nevelést” csendes türelemmel kell végrehajtani. **Az indulatmentes elfenekelés nem büntetés.** Ez ad súlyt a szavainak.

A TANÍTÁST NEM LEHET ELÉG KORÁN KEZDENI

Egy újszülöttnek minél hamarabb tanításra van szüksége. Az a szülő, aki elhalasztja a nevelést addig, amíg a gyermeke elég nagy lesz ahhoz, hogy kérdéseket lehessen vele megvitatni, vagy a magyarázatot elfogadja, rá fog ébredni, hogy a gyermek nehezen kezelhető lesz jóval azelőtt, hogy megértené a szó jelentését.

Amikor az édesanya próbálja a kiságyba tenni a gyermekét, az megfeszíti magát, mély lélegzetet vesz, és ordít, ahogy a torkán kifér. Megkezdődik az irányításért folyó komoly küzdelem. Valaki engedni fog. Az édesanya vagy megadja magát a gyermek önző követeléseinek (arra nevelve őt ezzel, hogy

sírással eléri, amit akar), vagy hagyja sírni (s ezzel együtt megtanulni, hogy a sírás nem vezet eredményre). Tény, hogy a csecsemő csak sírással tudja jelezni valós fizikai szükségleteit a külvilág felé, de a **másokat önmaga folytonos kiszolgálására manipuláló sírást nem szabad jutalmazni**. Ezzel ugyanis erősíted a gyermek önzését, ami végül társadalmilag elviselhetetlenné válik.

LÉPÉSEK AZ ENGEDELMESSÉG FELÉ

Egyik leánygyermekünk számára – akinél korán megmutatkozott a mozgékonyosság – különös vonzerőt jelentett a lépcsőn való felmászás. Öthónapos tudatlanságában még nem büntethettük meg engedetlenségéért. De saját érdekében igyekeztük megtanítani neki, hogy ne másszon fel a lépcsőn. Ezért a „Nem!” parancsszót összekötöttük meztelen lába enyhe megütésével. Kb. 30 cm hosszú és 3 mm vastagságú fűzfahajtást használtunk.

Őt azonban annyira elbűvölte a lépcsőzés, hogy nem hagyta abba a megcsapkodás ellenére sem. Feltételeztük, hogy a verés használni fog, de úgy láttuk, hogy ebben a korban az ő kis agya még nem tudta kezelni ezt az összefüggést. Így tehát a legalsó lépcsőfokra fektettem a vesszőt. Később láttuk, hogy odamászik a lépcsőhöz, és mielőtt haladt volna felfelé, megállt az első lépcsőn, és bámult a vesszőre. Meghátrált, és többé soha nem próbált felmászni a lépcsőn, még akkor sem, ha a vesszőt elvettük onnan.

TÚLZOTT FENYÍTÉS

Maga a fenyítés túlzott és kegyetlen lehet, ha a nevelés eszközének csupán a fenyítést tekinted. Megfigyeltem egy öntelt, szigorú apát, aki kemény kézzel uralkodott a gyermekein, és ezt nyilvánosan sem rejtette véka alá. Vesszője hamar lesújtott, különösen, ha szemtanúk is akadtak. Gyermekei reszkettek a jelenlétében, s féltek, hogy magukra vonják a haragját. Meglepődtem azon, hogy ha ennyire megkövetelte az engedelmességet, miért nem valósította meg ezt azelőtt, mielőtt a nyilvánosság előtt gyakorolta volna. Mély nyomott hagyott bennem, de nem úgy, ahogy ő szerette volna.

Az egészen kicsi gyermekek kivételével az otthoni nevelés teljesen szükségtelessé teszi a nyilvános fenyítést. De ha mégis szükség lenne erre, tapintatosan fenyíts, s majd otthon nevelj, hogy többé ne kerülj ilyen kellemetlen helyzetbe!

EGY NEHEZEN KEZELHETŐ AMISH* FIÚ NEVELÉSE

Ahogy ültünk és beszélgettünk egy amish ismerősömmel, jellemző gyermeknevelési helyzet játszódott le előttünk. Az édesapja ülésben ülő egyéves kisfiú le akart csúszni a földre. Mivel a padló hideg volt, az apa igyekezett ülésben tartani a gyermeket. Az megmakacsolta magát, és ki akart bújni apja szorításából le, a földre. Az apa németül szólt hozzá (nem értettem, hogy mit), és határozottan visszaültette az ülésbe. A gyermek eltérő véleményének adott hangot, és folytatta az előbbi kísérletet. Akkor az apa elfenekelte, és – feltételezésem szerint – feddő szavakkal illette. A kisfiú, anyját megpillantva a helyiség túlsó végében, sírva fakadt, és az anyját követelte. Ez bármilyen nyelven egyértelmű volt. A gyermek nyilván úgy érezte, hogy anyjánál nagyobb szabadsága lenne.

Rendkívül kíváncsi lettem, hogy mi fog történni. A gyermek igyekezett leírni magáról a parancs bilincsét. A legtöbb apa örömmel adta volna át az édesanyjának a lármázó gyermeket. Ha most engednek neki, az azt jelenti, hogy a gyermek neveli a szülőket, és nem fordítva. Ilyen helyzetben az anyák rendszerint odaszaladnak a kicsinyeikhez, mert kielégíti őket az öröm, hogy szükség van rájuk. Ez az édesanya azonban inkább törődött a gyermeke nevelésével, mint a saját önérzetével. Úgy tett, mint aki nem veszi észre a gyermeke könnyörgését.

Ekkor az apa elfordította a gyermeket, hogy ne lássa az anyját. Az elszánt kisfiú azonnal megértette, hogy a harc vonal meg van húzva. Úgy akart érvényt szerezni akaratának, hogy a lábát igyekezett visszafelé mozdítani, hogy anyja felé lásson. Az apa rápaskolt a gyerek lábára, és újra mondott neki valamit.

Most teljes volt a csatarend. Valaki alá fogja rendelni az akaratát a másiknak. Vagy az apa hitelesíti, hogy az egyéves uralkodhat a szülein, vagy a szülők tekintélye erősödik meg. Mindnyájuk boldogsága, valamint a gyermek akaratának forgott kockán. Az apa elég bölcs volt ahhoz, hogy tudja: ez a tekintély próbája. Ez az epizód már nem „engedelmességre nevelés”, hanem a „viselkedés szabályozását célzó fenyítés” volt.

A következő háromnegyed órában a fiúcska tizenöt-ször fordította el a lábát, és mindannyiszor kikapott. Az apa birkatürelmet tanúsított. Viselkedésében nyoma sem volt a sietségnek vagy a haragnak. Az engedetlenséget nem vette személyes sértésnek. Lovakat és öszvéreket nevelt és foglalkozásából adódóan ismerte a türelmes kitartás értékét. Végül az egyéves gyermek megadta magát apja akaratának; úgy ült, ahogy letették, és nyugodt – sőt vidám – lett.

---

* Amerikai puritán evangéliumi felekezet.

Valaki azt mondaná erre: „De én ezt érzelmileg nem tudom aláírni!” Néha nehéz, és erőt próbáló félretenni érzelmeidet a gyermeked érdekében. Ez áldozatot kíván. De mit jelent a szeretet, ha nem azt, hogy: adni? Ha tudod, hogy a gyermek javát szolgálja a jelenben és az örökkévalóságban, akkor ezt ne tekintsd áldozatnak, hanem örömmek!

Ha úgy ismered magad, mint aki indulatos vagy türelmetlen, ez a büntudat visszatartja attól, hogy határozott fellépést tanúsíts gyermeked fegyelmezésében. Attól tartasz talán, hogy a fegyelmezés nem más, mint saját éned megnyilvánulása. A gyermeked érdekében sokat imádkozz érte és tisztátalanságaidtól megszabadulva légy következetes és határozott a nevelésben, mert ennek hiányában a gyermeked nagy kárt szenved!

KÉT DOLOG FELŐL LÉGY BIZONYOSSÁGBAN!

Először is, majdnem minden kisgyermek fellázad legalább egyszer a tekintély ellen, és kezébe veszi az irányítást. Ez a csökönység olyan erős, hogy szinte meglepődünk, mennyire elszánt és kitartó tud lenni egy ilyen kis teremtmény a lázadásban. Ez a fajta elszántság megrögzött forradalmárookra jellemző, akik az ellenséggel szállnak szembe. Mindazonáltal szülők, akik számíthatnak erre, és akik felkészültek az állhatatos kitartásra, mégis megilletődve állnak kisgyermekük erős akaratát tapasztalva.

Másodszor, ha következetes vagy a nevelésben, a teljes fölény megszerzésére tett kísérletek csak egyszer fognak bekövetkezni a gyermeked életében. Ha az összeütközésből te kerülsz ki győztesen, a gyermek győzni fog a jellemfejlődés játszmájában. Ha meggyengülsz, és hagyod a gyermeket fölénybe kerülni, ő mindent elveszíthet, kivéve az uralkodási vágyát. A gyermek érdekében ki kell tartanod!

Az a macska, amelyet az esetek többségében megakadályoznak abban, hogy bemenjen a házba, de néha megszegi a tilalmat, az alkalmi sikereket úgy fogja tekinteni, mint ösztönzést arra, hogy máskor is megpróbáljon bejutni. Viszont, ha következetesen (az esetek 100%-ában) kinn tartják, elveszti akaratát, és nem megy be, mégha nyitva is van az ajtó. Hiába zavarod el messzire, ha időnként engeded neki, hogy bejöjjön, és megegye a maradékot, vagy a díványon szunyókáljon, attól kezdve mindig meg fogja kockáztatni, hogy bármi áron is bejusson. A kemény, de nem következetese bánásmóddal zárod el, hogy ha résen állsz, ő körültekintő módon engedelmessé fog, viszont besurran az ajtón, valahányszor erre lehetőséget lát.

A kutyákat viszont meg lehet tanítani arra, hogy parancsra vagy bejöjjenek, vagy kinn maradjanak. A kulcs ismét a következetesség. Ha egy kutya

szabályozás révén (következetes magatartás az edző részéről) megtanulja, hogy semmilyen körülmények között nem szegheti meg gazdája parancsát, mindig engedelmeskedni fog. Ha a szülők körültekintően és következetesen nevelik gyermekeiket, azok viselkedése messze felülmúlja majd egy jól képzett vakvezető kutya viselkedését.

HELYTELEN NEVELÉS

Megfigyeltél már kisgyermeket az élelmiszerüzletben? A bevásárlókocsi parancsnoki székében egy csavaros eszű gyermek ül, aki „gyermeki jogait” gyakorolja korlátlan vágyainak kielégítésére. A szülő bátortalanul köröz a kísértésbe ejtő „jó és rossz tudásának fája” körül. Késő! A gyermek már észrevette fékevesztett kívánsága tárgyát. A küzdelem folyik. A gyermek vagy megkapja, amit akar, vagy szánalmas helyzetbe hozza szüleit. Vagy így, vagy úgy, a gyerekek diadalmaskodnak.

MEGVÁSÁROLT ENGEDELMESSÉG

Egy édesapa büszkén mesélte, hogy fagyaltot ígért a fiának, ha nem kér semmit az üzletben. Az efféle egyezségek csak erősítik a gyermeket zsarnoki mesterkedései bevetésében. Nem te szerzel felügyeletet a gyermek fölött, hanem ő irányít téged. **Minden gyermeket nevelnek valahogy – némelyeket meg gondolatlanul vagy felületesen, némelyeket előrelátóan.** Minden szülői reakció szabályozza a gyermek viselkedését, s ezért nevelésnek számít.

Azok a szülők, akik jutalom ígérete ellenében vásárolják meg bizonyos parancs teljesítését, gengszterré teszik a gyermeküket, aki védelmi pénzt szed. A gyermek maffiavezér lesz, te pedig felveszed egy megfélemlített üzletember szerepét. Ha egy terroristával alkudozol, hogy adjon még egy nap haladékokat, kedvező megállapodásra juthatsz vele, de amennyiben gyermeket nevelsz, szükséges, hogy felülvizsgáld nevelési módszereidet. Ha engeded magad meghátrálásra kényszeríteni, és megalkuszol, pszichológiai zsarnokká formálod a gyermekedet.

„HALLOTTAD, MIT MONDTAM?”

Megfigyeltem egy édesapát, aki azt mondta a kisgyermekének, hogy ne nyúljon egy bizonyos tárgyhoz. A gyermek – mivel hozzá volt szokva ahhoz, hogy a kevésbé szigorú utasításokat elengedje a füle mellett – mégiscsak kézbe vette azt. Az apa ingerült hangon követelte: „Add ide!” A gyermek úgy tett, mint-

ha nem hallaná. A felnőtt indulatosan azt kérdezte: „Hallottad? (Persze, hogy hallotta.) Add ide apának!” Majd erősödő haraggal: „Jancsiii, add ide apának AZONNAL! ELVERJELEK?” Az apa hirtelen felismerte kínos hangtónusát. Lecsendesedett, és próbálta lezárni az ügyet. Lehajolt, nyújtotta a kezét, megkönnyítve ezzel Jancsi számára a parancs végrehajtását. Apja mérges hangja és villámzó tekintete után Jancsi az átmeneti helyzetet úgy értékelte, hogy: „Ó, jól van, majd máskor.” De ahelyett, hogy azt a bizonyos dolgot odaadta volna megalázkodott, kezét nyújtó apjának, magához szorította, mintegy kényszerítve őt ezzel, hogy még közelebb menve szerezze vissza. Az apa – szegény ember módjára, mint aki alamizsnát kap valamely leereszkedő uralkodótól – engedett a gyermek megalázó viselkedésének, és nyújtotta kezét a tárgy után. Azután – a gyengesége jeléül – eltette azt a gyermek keze ügyéből.

Mit tanult Jancsi ebből az esetből? Erősödött abban a meggyőződésében, hogy egy parancsnak soha nem szükséges engedelmessé válni első, másodikra, harmadikra, sőt negyedikre sem. Ezt senki sem várja el tőle. Megtanulta, hogy mindent elvehet, ami a keze ügyébe kerül, és mindaddig magánál tarthatja, ameddig fel nem forrósodik a helyzet. Megtanulta, hogy ne tisztelje a tekintélyt, hanem csak az erőfölényt (eljön a nap, amikor ő lesz az erősebb). Az apa példáján megtanulta, hogyan alkalmazza a haragot. Az apa közeledéséből – hogy ti. elvegye a tárgyat a kezéből – a gyermek megtanulta, hogyan lehet kijátszani az utolsó kártyát, és dacosnak maradni. Ez az édesapa tulajdonképpen lázadásra nevelte a fiát.

Mit tanult az édesapa? Azt, hogy Jancsika egy „erős akaratú” gyermek, hogy a gyermekek életében vannak kellemetlen stádiumok, hogy néha nagyon szármalmas és kellemetlen dolog szülőnek lenni, hogy a gyermeket minden pillanatban figyelemmel kell kísérni, és el kell tenni dolgokat a keze ügyéből, hogy a gyermekek csak az erőszakos és az indulatos fellépést értik. Ez nem igaz. Az apa annak a gyümölcsöt aratja, hogy nem nevelte a gyermekét.

2. rész

A GYERMEKI TERMÉSZET

(A gyermek természetes fejlődésének a megértése)

„ÍME, A MÁSODIK JAJ”!

A minap egy összejövetel résztvevőjeként megfigyeltem egy fiatalasszonyt, aki kisgyermekével hadakozott. A kisfiú minden lehetőt elkövetett, hogy kihozza sodrából az édesanyját, és lejárassa őt mások előtt. Az anya elgyötört arcáról a „Miért én járok így?” kifejezést lehetett leolvasni. A gyerek dacosan dobta cumisüvegét a földre (amelyet anyja felvett, és visszaadott neki), és sérződött zajongásával arra készítette a lelkézt, hogy egyre hangosabban beszéljen. Addig-addig mesterkedett, mígnem anyja letette a földre. Ott aztán akár csak egy cirkuszi bohóc, elvonta a hallgatók figyelmét a prédikációról. Végül erőszakosan elvett valamit a mellettük ülőtől. Amikor a kimerült anya próbálta ebben megakadályozni, és elszedte a „lopott” holmikat, habverő módjára rugdosott a lábaival, és tiltakozásképpen visítózott.

Ez elég volt ahhoz, hogy azt hidd: az ördög csecsemő alakjában bevetette magát. Örülök, hogy az egyévesek nem nyomnak száz kilót, különben sokkal több anya válna gyermeke áldozatává. Ez segít abban, hogy megértsük, honnan ered a „bűnös természet” fogalma.

Az anya tudta, hogy a gyermek effajta viselkedése megengedhetetlen, de annak korlátozott értelmi szintje miatt tehetetlennek érezte magát. A nagyobb gyermekek és a felnőttek értelmi és szociális tényezőknél fogva képesek uralkodni magukon. Erre a gyermekre nem hatott hasonló nyomás, nem fenyegette kínos helyzetbe kerülés vagy elutasítás. Korlátlanul, zabolátlanul, önző vágyait kielégítve viselkedett. A szülők arra vártak, hogy a gyermek értelme fejlődjön, amikor majd korrigálhatják „rossz” magatartását. Tehetetlenül nézték, hogy az önzés szelleme gyökeret verjen az értelem légüres terében.

Mi a hajtóerő ebben a gyermekben, és hogy lehet azt legyőzni? Szükséges, hogy megértsünk néhány dolgot a gyermeki természettel kapcsolatban, hogy helyes nevelést alkalmazzunk.

ISTENADTA EGOCENTRIZMUS

Az erkölcsi fejlődés érdekében Isten úgy teremtett minket, hogy állandóan a szükség és a függőség állapotában legyünk. Ezek a velünk született szükségek egy kisgyermeknél tűnnek ki a legjobban. Szüksége van táplálékra, melegre, társaságra, szórakozásra és száraz pelenkára. Isten őt az ízlelés, szaglás, hallás, látás, tapintás erős, tudatalatti kényszerével ruházta fel.

De a csecsemő vágyai és érzelmei még nem teljesek. Ahogy fejlődik, ráébred arra, hogy meg van áldva egy mindig növekvő vágygal olyan dolgok iránt, amelyek *csábítják a szemet, kívánatosak, hogy megegye, és okossá tesz.* Egyre jobban kialakuló emberi természete utat enged vágyainak, hogy építsen, megismerjen, tiszteletet, elismerést vívjon ki, sikeres legyen, szeressen, és biztonságban legyen.

Ahogy a csecsemők fejlődnek, megtanulják saját kényük-kedvük szerint manipulálni a környezetüket. Egy-egy mosoly, gügyögés, rugdalózás, a fej forgatása és rázása, sírás, visítás mind azt mondják, hogy „Vegyél ölbe, etess meg, nézz rám! Hát senki sem veszi észre, hogy halaszthatatlan szükségeim vannak? Mi lehetne fontosabb *nálam?*”

Egy csecsemő világa akkora, ameddig a szükségei terjednek. Ez az egyedüli valóság, amelyet ismer. Hamar megtanulja, hogy nem csak a szükségei, hanem a vágyai is könnyen kielégítést nyerhetnek. A csecsemő nem tud olyan fogalmakban gondolkodni, mint kötelesség, felelősség vagy erkölcsi választás. Nincs benne büszkeség, sem alázat – csak vágy. Jön, lát, elvesz. Így van teremtve. Természeténél fogva képtelen figyelembe venni mások szükségét. A gyermek nem tudja, hogy te is fáradt vagy, és neked is kényelemre van szükséged.

A csecsemők és a kisgyermek egocentrizmusában megnyilvánul a bűn valamennyi formája. De ők természetes, istenadta ösztönökkel elégítik ki természetes szükségüket. „...*már amikor a világra jönnek, tévelygők...*” (Zsolt 58,4) Isten mégsem tulajdonítja bűnnek ezt. Úgy tekinti őket, mint akiknek nincs erkölcsi ítélőképességük, s ezért nem vonhatók felelősségre sem. Híján vannak az értelmi és erkölcsi érettségnek, hogy „nem”-et mondjanak a vágyaiknak. Nem vonhatók felelősségre. Ártatlan egocentrizmussal kezdik az életet.

INDOKOLT-E A FELELŐSSÉGRE VONÁS?

Amikor a gyermek nagyobb lesz – úgy 8-12 hónapos –, a környezetében élő felnőttek már kevesebb figyelmet fordítanak a követeléseire, és megkezdődik a leválási folyamat. A gyermeknek meg kell tanulnia várni, időnként „nem”-

et mondanak neki, és korlátokat állítanak elé. Meg kell tanulnia, hogy nem lehet mindig ő az első. Ha a nevelés idejekorán nem fékezte meg „önző” megnyilvánulásait, akkor az emberek azt mondják rá, hogy „elkényeztetett”.

A büntudatos, az állandó kudarcérzetben szenvedő szülőket a gyermek nyafogása és sírása manipulálja. Megkezdődik a testi fenytés, de a gyermek kirántja magát a szülő kezéből. Gyűlik a harag. A szülők hibáztatni kezdik a gyermeket, sőt versengenek vele.

A gyermek érzi ezt a feszültséget, de nem enged a követeléseiből. Figyelmén kívül hagy, kalkulál, és hisztériás rohamok törnek rá. Láttam, ahogy egy kétéves valamilyen kezébe vett tárggyal ütötte az édesanyját. A kisgyermek még éretlen ahhoz, hogy megértse, mi a felelősség, mérlegelje az értékeket és erkölcsi értékrenden alapuló tudatos döntéseket hozzon. Ugyanakkor képes arra, hogy egy bűnöző gondolkodását utánozza.

AZ ÉRTELMI FEJLŐDÉS ÚTJÁN

Mi történik valójában? Ennek a gyermeknek a körülötte élő felnőttek nemrégén bármit megadtak volna, amit kívánt, még önmaguktól is megvonva a fátot. De most már tőle is kezdenek elvárni bizonyos dolgokat. Ő azonban nem akar adni. Fogantatásától kezdve a „kapni” lett az életmódja. S ez a felállítás neki nagyon megfelel.

Mi, felnőttek – a gyermek képességeit érzékelve – elvárjuk tőle az adok-kapok elv működését az ő érettségének megfelelő szinten. Haragra ingerel bennünket, ha nem várákozásunknak megfelelően reagál. A gyermekeknél SOHA nem zökkenőmentes a teljes egocentrizmusból a szociálisan tudatos adok-kapok állapotba való átmenet.

El vagyunk ragadtatva, ha egy három hónapos elveszi az ételt a kezünkől, és a szájába tömi, de ha engedjük, hogy egy hároméves ugyanezt tegye, az már nem olyan aranyos. Örömet szerez, ha egy hároméves saját történetével belevág a beszélgetésünkbe, ugyanakkor egy kilencéves gyermektől megköveteljük, hogy elnézést kérjen, és várjon a megfelelő alkalomra, amikor ő is bekapcsolódhat a beszélgetésbe.

Mihelyt úgy ítéljük meg, hogy egy gyermek érettségben eljutott arra a szintre, hogy cselekedeteiért már felelősségre vonható, akkor automatikusan elvárjuk azt tőle. Ha nehezen veszi tudomásul a kötelességét, bosszankodunk, hogy nem „korának megfelelően” cselekszik.

Az emberrel ellentétben az állatoknak soha nincs szükségük arra, hogy természetes ösztöneiket megtagadják. Kívánt határainkon belül saját maguk kiélégítésére élnek. Az a gyermek vagy felnőtt azonban, aki nem emelkedik túl

önnön vágyainak a kielégítésén, eltávolodott Isten szándékától és tervétől. **Minden bűn gyökere az Istentől adott vágyak elvadult kielégítésében keresendő.** Lehet, hogy a gyermek még éretlen ahhoz, hogy számon kérhető legyen, de vágyainak korlátlan kielégítése magában hordozza későbbi bűnös magaviseletének a csiráját.

SZELLEMI MAGZAT

Isten úgy tervezte meg az életet, mint ami egy szellemi anyaméh, olyan hely, ahol a születést követően a szellemi fejlődés elkezdődik, és folytatódik az egész életen át. A születés utáni első évek úgy foghatók fel, mint egy erkölcsi lény születést megelőző fejlődése.

Ádám és Éva a teremtésük idején testileg tökéletesek, erkölcsileg viszont fejletlenek voltak. Egy még anyaméhben lévő négy hónapos magzat élő lélek. Noha valamennyi apró testrésze megfelel egy érett felnőtt testrészeinek, még tökéletlen teremtmény, akinek további fejlődésre van szüksége, mielőtt különválna az édesanyjától. Egy hároméves gyermekben kicsiben hasonlóképpen megvan egy erkölcsileg felelős felnőtt valamennyi jellemvonása – a jó és a rossz ismerete, igazságérzet, számonkérhetőség, lelkiismeret, kötelesség-, bűn-, szégyenérzet stb. De egyik erkölcsi képesség sem fejlődött addig a szintig, hogy tökéletesen működő és független legyen. A gyermek erkölcsileg nem életképes lélek. Nem teljes erkölcsi lény. Nem vonható felelősségre. Erkölcsileg egy hároméves még mindig az anyaméhben van. Az erkölcsi élet valamikor a születés után – talán a második, harmadik életévben – kezd fejlődni, és folytatódik az érettségig, kb. 10-15 éves korig.

A méhen belüli testi fejlődéshez hasonlóan az erkölcsi fejlődés lassú átmenet a születéskor még nem létező erkölcsi értelem állapotából a teljes felelősségre vonhatóságig. Jelentős véleménykülönbségek vannak abban a tekintetben, hogy Isten mikor kéri számon egy gyermektől a saját cselekedeteit és gondolatait. Ősidők óta hagyományosan a 12 éves kor a „felelősségre vonhatóság ideje”. De a felelősségre vonhatóság nem életkorhoz, hanem állapothoz kötött (*Jak 4,17; 3Móz 5,3*). A Biblia szerint ez valamikor 20 éves kor előtt érkezik el (*5Móz 1,39; 4Móz 14,29–31*). Van olyan gyermek, aki már 5 éves korában felelősségre vonható, míg mások 19 éves koruk előtt nem vonhatók teljes mértékben felelősségre. Egy értelmi fogyatékos talán soha nem jut el oda, hogy erkölcsi felelősséget érezzen. Nem az életkoron van itt a hangsúly. A lényeg az, hogy az erkölcsi fejlődés folyamat, és a kisgyermek még nem életképes erkölcsi lény.

A DILEMMA

A dilemma, amellyel a szülők szembe találják magukat, a következő: Hogyan viszonyuljunk a gyermekhez ezen átmeneti szakaszban, az erkölcsi felfogás hiánya és a teljes számonkérhetőség között? Pl. hogyan vonhat felelősségre a szülő egy ötéves gyermeket, akinek az erkölcsi ismerete mindössze 30%-os? Tudjuk, hogy Isten nem ítél el olyan gyermeket, akinek az erkölcsi képességei nem működnek teljes mértékben, a szülők viszont hogyan állapítsák meg, hogy milyen mértékig kell felelősségre vonni egy gyermeket? Ez a dilemma az oka, hogy sok szülő bizonytalankodik. De ha a szülők várnak addig, amíg a gyermek megérti az önuralom gyakorlásának szükségességét, mielőtt azt megkövetelnék tőle, ő teljes mértékben ki fogja fejleszteni saját testi vágyai kielégítésének szokását. A probléma, amit a szülőnek meg kell oldania, az, hogy a természetes hajtóerő az értelmet megelőzően aktív. Azokban az években, amikor a gyermek nem tudja fékezni magát, a szülők általában kiszolgálják a vágyait olyan környezet megteremtésével, ahol keveset várnak el tőle.

SZÜLŐI FELELŐSSÉG

Elérkeztünk e fejezet döntő pontjához, e könyv háttéréhez: A SZÜLŐKNEK MAGUKRA KELL VÁLLALNIUK GYERMEKEIK ERKÖLCSI FEJLŐDÉSÉNEK A FELÜGYELETÉT. A kezdeti időszakban nem kívánjuk megsemmisíteni a gyermek természetes késztetéseit, **de korlátoznunk kell, mert az önfegyelmet is szükséges gyakorolnia.** A szülő szerepe nem egy rendőr szerepéhez hasonló, hanem inkább a Szent Szelleméhez. Amikor egy gyermek kifeszíti a vitorláit (erős késztetést érez), de nincs iránytűje (erkölcsi ítélőképessége), a szüleinek kell irányítaniuk. Amikor egy gyermek képtelen magáévá tenni az erkölcsi értékeket, a szülői nevelés és szülői példa lesz számára a mértékadó. **Mielőtt képes lenne DÖNTENI a jó cselekvése mellett, a szüleinek kell SZABÁLYOZNIUK őt a jó cselekvésére.** Volt idő, amikor az édesanya lélegzett, evett, és kezelte a salakot a magzata helyett. Erkölcsi téren hasonló a helyzet – amíg értelme és erkölcsi képességei olyan szintre nem fejlődnek, hogy képesek önállóan működni, a szülőknek kell szószólóknak lenniük magzati állapotban lévő lelkiismeretének. A szülőknek kell kézbe venni a kezdeményezést, és egy adott értékrendet belécsépegtetni.

A gyermek minden nappal közelebb kerül az erkölcsi felelősség elsajátításához. Eljön a nap, amikor szellemi énjé nélkül is működni fog. Kikerül az általad nyújtott megszentelő védelem alól, és saját lelkiismeretének fényében

egyedül fog állani (1Kor 7,17). Amíg eddig eljut, az önmérséklet egyedüli sémája az lesz, amelyet a szüleitől tanul.

A szülőknek tudniuk kell, hogy milyen nagy a szerepük a gyermek erkölcsi fejlődésében. Egy napon a megkérdésed nélkül dönt majd. Vajon helyesen fog választani? Bármilyen intenzív nevelésben részesül is egy gyermek, a bűn megjelenésének bizonyosságát nem lehet kiküszöbölni, de a szülői nevelés és ima mérsékelheti a gyermek káros szenvedélyektől való függőségét, és megkönnyítheti a megtérését.

A szülők kisgyermekük „önzését” nem tekintik bűnnek, de résen kell lenniük, mert hamarosan abban az irányban fog elmozdulni. A belső késztetések – noha önmagukban nem bűnök – alkalmat teremtenek a bűnre. A kisgyermek nevelése során a szülőknek számolniuk kell a gonosszal, amit az akaratos szív szül.

Egy szülő nem ültethet igazságosságot a gyermekébe, de segíthet, hogy gyermeke szilárdan elkötelezze magát az igazságosságnak. Egy szülő nem tudja beírni a törvényt gyermeke szívébe, de be tudja írni azt fejlődő lelkiismeretébe.

A szülőkre sürgető felelősségérzetet helyez a gyermeki fejlődés ténye, és az a tudat, hogy a gonosz előbb-utóbb megmutatkozik a gyermek erkölcsi természetében. A világ folyása ellentétes irányba, pusztulásba sodorja a gyermekeket. A statisztikát figyelve erkölcsi túlélésük szomorú képet mutat. A szülők imádkozó szívvel való nevelése, valamint az általuk közvetített isteni bölcsesség megváltoztathatja a végeredményt a végkifejlet tekintetében. Egy halhatatlan lélek van a gondjaidra bízva. Nem engedheted meg magadnak, hogy közömbös, lusta vagy gondatlan légy. A te felelősséged, hogy megállapítsd, milyen szinten van a gyermeked értelmi képessége, és annak megfelelően tartsd felelősnek.

Ez szinte lehetetlennek tűnő feladat, amennyiben csak saját értelmekre támaszkodsz. Ha te vagy a gyermeked első számú gondviselője, akkor képes leszel az ő szempontjából helyesen ítélni a világot. Amikor egy gyermek valamit rossznak tart, az tényleg rossz (Jak 4,17). Ha erkölcsi értelemben fejlett, mégis engedetlenkedik, akkor meg kell büntetni. Ha viszont nem képes cselekedetei erkölcsi súlyát felmérni, akkor nevelni és szabályozni kell.

AMIKOR A KÉSZTETÉS BÜNNÉ VÁLIK

A gyermeknek az ártatlan, természetes önzése mikor válik bűnné? Más szavakkal: Mikortól kell egy gyermeket felelősségre vonni? Ne feledjük, hogy egy gyermek akkor esik ítélet alá, amikor erkölcsi képességei már teljesen működőképesek!

Ahogy a gyermek értelme és erkölcsi képességei fejlődnek, fokozatosan felismeri erkölcsi felelősségét és kötelességét. Az erkölcsi képességek fejlődésének egy bizonyos fokán minden gyermek szembetalálja magát a „jó és rossz tudásának fájá”-val (lásd 5Móz 1,39). Eddig – Jézust kivéve – mindenki „evett” (személy szerint megszegte az Istentől kapott parancsot), amely személyes ítéletet eredményezett.

Isten nem kárhoztat egy gyermeket addig, amíg az el nem jut a felelősségre vonhatóság állapotába. De a 2–14 év közé tehető átmeneti időszak folyamán a gyermek felelősségre vonhatósága erkölcsi tudatosságával arányosan fejlődik. Ha egy gyermek saját lelkiismerete ellen cselekszik – legyen az bármennyire korlátozott vagy tökéletlen –, akkor ő a hibás. Értelmi képességének fejlődése az a fok, amelytől függően cselekedeteit bűnnek lehet nevezni. A bűntudat jelenléte jó barométer, amely megmutatja, hogy mennyire fejlett a lelkiismerete.

Ismétlem, egy gyermek bűntudatot érezhet egyes területeken, a bűnért való felelősségre vonás mégsem következik be addig, amíg erkölcsi énje teljesen nem működik. Egy még gyártás alatt lévő órának lehetnek ugyan mozgó részei, de amíg valamennyi alkatrész a helyére nem kerül, nem mutatja az időt.

TEST SZERINT JÁRÁS

Minden gyerek hajlik a rosszra. Ez a bűnre való hajlam a testben keresendő, ami önző módon kielégülésre vágyik. Miután egy gyermek átadja magát a testi váagnak, Pál „bűnös test”-nek nevezi az ő testét (Róm 8,3), azaz bűnnel teljesnek. Mivel a test kínált Évának alkalmat a bűnre és Jézus megkísértésére, gyermeked önzésének is ez a táptalaja, ami éretten bűnre visz.

Egy gyermeket tanítani kell az önmérséklet gyakorlására, mielőtt lelkiismerete részlegesen működésbe lép. Ha ugyanis erőszakot követ el nyiladozó lelkiismeretén, és ezt folytatja a teljes érettség eléréséig, az lesz a helyzet, hogy teljesen átadta magát a testnek, még mielőtt felelősségérzete kifejlődött volna. Ezért, mielőtt az erkölcsi fejlődés – kb. kétéves korban – megkezdődne, a szülőknek teljes engedelmességben kell tartaniuk a gyermek testét.

Hároméves kortól és azon túl a gyermeknek az erkölcsi kötelességre ébredt részét tanítani kell, hogy önként alávesse magát a törvény szabályozásának. Ha hagyod, hogy a test a maga természetes folyásában haladjon, a gyermeket sok zabolátlan szenvedély és testi kívánság keríti hatalmába, még mielőtt erkölcsi felelőssége tudatára ébredne.

A FAZEKAS KEZÉBEN

A tisztességtelen célra formált edény deformálódott a fazekas kezében, csak azért, hogy utána tisztességre való edény készüljön belőle, amely illik a gazda asztalára. Ha Isten a fazekas, és gyermeked az agyag, te a korong vagy, ahol forog az agyag. Ahogy Ádám és Éva kertet kapott, hogy gondozza és őrizze azt, úgy kaptál kölcsön egy kis szívet és értelmet, amelyet gondoznod és őrizned kell.

Eljön az idő, amikor gyermekednek egyedül kell megállni a „jó és rossz tudásának fája” előtt. Ahogy Isten szándéka engedte, ő részesülni fog a tiltott gyümölcsből. Most, a fejlődés éveiben rajtad áll, hogy miként fog reagálni, miután „evett” abból.

Mindaz, amit a gyermek – akár saját vágyai kielégítése, akár az általa megszabott önmérséklet által – tapasztal, felkészíti őt arra a napra, amikor majd felelőssé, érett lelkűvé válik. A fejlődés útján valahol minden gyermek teljes mértékben felelősségre vonható lesz. Akkor már egyedül áll meg Isten előtt, „mentség nélkül”.

ISTENI ELHÍVÁS

Mindezek ismeretében jobban értékeled, hogy mi megy végbe fejlődő gyermekedben. Ahogy a gyermek Jézus növekedett bölcsességben és ismeretben, úgy a te gyermeked is értelmi fejlődésen megy át. A Szentírás bölcsé *teheti őt az üdvösségre (2Tim 3,15)*. A te feladatod felkészíteni a gyermeket, hogy meg tudja védeni magát ettől az „*elfajult nemzedéktől*” (*Csel 2,40*). Istennek megvan a késztermék mintapéldánya. Ez nem más, mint „*hogy hasonlökká legyenek Fia képéhez*” (*Róm 8,29*). Istennel együtt kell munkálkodnod addig a napig, amíg gyermekeid eljutnak „*a Krisztus teljességét elérő nagykorúságra*” (*Ef 4,13*). Isten ígérete ma is áll: „*Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól*” (*Péld 22,6*).

3. rész

SZÜLŐI HARAG

NINCS TÖBB ESÉLY

Miközben jelen könyvemen dolgoztam, egy fiatal édesanya azt mondta nekem: „Időnként nagyon indulatos vagyok; olyan rosszul bánok a gyermekeimmel. Egyszerűen kihoznak a sodromból. Jácint folyton hecceli Mónikát, aki erre nyafogni kezd. Szüntelenül a sarkukban kell lennem, hogy megakadályozzak valamit, amit nem lenne szabad elkövetniük. Mit tehetnék, hogy úrrá tudjak lenni a haragomon?”

Korábban ez az anyuka így reagált az engedetlenségre: „Jácint, ne, már megmondtam, hogy ezt nem csinálhatod. Adok még egy esélyt, de azután elfenekellek.” Mivel továbbra sem fogadott szót, az anya egyre indulatosabb lett.

Jácintot lényegében arra tanította az édesanyja, hogy engedetlenkedhet mindaddig, mígnem a szülő haragja elér egy bizonyos szintet. Amikor a gyermek ezt észlelte, tudta, hogy visszakoznia kell egy időre. Mihelyt anyja lehiggadt, máris folytathatja a rosszakodást. Néha – ha magát elszámítva – túlfeszítette a húrt, anyja „robbant”, mielőtt a gyermek szót fogadott volna.

Ez az anya legyőzhette volna a haragját, ha megszünteti annak az okát. Nem a gyermeket, hanem annak az engedetlenségét. Előbb-utóbb mindig elérte, hogy a fia engedelmeskedett neki. Ennek a végső engedelmességnek minden esetben volt egy elnyújtott, feszültséggel és versengéssel terhes előjátéka. Pedig a gyermek valójában eléggé előre kiszámítható módon reagált. Anyja arra tanította, hogy csak akkor engedelmeskedjen, ha a szülő haragja bizonyos intenzitást elért.

Odaadtam neki e könyv kéziratmásolatát. Miután elolvasta, elhatározta, hogy változtatni fog. Egyértelműen közölte a fiával, hogy nem ingerelheti a hűgát. Tudomására hozta, hogy ha nem fogad szót, az első alkalommal ki fog kapni. Jácint az első verést megdöbbenve fogadta. Anyja nem várta meg többé, amíg kihozza a sodrából. Semmi figyelmeztetés, semmi fenyegetőzés – a legelső alkalommal engedelmességet várt tőle!

Két nap telt el úgy, hogy az anya minden engedetlenséget veréssel büntetett. Ekkor Jácint az anyjához fordulva ezt mondta: „De anya, te már nem is adsz nekem több esélyt!” „Úgy van – felelte anyja –, nem kapsz több esélyt. Mostantól elvárom, hogy a legelső alkalommal szót fogadj.” A gyermek az ő „esélyeit” engedetlenségre használta fel. Két év múltán ma már első szóra engedelmeskedik, és édesanyját többé nem hozza ki a béketúrésból.

FELHATALMAZÁS AZ ENGEDETLENSÉGRE

Ha a horgászegyesület engedélye értelmében öt pisztrángot lehet kifogni, és nem többet, ezzel nem a pisztránghorgászatot akadályozza, hanem elősegíti azt. Az említett anyuka öt engedetlenségre jogosította fel a fiát, és csak a hatodik kihágást büntette. Jácint tehát nap mint nap a zavarosban halászott, fél szemét mindig a „felügyelőről” tartva. Próbálta előre megérezni, hogy melyik is az „utolsó esély” számára.

Amikor az édesanya nem tűrte többé az engedetlenséget, és a „tűréshatárt” nullára csökkentette, Jácintnak tesztelnie kellett a törvényhozót, hogy meglássa: vajon nem egy újabb engedményről van szó? Amikor az „anyafelügyelő” szavai komolynak bizonyultak, elhatározta, hogy nem „halászik többé a zavarosban”, hiszen elege volt a sok büntetésből. Ettől fogva első szóra engedelmeskedett minden utasításnak.

Ha a közlekedési rendőrök nem bírságnának többé gyorshajtásért, hanem e helyett zsörtölődnének és fenyegetőznének, akkor ez nem lenne más, mint a sebességkorlátozás eltörlése. Képzeld magad elé egy rendőrt, aki előállít egy gyorshajtót, és azt kezdi magyarázni, hogy mennyire elszomorítja őt az illető gyorshajtása. Láttál már olyan rendőrt, aki az út szélén ül, az öklét rázza, és elvörösödik minden gyorshajtó láttán? Gondold el, hogy hatodszor állít meg egy gyorshajtót, és így szól hozzá: „Nem mondom többet magának!” Ebben az esetben az összes törvény és rendelet érvényét vesztené, és igaz lenne, hogy „minden ember azt tette, amit jónak látott” (Bír 21,25).

Az autóvezetők többsége tudja, hogy általában csak 6-10 km/óra sebességtúllépést büntetnek. Következésképpen ennyivel fogja túlhaladni a megengedett legnagyobb sebességet. Ha engeded, hogy gyermekeid négy-öt esetben engedetlenek legyenek, mielőtt fenytést alkalmaznál, ezzel engedetlenségre tanítod őket.

Kedves szülő, nem tehetsz szemrehányást a gyermekeidnek, amennyiben arra tanítottad őket, hogy csak többszöri figyelmeztetés, fenyegetés, felszólítás és végül erőszak alkalmazásának jelzésére engedelmeskedjenek. Ez nem az ő hibájuk, hanem – a tiéd.

HARAG

Mint szülő, arra nevelted magad, hogy nem fenýítesz rögtön, hanem vársz, amíg ingerültséged haraggá változik? Ha így van, akkor engedted, hogy a harag motiváljon a fenýítésben. „De hogyan vehetném elejét, hogy ennyire dühbe guruljak?” – kérdezed. A válasz egyszerű: ne várj, amíg az esemény személyes sértéssé válik számodra! A legcsekélyebb engedetlenséget is fenýítsd azonnal! Ha a gyermek azt látja, hogy harag és tehetetlenség motivál, akkor a „fenýítést” részéről csak személyes ügynek, érdekharcnak tekinti. Azt gondolja rólad, amit egy másik gyerekről, aki erőszakoskodik vele. Nem fogja tisztelni a törvényt és a törvényadót. Kényszerítésnek véli, hogy alárendelje magát egy felsőbb hatalomnak. Ha indulatból cselekszel, a gyermek úgy érzi, hogy személyében sérted meg őt – lábbal tiprod a jogait. Elveszítetted tisztet méltóságát. Ha egy gyermek nem tapasztal következetességet a törvényadóban, akkor nem lesz számára törvény, csak felsőbbségért folytatott verseny.

Arra szoktattad magad, hogy a harag legyen a tanácsadód. A gyermekedet pedig arra szoktattad, hogy csak a haragra reagáljon. A gyermeked helytelen nevelése révén engedted, hogy önnön vágyai kielégítésének a magvai csúnyán elszaporodjanak.

„OLYANNÁ TETTEM A GYERMEKEM, AMILYENNEK NEM KÍVÁNTAM”

Azért vagy mérges a gyermekedre, mert nem kedveled őt. „Ó, én nagyon szeretem a gyermekemet!” – tiltakozol. Nem azt mondtam, hogy nem szereted őt, hanem azt, hogy vannak esetek, amikor nem kedveled azon egyszerű oknál fogva, hogy ilyenkor nagyon ellenszenvesen viselkedik. Lehetetlen kedvelni egy nyafogó, önző, elkényeztetett kölyköt.

Nem tehetünk róla, de azt helyeseljük, ami jó és kedves, és megvetjük azt, ami visszataszító és káros, még a saját testünkben és vérünkben is (Zsolt 11,5).

Szembesülnöd kell azzal a ténnyel, hogy vannak esetek, amikor nem kedveled a saját gyermekedet, és ennek jó oka van. Sokszor megfigyeltem, hogy szülők – nem tudom másképp megfogalmazni – „erős ellenszenvvel” viseltetnek tízenéves fiú- vagy lánygyermekük iránt. Valószínű, hogy mások is – ha hozzád hasonlóan együtt kellene élniük velük – ugyanúgy vélekednének, mint te.

De hát miért olyan ellenszenves a gyermeked? Lehet, hogy nincs ínyedre a válasz: nevelési módszereid által te magad tetted ilyenné. Mire azt mondod: „Hiszen én nem alkalmaztam semmiféle nevelési módszert. Csak megszid-

tam, amikor már nem bírtam elviselni.” Éppen ez az! Minden gyermeket nevelnek első számú gondviselőik reakciói és cselekedetei vagy azok hiánya. A negatív nevelés legjobb esetben – akarom mondani a legrosszabb esetben – azok részéről éri, akik miközben elvették a helyes nevelést, gyermeküket fenyegetéssel, megfélemlítéssel, veszekedéssel, haraggal és alkalmankénti kiadós veréssel igyekeznek kordában tartani.

Egy nyafogó gyerekben nincs semmi szerethető. Amennyiben hagyod, hogy a gyermeked nyafogjon és engedetlen legyen, nem teszel mást, mint olyan személyiséget formálsz, amelyet végül nehezedre esik majd szeretni. Ha szabályozod, és arra tanítod őket, hogy uralkodjanak az érzelmeiken, és első szóra engedelmeskedjenek, a gyermekeid vidámak lesznek, és kellemes lesz a társaságuk. Akkor nem csak szeretni fogod őket, hanem kedvelni is. Ha egy szülő gyönyörködni tud a gyermekében, ő ezt azzal viszonozza, hogy még jobban szereti és tiszteli a szülőt. Mindketten jól érzik magukat egymás társaságában. A szülők megpihennek és felfrissülnek a gyermekükkel töltött idő alatt.

A TIZENNÉGYPÉNEZES ÉVES

Egy 14 éves lány viselkedése miatt aggódó édesanyjával beszélgetve kiderült, hogy az anya egyáltalán nem kedvelte a gyermekét. Feddése és gyakori bírálata azt eredményezte, hogy a tizenéves visszahúzó és zárkózott lett.

Valójában ez a kislány kifogástalan magaviseletű és engedelmes volt. Mások felé kedvesen, de az édesanyjával szemben barátságtalanul viselkedett. Az anya azt fontolgatta, hogy vesszővel bírja jobb belátásra. Félt, hogy kicsúszott a kezei közül, és nincs többé befolyása rá. Az anyának igen viharos ifjúkora volt, és meg akarta kímélni a lányát hasonló gyötrelmekről. De minél ingerültebb lett, és minél inkább megpróbált nyomást gyakorolni rá, annál inkább kicsúszott a lába alól a talaj. Néha a tehetség és a személyiség területén a szülőknek korlátoztak a gyermekeikkel kapcsolatos elvárásai, és kritikusak, amikor azok nem érik el az általuk kitűzött színvonalat.

Ismertem ezt a családot már hosszú ideje. Emlékszem, akkor is megtörtént, hogy az édesanya valami miatt nem kedvelte őt. Végül ez a szülő felismerte, hogy hol követett el hibát. Krisztushoz vitte saját csúnya viselkedését, és gyógyulást talált. Hamarosan a lányán is jelentős változás mutatkozott.

Tény, hogyha a szülők a nevelés terén nincsenek a helyzet magaslatán, odáig jutnak, hogy nem kedvelik a saját gyermeküket. Ha olyan képet festetél, amely nem kedvedre való, ne a vázsnat okold! Vedd elő az ecsetet, és fessél a tetejére valami jobbat!

4. rész

SZÁLAK KÖTÖZÉSE

SOK SZÁLBÓL ERŐS KÖTELEK LESZ

Egy szerető család egymásra odafigyelő tagjait titokzatos kötelék fűzi össze. Ha ránézek a gyermekeimre, érzem ezt az egységet. Olyan, mintha a kölcsönös szeretet, tisztelet, megbecsülés megannyi szála és az átélt kellemes együttlétek összekötnének bennünket.

Ha két vagy több ember együtt él, időnként ütköznek az érdekeik, véleményük, jogaik. Az önzés, a közöny, a büszkeség, és az önfejűség gyakran elvágják az összekötő szálakat. Ha nem kötünk folyamatosan új meg új szálakat, akkor a gyanakvás, a bizalmatlanság és a bírálat hamarosan elválasztja egymástól a családtagokat. A szakadék akkorára nőhet, hogy a család tagjai egymás látszólagos ellenségeivé válnak. Ha ez történik szülő és gyermek között, akkor komoly válság áll fenn. Hacsak nem kötnek új szálakat, a kettő egyre inkább elválik egymástól. Ha egy tizenéves úgy nyilatkozik, hogy „A szüleim nem értenek meg engem”, vagy „Nem törődnek velem”, ez valamennyi szál teljes elszakadására utal.

PAPÍRSZÍVEK

Nemrég egy apuka ezen a területen győzelemről számolt be. Elsősztályos fia az iskolából hazajöve szíveket rajzolt és vágott ki. Apa és fia közel érezték magukat egymáshoz, és gyakran végeztek együtt különféle dolgokat. De az apa egy figyelmetlen pillanatban meggondolatlanul tréfát űzött fia tevékenységéből. A gyerek nem találta ezt mulatságosnak. Elfordult, és folytatta a munkát, melyet szeretetből csinált. Az elkövetkező napokban apjától félrevonulva tevékenykedett. Az apa érzékelte, hogy bizalmi válság alakult ki. A gyermek visszahúzódott, és ellenállt minden – a kapcsolat helyreállítására irányuló – barátságos közeledésnek. A szálak el lettek vágva.

Ha az apa most úgy tekintené ezt a falat, mint csupán egy „állapotot” – vagy ami még rosszabb: ingerült lenne, s tovább élezné a viszályt –, olyan el-

távolodást indítana el, amely az évek során egyre szélesedne. Ám ő bölcs volt, és pozitív módon cselekedett. Egyik nap tanítás után így szólt a fiához: „Hé, Dénes, akarsz velem jönni a műhelybe? Fából szíveket fogunk kivágni.” A fiú tartózkodóan felemelte a tekintetét, és úgy tűnt, hogy meg akar győződni apja szándékáról. Egy pillanat nem sok, annyi telt el, és arckifejezése bizakodó örömmre változott, majd azt felelte: „Hogyne mennék, apa, az nagyszerű lesz!” Miközben együtt készítettek egy faszívet Dénes barátjának, a fal leomlott, és barátságuk helyreállt.

Fontos, hogy a gyermekek személyes, bensőséges, bizalmi kapcsolatban legyenek a szüleikkel. Ha ezen a területen falba ütköznek, akkor előbb-utóbb azon fognak tanakodni, hogy kihez is forduljanak tanácsért. Egy gyermeknek az érzései éppoly figyelemre méltóak és szentek, mint egy felnőttnek. Mindig tisztelettel kezeld gyermekeidet! Soha ne nevesd ki, ne kicsinyeld le a gyermeked ötleteit, alkotásait vagy törekvéseit! Ha arra vágysz, hogy nagyobb korukban bizalommal legyenek irántad, akkor ezt a bizalmat kicsi korukban meg kell alapozni és fenn kell tartani. Ha kudarcot vallottál gyermekeddel szemben ezen a területen, még nem késő, hogy bocsánatot kérj tőle, és újra megalapozd a bizalmat. Időbe telhet, míg sikerül megszerezned, de nem lehetetlen.

ELVÁGOTT SZÁLAK

Megkockáztatom, hogy a szülők többsége hagyja elszakadni az öt gyermekeivel összekötő szálakat, és nem tesz komoly erőfeszítéseket új szálak kötésére. Lényeges, hogy figyelj ezen a területen. Ha minden szál elszakadt, nem lehet hatékonyan fegyelmezni vagy nevelni. E kölcsönös megbecsülés és tisztelet nélkül minden további fegyelmezés csak ingerli és megkeseríti a gyermeket.

Szülőkkel beszélgetve sokszor napvilágra kerül, hogy elveszítették a kontaktust a gyermekeikkel. Mert időnként kötnek szálakat, de gyakrabban váganak el. Ezzel nemcsak megszűnt a kötelék, de felhő is telepedett közéjük. A szülő a gyermek begubózását és neheztelését lázadásként fogja fel (tulajdonképpen az is), és feddéssel, veréssel reagál. Erre a gyermek, mint a vadállat, még inkább visszahúzódik saját gyanakvó és bizalmatlan világába.

Ahogy egy fegyőr felügyeletet gyakorol a rábízott foglyok felett, a bot kényszeríthet külső alkalmazkodásra, de nem puhítja meg a jellemet, se nem köti a közösség szálait. A szülő érzi, hogy gyermeke kicsúszik a kezei közül, és néha rossz szokások rabja lesz, vagy nemkívánatos társaságba keveredik. A szülői harag vagy elutasítás soha nem gyógyítja be az okozott sebet.

Azok a szülők, akik nem használnak vesszőt, hanem szimpátia alapú tak-

tikához folyamodnak („Ha szeretnél engem...”, „Úgy megbántottál!”, „Miért teszed ezt velem?”), formális alkalmazkodást kiereszközölhetnek, de azt is előidézhetik, hogy a gyermek nagyon várja azt a napot, amikor elhagyhatja a szülői házat, és élheti a maga életét. Ilyen módon sok szülő maga okozza azt, hogy leánya egy szélhámos szerető karjaiban keres menedéket, vagy fia elköltözik otthonról.

Gyakran megtörténik, hogy a szülők ellenséges kapcsolatot alakítanak ki a gyermekeikkel, és emiatt egyáltalán nem nyugtalankodnak, mivel a gyermek nincs birtokában olyan eszközöknek, amelyekkel sérelmét orvosolhatná. Mire a szülők eljutnak oda, hogy kénytelenek elismerni a bajt, már háborús övezet alakult ki közöttük. Amilyen egy gyermek négyéves korában, olyan lesz tizennégy éves korában, csak fokozottabban. Egy kétéves nyafogós gyermek tizenkét évesen még inkább az lesz. Egy féktelen öt éves féktelen tizenöt évesé válik.

ELSZAKADVA HAGYOTT SZÁLAK

Egy 14 éves lányáért aggódó édesanya keresett fel bennünket. A gyermek szerető környezetben nőtt fel, és látszólag engedelmeskedett, de szülei érezték, hogy valami megszakadt a családi kötelékekben. Ha házimunkát bízták rá, a lány nem ellenkezett, de mogorva volt. Az édesanyának úgy tűnt, hogy gyermekük eltűri a családját, de nem érzi jól magát a társaságukban. Időnként visszahúzódott. Megvolt a saját kis világa, és mivel szót fogadott, nem volt miért rendreutasítani. Ez az anya elveszítette a kapcsolatot a lányával. A kötelékek régen elszakadtak. A feddés vagy fenyítés hatástalan, sőt káros lett volna abból a célból, hogy újra összekössék a kölcsönös tisztelet és bizalom szálait.

A HÁROMÉVES TEHERAUTÓ-SOFŐR

A feleségem az egyik barátnőjével beszélgetett a szobában, amikor a fiatalasszony egy- és hároméves fiai hajbakaptak. Mind a ketten visítani kezdtek, miközben ellenkező irányba próbálták tolni ugyanazt a játékautót. Az anya felcsattant: „Nektek meg mi a bajotok?” „El akarja venni az autót!” – kiáltotta a nagyobbik. „Vili, add vissza Marcinak az autóját!” – utasította az anya. Vili további fenyegetések és tiltakozó visítások után végül vonakodva átadta a teherautót.

A kisebbik gyermek durcásan berontott a házba, és odaállt anyja mellé, azzal büntetve bátyját, hogy magára hagyta odakinn. A büntetésnek ezt a módját a gyermekek hamar megtanulják a felnőttektől.

A magányra ítéelés megtette a hatását, és a nagyobbik testvér jobb belátás-

ra jutott. Kivette autóját a homokból, bement a házba, ahol öccsét édesanyjuk ölében találta, aki vigasztalta őt a csatában elszenvedett veszteségért.

A nagyobbik fiú a békülés szándékával mosolyogva tartotta oda öccsének a játékautót. A kicsi már éppen azon volt, hogy megbékülve elfogadja az áldozatosan felajánlott járművet, amikor az édesanya észrevette, hogy a szélesen vigyorgó Marci kezében az autóból pereg a homok a padlóra. „Vidd innen kifelé!” – dörrent rá.

Az anyát lefoglalta a beszélgetés, és nem gondolta meg, hogy gyermekei bonyolult érzelmekkel megáldott teremtmények. Ő csupán egy újabb takarítási feladatot látott a már meglévő terhei mellé.

Ekkor a gyermekben lélektani átalakulás folyamata ment végbe. Átélt a „megtérést”, amely megtisztította őt az indulattól és az önzéstől. Mérlegre téve a teherautó birtoklásához való jogát testvére társasága ellenében, arra jutott, hogy a testvére többet jelent számára. Az adok-kapok vonatkozásában fontos szociális leckéket tanult meg. Megtanulta, hogyan kell valamit megosztani, és uralkodni birtoklási vágyán. Érzékeny szíve megadta magát. Megtette a második mérföldet. De mikor az út végére ért, meglepődve tapasztalta, hogy ez senkit sem érdekel. Valójában nem is számított. Letette a fegyvert, és most őt vették tűz alá. Azért áll ott leplezetlenül, bambán vigyorogva, hogy elfogadják békejobbát, vegyék fontolóra ajánlatát, de ehelyett jogtalanul vádolják.

Nem értette, mit számít egy kis homok a padlón. Kit zavarna egy kis homok a padlón? Ő egész délelőtt a homokban játszott – szerette ezt. Miközben anyja fenyegető arckifejezését tanulmányozta, működésbe léptek agyában a kis kerekek. Mosolya előbb csodálkozássá, majd zavartsággá, végül daccá torzult. Az arcáról le lehetett olvasni, hogy fejében fondorlatos gondolat érlelődött meg. Tudván, hogy anyja dühének oka a padlóra szóródott homok, magasra tartotta autóját, hogy szemügyre vegye, majd annak teljes tartalmát a padlóra öntötte. Nagy meglepedésére bejött, amit akart. Anyja magán kívül volt. Megbántotta a fiát, és ő sikeresen bosszút állt. „Hogy elvörösödött! Majd megtanulja, hogy velem ezt nem teheti! Hú, ezt a játszmát megnyertem!”

Ez az édesanya elszalasztotta az alkalmat, hogy elfogadja e lázadó vezér kapitulációját. Ehelyett visszaüzte őt a környékre, hogy gyakorolja polgári engedtlenségét a fennálló hatalomnak fittyet hányva. Mint a lázadók nagy részének, neki sincsenek alternatív tervei a jövőre nézve. Lázadóként élt, mert gyűlölte a tekintélyt, amelyet meg akart leckéztetni az elszenvedett igazságtalanságokért.

Most talán azt gondolod, hogy túldramatizálom a gyermek érzelmeit. Igaz,

hogy szavakkal nem mondhatta el, amit gondolt. Azonban ez a hároméves gyermek élő példa arra, hogy a keserűség gyökeréből eredt a lázadása.

Ha a szülők nem változtatnak a nevelési módszerükön, mire a fiú tizenéves lesz azt fogják mondani: „Nem értjük ezt a gyereket. Megtanítottuk arra, hogy mi a jó, és mi a rossz. Gyülekezetbe vittük, megadtuk neki, amit kért, mégis úgy viselkedik velünk, mintha az ellenségei lennénk. A tőlünk telhető legjobbat tettük. Most már Istenen múlik minden.”

Ez az anya nem munkálkodik azon, hogy összekösse a kölcsönös tisztelet szálait. A kétéves korban elvetett magok tizennégy éves korban hoznak gyümölcsöt.

PROBLÉMÁS SZÜLŐK

Kedves szülő, ha gondjaid vannak a gyermekeiddel, tudd meg, hogy ezzel nem vagy egyedül. A gyermekeidnek is gondja van veled. Bizonyos helyreigazításokra van szükség a saját életedben, amennyiben segíteni akarsz nekik. Mivel ezt a könyvet te olvasod, és nem a gyermekeid, mivel te vagy a tapasztaltabb, és mivel Isten nem azt mondta, hogy „Gyermekek, neveljétek a születeket”, a felelősség teljes mértékben téged terhel.

SZÁLAK ELVÁGÁSA

Emlékszem, amikor az egyik fiam arcába néztem, tudva, hogy elvágtam a bizalom és a közösség szálait. Nyugtalanító volt azt látnom, hogy kicsúszik a kikötőkötéltől és elsodródik. Akkoriban még nem fogalmazódott meg bennem szakszerűen, és nem ismertem fel az alapelveket, de láttam, hogy törés következett be. A törésvonal egyre szélesedett. Én voltam az oka. Túlzottan erőszakos voltam, túl sokat követeltem, majd bíraltam, ha nem teljesítette, amit elvártam. Amikor teknős módjára behúzódott a páncélja alá, láthattam, hogy eltaszított magától. Úgy döntött, hogy nincs szüksége rám. Túl sok fájdalmat okozott neki az apja.

Nem tudtam megfogalmazni, mi ez, de mivel én voltam felelős a neveléséért, tudtam, hogy nekem kell lépnem. Haladéktalanul bocsánatot kértem, felülbíraltam ítélkező természetemet, felismertem a jót abban, amit tett, felszabadultam, és egy izgalmas kirándulásra tettem javaslatot. A közösség szálainak teljes újraszövése több napot vett igénybe, miközben szükséges volt, hogy érzékenységem legyen, igazságos, igaz, és kedves legyek. Ő hamar megbocsátott, helyreállt a kapcsolatunk, mihelyt megerősítettük a szálakat.

ISTEN SEGÍTSE AZ APÁKAT!

„Ti apák pedig ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek az Úr tanítása szerint...!” (Ef 6,4) Az az apa, aki addig ingerli a gyermekeit, mígnem feldühödnek, számíthat rá, hogy ők ugyanezt fogják tenni a náluk kisebbekkel. Nem egyszer, amikor a fiaimmal dulakodtam, észrevettem, hogy a kárukra szórakoztam (ez akkor volt, amikor még én voltam a magasabb). Figyelmeztettek, hogy olyan szabályok szerint játsszam, amelyek rájuk is érvényesek.

Apák, ne nevesetek ezen! Ha feldühíted a kisfiadat, miközben te mulatsz ezen, ezzel erőszakossá neveled. Végére is, te vajon nem zsarnokoskodtál fellette? A harag, amit kiváltottál nála, felgyülemlik, mígnem szabadon engedi azt egy nálánál gyengébbre. Ez a harag csak akkor oszlik el, ha megbocsát neked. Viszont nem tud megbocsátani addig, amíg nem látja a bűnbánatodat.

Ha a gyermekedben megfogant a keserűség gyökere, akkor rád gyógyító szolgálat vár. A szívedet és az életedet teljesen ki kell szolgáltatnod Istennek, különben csak az időt fecsérled. Meg kell próbálnod félreállni az útjából. Önmagát fogja nevelni. Az esélyei nem jók, de ne növeld a keserűségét azzal, hogy képmutató vagy. Egy keserűséggel teli gyermeknek, akinek egyedül kell szembenéznie ezzel az istentelen világgal, nem rózsás a helyzete. Esetleg az édesanyja képes változtatni ezen. Egy fiúgyerek gyakran bezárkózik az apja előtt, aki iránt csak keserűséget érez, és kinyílik az anyja felé, aki segít neki normális emberré lenni.

Te apa, ha önérzetednél fontosabb neked a gyermeked lelke, akkor alázd meg magad előtte, és kérj bocsánatot tőle (akkor is, ha ő csak 2 éves). Aztán légy türelmes apa és férj! Szánj időt a gyermekedre! Végezzetek együtt alkotó tevékenységeket, ami a nagy kaland vagy teljesítmény érzetét kelti benne! Nem vezetheted a gyermeked közelebb Istenhez, mint amennyire te vagy, nem lehet békésebb, fegyelmezettebb, mint amilyen te vagy.

MOST MITÉVŐ LEGYEK?

Köss össze szálakat! Csak úgy tudod nevelni a gyermeked, ha kötődtek egymáshoz. Ha hibázol, valld meg Istennek és a gyermekednek! Kérd a gyermeked, bocsássa meg a haragodat és a közömbösségedet! Először gyanakodni fog, hogy ez csupán manipulációs húzás a részedről, és továbbra is tartani fogja a távolságot. De amikor látja, hogy őszinte vagy, meg fog bocsátani. Késlekedés nélkül kezdj hozzá az újjáépítési folyamathoz!

Ne légy tolakodó, és ne rohand le a gyermekeidet érzelmeiddel vagy egy új filozófiával! Légy a barátjuk! Végezz velük olyan tevékenységeket, amelyeket szívesen végeznek! Mutass érdeklődést olyan dolgok iránt, amelyek érdeklik őket! Légy gyorsabb a meghallásra, mint a szólásra! Vedd észre, mi foglalkoztatja őket! Szódd a szálakat, míg kivívod a tiszteletüket és megbecsülésüket! Ha érzékelik, hogy szereted őket és örömet leled bennük, kedvesek lesznek. A kedvedben akarnak járni, a tetszésedet keresik, és nyitottak lesznek az intésre. De mindenekelőtt imádkozz!

A fegyelmezés legerősebb húrja nem a fenyítőeszközökben található, hanem a kölcsönös szeretet, tisztelet, megbecsülés, hűség, csodálat és törődés szálaiból szövődik. Ez a „kegyelem útja”, valamint „a törvény cselekedetei” alatt lévő állapot különbsége. A törvény irányt ad nekünk, de hatalmat csak Isten kegyelme adhat. Ha ápolod a közösséget a gyermekeddel, olyan együttműködést és alkalmazkodást fogsz tapasztalni a részéről, hogy elfelejted majd, hová is tetted a vesszőt.

AZ ATYA VILÁGOSSÁGÁBAN JÁRNI

Emlékszem egy esetre négyéves koromból. Egy házsor mögött sétáltam végig a többi gyerekkel, amikor az egyikünk azt javasolta, hogy egy alagsori ablakot hajigáljunk meg közel.

Még ma is emlékszem, hogy mi ment végbe a gondolataimban. Miközben elképzelttem, hogy megteszem, magam előtt láttam apám arcát. Ő soha nem mondta, hogy ne törjek be ablakot, de tudtam, hogy ez nem nyerné meg a tetszését. Nem volt előttem a törvény, amelynek megfelelően cselekedtem volna, de apám jelenléte eligazított. Nem a büntetéstől való félelem vagy szidás tartott vissza. Az apámmal való közösség megszakadása felett érzett félelem volt az, ami az igazság ösvényén vezetett engem. Leginkább az motivált, hogy a kedvében járjak, és élvezzem az ő jótetszését. Visszavonultam az ablakbetörő akcióból, és apám világosságában jártam.

Apám nem volt tökéletes. Sőt, nem tartozott a legjobb keresztyének közé sem, ezt azonban én négyévesen, de még tízévesen sem tudtam. Számomra ő törvény és kegyelem volt. Ahogy nagyobb lettem, fokozatosan (s ez nem volt mindig zökkenőmentes) úgy láttam őt, hogy ő is csak egy az emberiség küszködő tagjai közül. Ennek ellenére soha nem szűnt meg bennem az a vágy, hogy a kedvében járjak.

Ahogy csökkent a bizalmam iránta, úgy növekedett Isten iránt. Végül bizalmamat áthelyeztem Istenbe (ahogy ennek lennie kell), és továbbra sem a

törvény vagy a pokoltól való félelem motivált, hanem az én mennyei Atyám arca. Ma kétszeresen megvilágított ösvény van előttem.

Kedves szülő, mindenképp ilyen kapcsolatot ápolj a gyermekeddel. Késerves dolog vétkezni a legjobb barátod ellen. Ha fenn tudod tartani ezt a fajta kötelet a gyermekeddel, soha nem lesz baj vele. A feleségemmel öt gyermeket neveltünk, és egyikük sem lázadt a tekintélyünk ellen.

MEGLÁTNI A SZÜLŐKBEN ISTENT

Amikor egy gyermek kicsi, számára a szülő az egyetlen „isten”, akit ismer. Amint az isteni realitások megnyílnak előtte, földi apján keresztül érti meg mennyei Atyját. Apák (és anyák), ti vagytok az ablakok, amelyeken át kisgyermeketek meglátja Istent. A gyermek szüleit figyelve ismeri meg Isten tulajdonságait. Nem kell, hogy a szülők tökéletesek legyenek, de kiegyensúlyozottan képviseljék Isten személyiségét. A szülők emberi korlátaikon belül ábrázolják ki mindazt, ami Isten – jellemében és tekintélyben. Nem kell, hogy mindenhatók legyenek, csak a gyermek erőforrásai. Nem szükséges, hogy mindent tudjanak, de legyenek elég bölcsék ahhoz, hogy vezessék a gyermeküket, és az felnézessen rájuk. Nem szükséges, hogy büntelene legyenek, de mutassák be, hogy elkötelezték magukat a jóság mellett. Ha egy gyermek látja szülei alázatos, Istentől való függését, és tapasztalja szeretetüket Őiránta – mivel szereti és tiszteli a szüleit –, szeretni és tisztelni fogja azt, akit a szülei szeretnek és tisztelnek. Ahogy a szülői tekintélyhez viszonyul egy gyermek, hasonlóképpen fog Istent viszonyulni. Ha a szülők engedik, hogy a gyermekük félvállról vegye a parancsaikat, úgy Isten parancsait is könnyedén fogja kezelni.

A másik végtel, hogy gyermekek, akiknek apjuk kegyetlen, azok rossz előérzetet táplálnak magukban mennyei Atyjuk iránt, míg azok, akiktől szeretettel megkövetelik a földi apjuk iránti engedelmisséget, készebbek engedelmeskedni mennyei Atyjuknak is.

ÖSSZEKÖTHETSZ SZÁLAKAT

Ha érzékeled, hogy megszakadtak a közösség szálai, újakat akarsz majd kötni. Íme, néhány javaslat a szálak összefűzésére:

Először is, imádkozó szívvel és mindenképp örömmel és mosolyogva nézz a gyermekeidre!

Örülj a társaságuknak, és ezt juttasd kifejezésre azzal, hogy elhívod őket

valahová, aminek egyetlen oka az, hogy vágysz együtt lenni velük! A kisebbekkel nézegess képeket, vagy olvassatok együtt egy könyvet!

Ülj le a szőnyegre, és játssz! Bukfencezz, gurulj, neved és nevetess!

Vidd őket kalandos, izgalmas és „veszélyes” kirándulásra!

Szemléld meg alkotásaikat!

Hagyd, hogy elvezessenek a hintához, és bámulatba ejtsenek legújabb mutatóanyagukkal!

Készítetek együtt sárkányt vagy madáretetőt!

Édesanyák, tanítsátok meg gyermekeiteket mindenféle házi munkára! Tegyétek ezt szórakoztató élménnyé! Ne dolgoztassátok a kicsiket szolgaként, mert megutálják a munkát! Engedjétek, hogy a hároméves már süteményt süssön! Amikor varrtok, hagyjátok, hogy a kicsik leüljenek a padlóra, és babaruhákat szabjanak! Ha festetek, hadd húzzanak ők is egy-egy ecsetvonást!

Apák, vonjátok be fiaitokat a védelmező és gondviselő férfiszerepbe! Ha már tudnak járni, behozhatnak zöldséget vagy tűzifát. Dicsérjétek meg őket!

A lényeg az, hogy érezzék: nagyon sokat jelentenek neked, és nagy megelégedésedre és örömödre szolgál, hogy segítenek. Ha úgy rendezed a dolgokat, hogy gyermekeid érzik: szükség van rájuk, vágyni fognak arra, hogy ki-egyensúlyozott legyen a kapcsolatotok.

5. rész

A VESSZŐ

„TÚLSÁGOSAN SZERETEM A GYERMEKEMET AHHOZ, HOGY MEGVERJEM”

Megfigyeltem egy anyukát, aki hasztalan igyekezett zúgolódó gyermekét rávenni egy egyszerű parancs teljesítésére, a gyermek ugyanis el voltelve passzsal, nyafogással és haraggal. A kis, zsarnok lázadó bohóckodása elkedvetlenítette az anyát. Folytatta a rimánkodást, mintegy emlékezetében kutatva, hogy mit tanult a „pozitív megerősítés”-ről, ahelyett, hogy „a gyermek személyes megnyilvánulásának kordában tartása” területén gondolkodott volna.

Engem, mint pártatlan szemlélőt csak a gyermek boldogsága és jóléte foglalkoztatott, ezért azt kérdeztem az anyukától: „Miért nem fenekeli el és teszi boldoggá?” Megütözve felelte: „Ó, majd kinövi. Csak átmeneti állapot ez.”

Ha valóban azt hiszi, hogy ez természetes állapot (amelyért a kisfiú nem vonható felelősségre), akkor miért gurult dühbe, amikor a gyermek nem akart engedelmkedni? Ez az anya, miközben fiát mentegeti, és „türelmesen” várja, hogy megszűnjék ez az „állapot”, megfogalmazott filozófiája ellenére felelősségre vonja a gyermeket. Legbelül mélyen tudja, hogy másképpen kellenne – másképpen tudna – viselkedni. A bírálat és az elutasítás, amit anyja és a nyilvánosság részéről általában érez, ellenállást vált ki benne a tekintéllyel szemben.

Elérkeztünk oda, ahol a vessző használatának tárgyalása helyénvaló. Beszéljünk az elfenekelésről! „*Aki kiméli a botját, gyűlöli a fiát, de aki szereti, idejében megfenyíti*” (Péld 13,24). Amit Isten mond, az pontosan az ellenkezője annak, ahogyan sok szülő és nevelő vélekedik. Ez az igevers egyértelműen kijelenti, hogy amelyik szülő megvonja a vesszőt a gyermekétől, az gyűlöli őt. „Nem!” – tiltakozik egy édesanya. „Én túlságosan szeretem a gyermekemet ahhoz, hogy megverjem.” Az a szülő, aki így nyilatkozik, nem érti 1. Isten Igéjének tekintélyét, 2. a szeretet természetét, 3. saját érzéseit, 4. Isten jellemét, 5. a gyermek szükségéit.

1. Isten Igéjének tekintélye

Ugyanaz az Isten, aki azt mondta: „*Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el*” (Mk 10,14), azt is mondta, hogy:

- „*Fenyítsd meg fiadat, míg van remény, de ne vigyen odáig indulatod, hogy halálát okozd!*” (Péld 19,18)
- „*Aki kíméli botját, gyűlöli a fiát, de aki szereti, idejében megfenyíti*” (Péld 13,24).
- „*A gyermek szívéhez hozzátartozik az ostobaság, de a fenyítő bot külső belőle*” (Péld 22,15).
- „*Ne sajnáld megfenyíteni a gyermeket, nem hal bele, ha megvered bottal! Te csak bottal vered meg, de a lelkét a holtak hazájától mented meg*” (Péld 23,13-14).
- „*A bot és a fenyítés bölcsé tesz, a kényeztetett gyermek pedig szégyent hoz anyjára*” (Péld 29,15).
- „*Fegyelmezd fiadat, akkor nyugodt lehetsz felőle, sőt örömet találsz benne!*” (Péld 29,17)

2. A szeretet természete

Lehet, hogy erős érzelmeid vannak, amelyek megakadályozzák, hogy elfenekeld a gyermeked, de ez nem szeretet. Isten – aki teremtette a gyermekeket, s ezért a legjobban tudja, mi a jó nekik – utasítja a szülőket, hogy alkalmazzák a vesszőt gyermekeik nevelése során. Az ettől való tartózkodás – a szeretet jogcímén – vádemelés Isten ellen. Viselkedésed azt sugallja, hogy Isten nem a legjobbat akarja neked, vagy azt, hogy te jobban tudod nála.

Szülőként fel kell ismerned, hogy mi a különbség az igazi szeretet és az érzélgősség között. A természetes – gyakran szeretetnek nevezett – emberi érzélgősség káros lehet, ha nincs a bölcsességnek alárendelve. A szeretet nem érzélgősség. Vagyis a szeretet nem egyenlő azokkal a mély indulatokkal, amelyeket gyakran érzünk a hozzánk közel állók iránt. Az ilyen érzelmek önérdekből származhatnak és gyakran származnak is.

A szeretet elsősorban nem érzelem, hanem a legtisztább értelemben vett jóakarát és jó cselekedet embertársad felé. Az igazi szeretet önzetlen. Vagyis a szeretetből fakadó cselekedetben nyoma sincs a személyes nyereség vagy veszteség szempontjainak.

3. Az ember saját érzései

Egy érzelmileg gyenge édesanya gyermeke ragaszkodását gyakran ön maga kiteljesedéseként szemléli. Mélyen gyökerező szüksége talál kielégülést abban, ahogy lankadatlan majomszeretettel csügg a csemetéje kívánságain.

A gyermek iránti önemésztő szenvedélye – amit ő szeretetnek nevez – túlságosan szent ahhoz, hogy veszélyeztesse azt a gyermek elfenekelésével. Mivel nem érzi magát biztonságban, csak azzal törődik, hogy őt milyen veszteség érheti, ha testi fenytést alkalmaz. Fél olyat tenni, ami miatt a gyermeke elutasíthatja. Nem a gyermek iránti szeretet, hanem az önszeretet motiválja. Saját érzelmi gyengesége előbbre kerül gyermeke szükségeinél.

Az elárulás szálnalmas kifejezését látva a gyermek szemében, az anya szenvedő szíve megszakad. Túl fájdalmas lenne számára Isten akaratának engedelmessé válni a gyermeke nevelésében. Meg akarja magát kímélni a lelki szenvedéstől, s ezért mellőzi a vesszőt. *„Aki kíméli botját, gyűlöli a fiát, de aki szereti, idejében megfenyíti” (Péld 13,24).*

Saját magára gondolva olyan naív, hogy azt képzelet, az ő „drága” gyermeke majd kinövi ezeket, és nagyszerű ember lesz belőle. Így vélekedik: „Több szeretetet igényel, és egy kicsit több időt, hiszen nem érti még.” Az igazi szeretet nem törődik a saját szükségeivel, hanem azt teszi, ami a gyermeknek jó. Ha egy anya megfojtja a gyermekét, miközben csókolgatja, akkor nem szereti őt.

Indulatos természete lehet az oka, hogy nem bízik saját indítékaiban a testi fenytés alkalmazása esetén (lásd 3. rész: Szülői harag). Gondolataiban ugyanis felidéződhetnek egy féktelen, zsarnok apa emlékei. Lehet, hogy megfogadta: „Én soha nem leszek olyan, mint az apám volt. Szeretni fogom a gyermekeimet. Ők nem fognak félni tőlem, mint ahogy én féltem az apámtól.” Az édesapja nem csak a lányának okozott sérülést, hanem lánya gyermekeinek is azzal, hogy anyjukat a másik végletbe kényszeríti.

Előfordul, hogy a múlt képeinek köszönhetően egy anyának legbelül rossz érzése támad, valahányszor a férje megveri a gyermekeiket. Anyák, akiket gyermekkorukban haragos indulatból fenytettek, csakis a haragra tudják visszavezetni, ha valaki megver egy gyermeket. A gyermek érzékeli anyja pártfogását, és nyafogni fog anyja után, amikor az apja el akarja verni. Ha az apa fenytíti a gyermeket, a gyermekben az a tudat, hogy anyja nem támogatja ezt, akadályozza a fenytés hatékonyságát, és cselszövésre indítja a gyermeket. Itt az ideje, hogy lezárd a múltat, kezd el Isten akaratát cselekedni, és hallgass a józan észre!

Sok szülőt feszélyez a vessző használatában a szülőtársak nyomása. Lehet, hogy saját szüleik sem értenek egyet velük a gyermeknevelésben. A modern szülő a propaganda keresztútjében él, ami állítólag a legújabb pszichológiai kutatásokon alapul, s elveti a biblikus gyermeknevelést. A szülők szégyenkeznek, és körül kell nézniük, mielőtt fenytést alkalmaznak, nehogy valaki észrevegye és helytelenítse.

4. Isten jelleme

Az a szülő, aki a vessző mellőzését azzal a kifogással magyarázza, hogy ő túlságosan szereti a gyermekét, nem értette meg Isten jellemét és népe életében alkalmazott módszereit.

Egy torz szemlélet férközött sok keresztyén gondolkodásába. Valahogy így szól: „Mivel Isten a szeretet, Ő nem személyválogató, nem követel, nem tartja meg haragját, nem bosszúálló.” Alapjában véve úgy fogják fel Isten szeretetét, hogy az összeegyeztethetetlen az Ő igazságosságával. Számukra Ő vagy ez, vagy az. Van egy bizonytalan, meghatározhatatlan érzésük, hogy Isten valaha bosszúálló volt, de ma már passzív, toleráns és ökumenikus – az Egyetemes Atya. Istent megfosztják kiegyensúlyozott személyiségétől, és jóságosnak titulálják. A mennyet szívesen fogadják, a pokol gyanús. „Ne ítélj!” – számukra ez a legnépszerűbb igevers a Bibliában, amit úgy idéznek, mintha Isten nem tenne többé különbséget jó és rossz között.

Isten amennyire szeretet, annyira szent, igazságos és igaz. Igazságszeretetétől vezérelve jön „tűznek lángjában, bosszút áll(va) azokon, akik nem ismerik Istent, és nem engedelmeskednek a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliumának (2Tesz 1,8). Nem helyénvaló Isten jellemének csak egyik oldalát kiválasztani cselekedeteink igazolására, s ugyanakkor a másikat elvetni.

Isten megfenyíti a gyermekeit

Azok, akik kimentik magukat a vessző használata alól, mondván, hogy az ő cselekedeteik igazságosabbak, nem tesznek egyebet, mint Istent kárhoztatják. „...mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkit, akit fiává fogad. Szenvedjétek el a fenyítést, hiszen úgy bánik veletek az Isten, mint fiával. Hát milyen fiú az, akit nem fenyít az apja? Ha pedig fenyítés nélkül maradtok, amelyben mindenki részesül, fattyak (törvénytelen gyermekek) vagytok, nem pedig fiak” (Zsid 12,6-8).

Majd folytatja, hogy „Ő pedig javunkra teszi ezt, hogy szentségében részesüljünk” (Zsid 12,10). Komoly kijelentés ez! Istennek egyetlen gyermeke sem mentesül a fenyítés alól – mindnyájan részesülnek abban. S vajon Ő nem szereti többé azokat a gyermekeit, akiket fenyít? Sőt, ellenkezőleg – a fenyítés az Ő részéről szeretetből fakad. **Gyermekei csak fenyítés által részesülhetnek teljes mértékben az Ő szentségében. Ő a javunkra teszi ezt.**

„Pillanatnyilag semmiféle fenyítés nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek” (Zsid 12,11). Isten fenyítése fájdalmas „ostorozás”. „...testi apáink... a saját elgondolásuk szerint fenyítettek...” (Zsid 12,9-10). A Szentírás nemcsak eltűri a „megostorozást”, hanem a szentséget munkáló eszköznek tekintti – amikor az a fiak javára szolgál.

A fenyítés a szeretet biztos jeleként áll előttünk, „mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti.” Ha valakit nem fenyítenek, az nem csak azt jelzi, hogy nem szeretik, de korcs is lesz. Látjuk tehát, hogy amikor Isten fenyíteni kénytelen bennünket, intézkedései az irántunk érzett szeretetéből fakadnak. Ahogy ezt a *Példabeszédek 13,24*-ben olvassuk: „Aki kíméli botját, gyűlöli a fiát, de aki szereti, idejében megfenyíti.”

Ha Isten szeretetének jele az „ostorozás”, amellyel fenyít bennünket, mi ne szerethetnénk annyira gyermekeinket, hogy szentségre fenyítsük őket? Egy nehezen kezelhető tizenéves szájából hallottam: „Bárcsak szerettek volna annyira, hogy néha megvertek volna!”

Nemrég egy édesanya beszámolt arról, hogy miután nagyon szigorúan bánt a gyermekeivel, következetesen használva a vesszőt, az egyik gyermeke megköszönte Istennek, hogy az anyja kedvesebb lett. A megnövelt fenyítés mérsékelte az engedetlenséget, és ennek következtében harmonikusabb lett az anya-gyermek kapcsolat. A gyermek ezt úgy értelmezte, hogy anyja kedvesebb lett, mert napi háromszori elnadrágot nem annyira megterhelő, mint napi ötven szemrehányó tekintet.

5. A gyermek szükségéi

A gyermek igazi természete nélkülözhetlenné teszi a vessző használatát a gyermeknevelés és fegyelmezés során. Összegezzük a korábbi értelmezéseket a gyermeki természetről (2. rész), majd néhány gyakorlati alkalmazást vonunk le ebből.

ÖSSZEZÉS: „...már amikor világra jönnek, tévelygők a hazugok, amint megszületnek” (*Zsolt 58,4*). Egy csecsemőnek szüksége van táplálékra, gyengéd ölelésre és komfortérzetre. De hamar megtanulja, hogy szükségletei hamis beállítással igényekkel is felléphet, és kezdetét veszi szabadjára engedett vágyainak gyors kielégítése. Isten azonban a gyermek lelki éretlensége miatt nem tulajdonítja bűnnek a hazugságait. „Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak” (*Jak 4,17*). „...a bűn nem róható fel, ha nincs törvény” (*Róm 5,13*). Mivel a csecsemő nem ismeri fel, hogy mi „a jó és a rossz” (*5Móz 1,39*), nem vonható felelősségre azért, mert nem veti alá magát a törvénynek. Mindazonáltal a csecsemők gyakran megtévesztő módon viselkednek, ami állapotukat és szükségüket illeti. A gyermekek különféle – önző érdekből eredő – gondolatok és cselekedetek tömegével állnak elő, ami növekedésük folyamán „a jó és a rossz” tudását elérve a „bűn teste”-vé alakul. Bár még nem lehet felelősségre vonni őket, erkölcsi ítélőképességük érésével lelkiismeretük felébred, és számon lesznek kérve.

A gyermekek teste gyenge test. A testi szükségletek és az étvágy Istentől

kapott ösztönök, amelyek kielégítése folytonos és ismétlődő alkalmai a testi vágy érzésének. Az ösztön magában nem bűn. A testi vágy természetes (5Móz 12,15). De amikor valaki „saját kívánságától vonzva és csalogatva esik kísértébe”, és a vágyat megtermékenyíti az alkalom, az „bűnt szül” (Jak 1,14-15).

Nem akadályozhatod meg, hogy gyermekedet teste meg ne kísértse, viszont nevelheted önmegtagadásra, hogy ne alakuljon ki benne saját akarata érvényesítésének önző szokása. A vessző a te isteni kényszerítőd. „A bot és a vessző bölcsésé tesz” (Péld 29,15).

Félreértés ne essék, nem azt mondjuk, hogy a gyermeket rá lehet venni keresztényen megtapasztalások átélésére, csupán azt, hogy az értelmét és a testét a lehető legnagyobb mértékben természetes fegyelemre kell nevelni. A mérce emelésével, az igazság és a tisztaság értékelésére való rávezetéssel Isten munkáját viszed előre, aki meggyőzi őt a bűnről, és ez idővel felismerteti vele, hogy megváltóra van szüksége. Ez a törvény jogszerű alkalmazása.

NEGATÍV ÉRZÉSEK

A gyermeki fejlődés megértése segít nekünk megérteni saját szerepünket a nevelésben. A saját vágyak kielégítése és a szabályozatlan szellemiség érzelmi téren elégedetlenséget vált ki a gyermekben – és a felnőttben is. Egy fenytést nélkülöző gyermek bizonytalan lesz. Az önkontroll hiánya haragot szül. Ha valaki nem járhatja a maga útját, az kezdi sajnálni önmagát. A kielégítetlen vágy önsajnálatot okoz. Az igazságtalan bánásmód érzése keserűséget termel. Mindezek miatt **mind a gyermek, mind a felnőtt veleszületett szüksége, hogy szabályozás alatt legyen**. Isten úgy teremtett bennünket, hogy kontroll alatt legyünk. Ezt emberi természetünk magában hordozza. Különböző céltalanság, az azonosság-tudat hiánya lép fel, és „a kényeztetett gyermek... szégyent hoz anyjára” (Péld 29,15).

MEGFÉLEMLÍTÉS

Általános szülői reakció az engedetlen gyermekkel szemben a leckéztetés, a megszégyenítés vagy valamilyen kiváltság megvonása. Beküldik a szobájába, sarokba állítják, vagy jól megrázzák, és gyorsan kap néhány pofont. Majd megfenyegetik, és szidással engedik el. Az ilyen módon megdorgált gyermek nem szabadul fel vétke vagy lázadása alól. Ellenkezőleg, ez csak indulatba hozza, és mentegetőzni fog. A vádaskodás, fenyegetés, gúnyolódás – azaz a megfélemlítés – következtében a gyermek átmenetileg alkalmazkodhat, de tisztátalan szíve megmarad, és az önmagáról alkotott képe romlik. Könnyen az önutálat kerítheti hatalmába.

BÜNTUDAT ÉS ÖNUTÁLAT

Már a legkisebb gyermek is, aki tudja, hogy nem tette azt, amit tennie kellett volna, lelkifurdalást érez. A büntudat nem más, mint akaratlan önvád. Az ember ismeri önmagát, és nem tetszik neki, amit lát. Noha a gyermek lelki képességei még nem teljesen működőképesek, mégis büntudat gyötri, ha vét nyiladozó lelkiismerete ellen, s amennyiben nem fordítanak erre kellő figyelmet, ez a büntudat önutálattá válik.

A modern pszichológia hatására sokan dédelgetik azt a feltevést, hogy az ember legnagyobb baja, hogy „nem szereti önmagát”. Ez abból adódik, hogy nem ismerik fel a bűn okozta önutálat és az önszeretet – mint legfőbb motiváló tényezők – egymáshoz kapcsolódását. A világi bölcsesség által félrevezetett szülők „pozitív megerősítéssel” igyekeznek építeni gyermekeik önmagukról alkotott képét. Rossz hallgatni, ahogy szülők semmitmondó, érzélgős szavakkal próbálják megszüntetni gyermekük büntudatát.

Senkinek sincs arra szüksége, hogy saját maga szeretetére buzdítsák. Teremttségünknel fogva természetes dolog, hogy szeretjük önmagunkat. Gondolataink a körül forognak, hogy miből származik hasznunk. „*Mert a maga testét soha senki nem gyűlölte, hanem táplálja és gondozza*” (Ef 5,29).

Természeténél fogva minden ember értékeli az igazságosságot, és elvárja azt önmagától. Ha nem sikerül saját normád szerint élni, akkor kárhozthatni fogod önmagad, és büntudatot érzel. Az Istentől kapott emberi szellem fel van szerelve egy bennlakó, isteni bírával – a lelkiismerettel. A lelkiismeret nem több, mint az önmagát ismerő elme.

Minél inkább értékeli valaki a jót önmagában (szereti önmagát), annál jobban megveti önmagát (annál nagyobb a büntudata), ha elbukik a kitűzött jó célok megvalósításában. Az utána következő önutálat nem más, mint önmegegyezés azért, hogy nem sikerült a legjobban szeretett személy – ÖNMAGA – javára cselekedni.

Az a gyermek vagy felnőtt érez önutálatot, akinek lelkiismerete elítéli önmagát, mert nem élt az önszeretet ideáljai szerint. Az önutálat alapja az önszeretet. **Minél jobban szereti valaki önmagát, annál mélyebb az önutálata.** Ha valaki igazán gyűlölné önmagát, nagy meglepéssel töltenék el saját kudarcai. Amikor egy gyermek önutálatot érez, kárhozhatja magát, mert megsértette a lelkiismeretét, és vétett saját normái ellen. Egyetlenegy gyermeket sem lehet kihúzni az önkárhozthatás gödréből azzal, hogy üres dicséreteket zúdítanak a fejére. Ő jobban ismeri magát.

BÜNTUDAT

Büntudat csak akkor támad valakiben, ha őszintén elítéli önmagát. Lehet, hogy valaki tévesen okolja magát, a büntudat mindazonáltal valamilyen észlelt rossz cselekedet miatt támadt önvád. A bűn büntudatot vált ki. Ugyanígy az elutasítás és a gúny is, ha a gyermek meg van győződve arról, hogy ő a hibás valamiben.

A büntudatot érzelmileg instabil szülők használják fel gyermekeik manipulálására. Szülők, akik megszegéssel vagy megalázással próbálják gyermekeiket helyes viselkedésre bírni, láthatják, hogy a gyermek átmenetileg szót fogad. De a büntudat keserűségéből származó engedelmesség csak növeli a büntudatot, még jobban eltávolítva a gyermeket az igazi megbánás és gyógyulás átélésétől.

A büntudatnak önmagában soha nincs helyreállító hatása, vagyis nem hat a jobb cselekedetek irányába. Ellenkezőleg: a bűnterhelt lélek ki van téve mindenféle kísértésnek. A büntudat minden lélektani korlátozás alól kivonja az embert. A büntudattal járó kétségbeesés kioltja a jó cselekvésére való ösztönzést. Az elbukás miatti lelki fájdalom csökkenti az ember elvárását önmagától. A büntudat olyan mélyre süllyeszti az önértékelést, hogy az illető semmi mást nem vár önmagától, mint újabb bukást. Ez a realitás arra készítette a modern pszichológusokat, hogy a büntudatot magát ültessék a vádlottak padjára. A büntudatot betegségnek tekinteni olyan, mint a fogfájást kezelni a fog helyett.

A büntudat lényeges eleme természetes erkölcsi énünknek. Nélküle olyanok lennének, mint egy füstjelző készülék riasztó nélkül. De a büntudat átmeneti állapot, csak eszköz a cél felé. A lélek fájdalma ez, olyan, mintha valami forró érintenénk, ami figyelmeztet minket, hogy változtassunk a cselekedeteinken. Nagy áldás, ha valaki egészséges büntudatot érez, amely az élet jele és egészséges reagálás.

Az állapotukba beletörődő, büntudattal sújtott lelkeken látszik, hogy fájdalmat hordoznak, és szenvednek önmaguktól. Ez az önbecsmérlés tudatalatti kísérlet az „adósság kifizetésére”. A lelkiismeretbe kitörőletlenül belevésődik az a meggyőződés, hogy a bűn büntetést érdemel. Ösztönösen tudjuk, hogy a rossz cselekedet nemcsak büntetést érdemel, hanem egy napon szembeülni kell azzal. Egy gyermek már lelkiismerete legkorábbi ébredésétől kezdve ennek a realitásnak a szorításában él. Ez az élet egyik előfeltétele marad.

A büntudat a törvény legfőbb bizonyítéka a bűnös ellen. Ha a büntudat nem múlik el, akkor örökre kárhoztatja a szerencsétlen bűnelkövetőt. A lelkiismeret – mint egy vádat emelő buzgó ügyész – nem ejti az ügyet mindaddig, amíg bizonyosságot nem szerez arról, hogy az igazságszolgáltatás megtörtént.

Egy bűnös lélek érzi, hogy bűnének megfelelő büntetést érdemel. Ez egy lélektani realitás. A bűnterhelt lélek az igazságszolgáltatás korbácsait és szögeit kívánja magára. Ezért van, hogy az ember lelke nem nyugszik meg mindaddig, amíg a lelkiismeret meg nem tisztul Isten vérvő, megfeszített Bárányára hittel tekintve.

A keresztyén ember felszabadul a büntudat alól a Megváltó által, aki elszenvetde bűnei átkát, de gyermekei még nem tudják megérteni, hogy a Teremtőt korbácsolták és szegezték keresztre helyettük. A szülőknek nem kell várniuk addig, amíg gyermekeik elég nagyok lesznek ahhoz, hogy megértsék Krisztus helyettes áldozatát, hogy megtisztíthassák őket a büntudattól. Isten adott nekik egy eszközt, amivel el tudják érni ezt – a fenyítés vesszejét.

Megfigyeltem egy kisgyermeket, akit rossz cselekedeten értek: szüleinek hátat fordítva lehúzta pelenkáját, és hármat paskolt saját mezítelen fenekére. A felajánlást – bármilyen aranyos volt – nem fogadták el. A törvényhozónak kell a fenyítést adnia, hogy megszüntesse a büntudatot. Egy gyermek egyetlen törvényhozót ismer – a szüleit.

Ne kövessük a modern filozófiát abban, hogy próbáljuk kiiktatni a büntudatot, hogy meghamisítjuk a követelményeket, vagy hamis értékeléssel emeljük fel a vétkes gyermeket! Tartsuk magasan az elvárásokat – olyan magasan, mint Krisztus személye! Engedd, hogy büntudatot érezzen, és amíg a gyermek kicsi ahhoz, hogy megértse, vesszővel tisztítsd meg a büntudatát! Ha majd megérti, kész lesz megragadni a kereszt alapelveit.

A „FELOLDOZÁS” HATALMA

A szülők kezében van a hatalom (egy kis vessző formájában), hogy feloldják a gyermeket a büntudat alól, megtisztítsák a lelkét, irányítsák szellemét, erősítsék elszántságát, és új kezdetet biztosítsanak számára azzal a meggyőződéssel, hogy minden adóssága ki van fizetve „*Zúzódások, sebek tisztítanak meg a gonoszságtól, és a test belsejében is érzett csapások*” (Péld 20,30). „*A test belseje*” a büntudattal kapcsolatos testi érzések leírása.

A „csapások” („*megostoroz*”, Zsid 12,6) *ugyanúgy* hatnak a testre, mint a gyógyító vér folyása a sebre. Egy helyesen és időben elfenekelt gyermek a lelkében meggyógyul, és egész szellemében helyreáll. Egy gyermeket helyesen alkalmazott testi fenyítéssel lehet visszafordítani a pokolba vezető útról „*Ne sajnáld megfenyíteni a gyermeket, nem hal bele, ha megvered bottal! Te csak bottal vered meg, de lelkét a holtak hazájától mented meg*” (Péld 23,13–14).

Apák, mint a család főpapjai, új életre békíthetitek ki a gyermekeiteket. A büntudat névjegykártyát ad a Sátánnak, és ajtót nyit neki a gyermekedhez.

A tanítással összekapcsolt **helyesen alkalmazott testi fenyítés semmi más-hoz nem fogható helyreállító hatású lehet.**

Egy testi fenyítés (elfenekelés, megvesszőzés, nadrágszíjazás) elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy megszüntesd gyermeked büntudatát. **A gyermek lelkiismerete (természete) igényli a büntetést.**

A VIGASZTALÓ VESSZŐ

Vigasztalod-e gyermekedet a vesszővel? Ha nem tekinted gyermeked vigasztalójának a vesszőt, akkor nem látod annak a rendeltetését: „*vessződ és botod megvigasztal engem*” (Zsolt 23,4); „*megfenyítem bottal*” (2Sám 7,14); „*bot-tal büntetem meg őket vétükéért, és csapásokkal bűnikéért*” (Zsolt 89,33).

Dávid, aki megtapasztalta Isten helyreigazító vesszejét, és fenyítést kapott vétkéért, vigasztalást talált az isteni fenyítésben. A vessző vigaszt nyújtott számára. Ez biztosította őt arról, hogy Isten felügyeli az életét, törődik vele, szereti őt, és nem hagyja el. A gyermekeknek szükséges tudni, hogy valaki felügyel rájuk.

„*Fenyítsd meg fiadat, míg van remény...*” (Péld 19,18) **A vessző helyes használata új reményt nyújt a lázadó gyermeknek.** A szülőket arra figyelmezteti az Ige, hogy ne engedjék, hogy a gyermek sírása a testi fenyítés erősségének és időtartamának csökkentésére készítse őket. **A szülők érzelmei akadályozhatják az alapos megtisztulást.**

Egy szabadjára engedett gyermek nem csak saját szellemében nyugtalan és túlérzékeny, de egész családjában is zűrzavart okoz. „*Fegyelmezd fiadat, akkor nyugodt lehetsz felőle, sőt örömet találsz benne!*” (Péld 29,17)

„CSODA TÖRTÉNT ITT MA ESTE!”

Egy ötgyermekes fiatal házaspár keresett fel bennünket, hogy tanácsot kérjenek. A feleség az utóbbi időben tartózkodó lett a férjével szemben, és ingerlékeny három, öt év alatti gyermekükkel. „Néha úgy érzem, hogy megbolondulok. Nem akarok több gyereket” – fakadt ki.

Néhány napig nálunk maradtak, miközben alapos vizsgálatnak vetettük alá őket. Elláttuk őket tanáccsal a következetes nevelésről és a vessző használatáról, majd miután hazamentek, próbálták megvalósítani a hallottakat. Két hét múlva ott voltak egy gyülekezeti összejövetelen, ahol én hirdettem az Igét. A gyermekeik mind ott ültek velük mindenféle zavarkeltés nélkül. Az alkalom végén az apa csodálkozva mondta: „Csoda történt itt ma este, és senki sem vette észre!” Széjjelnéztem elhajított mankókat keresve, mire ő folytatta: „Egy tel-

jes istentisztelet egyetlen pissenés nélkül! Hihetetlen!” Egy kis nevelés, egy kis fenyítés a vesszővel, és a gyermekek nyugalmat és örömet nyújtottak nekik. Ezen kívül a gyermekek láthatóan boldogabbak voltak. Később az édesanya így nyilatkozott: „Nos, szeretnék még gyermekeket.”

A GYÓGYÍTÓ PÁLCA

Ne tekintsd a vesszőt a védekezés vagy az erő megmutatása eszközeként, hanem egy gyógyszerköznek! A szülők elámulnak, amikor legelső alkalommal látják annak helyreállító erejét. Én a mai napig csodálom egy kis vessző „gyógyító” hatását.

Képzeld magad elé egy bármilyen korú szájalomra méltó, elégedetlenkedő, verekedős gyereket! Ha ránézel, lebiggyesztett ajkát látod. Mindenféle eszköz kudarcot vallott, hogy enyhítsenek a helyzetén. Ő úgy érzi, hogy egy idegen, elfoglalt területen él. Nyilvánvalóan azt a napot várja, amikor le fogja dobni magáról a rabság igáját. Vesztegetés, fenyegetés, verés csak olaj a tűzre. Ha elmulasztod a vessző használatát, lázadóvá teszed. Röviden értékeld helytelen magatartását, és magyarázd meg, hogy szeretettel kell viseltetnie mások iránt, majd teljes nyugalommal fenekeld el a vesszővel! Úgy a nyolcadik-tizedik eset után a mérgező áradó szeretetté és elégedettséggé alakul át. A világ békés helyé lesz. Egy teljesen új gyermek áll előtted. A szülő ámulva néz a vesszőre, mintha próbálná kifürkészni, micsoda hatással bír. **Isten nem parancsolta volna meg a szülőknek a vessző használatát, ha az nem lenne jót a gyermeknek.**

INKÁBB VESSZŐ, MINT A SÖTÉT SAROK

Ismerek egy olyan fiúgyermeket, aki nem kap ki, ha hisztériázik, vagy ha engedetlen. Úgy tűnik, élvezi, hogy azt tegye, amit megtiltanak neki. Minél inkább lázad, annál rosszabb és bűnösebb lesz. Büntetésként belecípnek, a sarokba ültetik, vagy a sötét vécébe zárják. Amikor kijön, még örültebb, mint azelőtt volt. Meg tudna rémíteni egy tűzokádó sárkányt.

Ahogy a sarokban ült, ezt mondta: „Engem nem szeret senki. Olyan rossz vagyok, mint az ördög. Nem csinállok soha, semmi jót.” Ezt a kislányt úgy nevelelik, hogy egyszer majd a börtönben fog kikötni. A sötét sarok és a sötét vécé sötétséget táplálnak a lelkében. Egy üres szoba benne egy duzzogó gyermekkel a büntudat és a harag melegágya. Csak a vessző és a fedés hozna javulást. A gyermekek valahogyan tudják, hogy a vessző az, ami nekik igazságosan kijár. A vessző Isten ajándéka; használd azt, mint az Ő kezét gyermekeid nevelésében!

6. rész

A VESSZŐ HASZNÁLATA

KÖTELESSÉGEM TELJESÍTÉSE

Amikor sor kerül a vessző használatára, vegyél egy nagy levegőt, lazíts és imádkozz: „Uram, add, hogy ez hasznos lecke legyen! Tisztítsd meg gyermekemet rossz természetétől és lázadásától! Hadd képviseljem helyesen a te ügyedet ebben a dologban!” Ne hamarkodd el, és ne emeld fel a hangodat! Csendes és felülvizsgált viselkedésedből a gyermek megérezzi a vessző közeledését. Ekkor pánikba esik, és máris kész az engedelmességre.

A halogatott engedelmességet soha ne jutalmazd az ítélet felfüggesztésével! S amennyire lehetséges, ne vonzold őt a megtisztulás helyére! Nevelésének része, hogy engedelmesen jöjjön. De ha éppen akkor kezded meg egy lázadó gyermek nevelését, amikor elfut a fenyítés elől, kényszerítsd őt a döntő küzdelemre! Ha szükséges, szorítsd le, míg meg nem adja magát! Bizonyítsd be, hogy te vagy az erősebb, a szívósabb, a türelmesen kitartóbb, és nem hat meg a jajveszékeltetés! Győzd le teljesen! Ne fogadj el feltételeket a behódolásra – nincs egyezkedés! Neked kell őt uralnod, mint egy jót akaró felsőbb hatalmasságnak. A te szavad a végső.

Amikor a vesszőt használod, mondd a gyermekednek, hogy hajoljon az ágy vagy a kanapé fölé! Míg ebben a helyzetben van, és osztatlan figyelmét bírod, dorgáld meg őt! Lassan mérd az ütéseket! Ha túl gyors vagy, nem jut elég idő a belső átforgalmódásra. Te magad ítéld meg, hogy mennyi verés szükséges! Az én tapasztalataim szerint általában 5-10 vesszőcsapás elég. A gyermek növekedésével az ütések legyenek erőteljesebbek, hogy kellő eredményt érjünk el lázadástól való megtisztításában! Általános szabály, hogy addig kell folytatni a verést, amíg a gyermek meg nem adja magát. Egy verés nem a keménysége, hanem a bizonyossága révén hatékony. Ha következetesen alkalmazzák, akkor az ütéseknek nem kell olyan erőseknek lenniük. **A te csendes méltóságod határozza meg annak hatékonyságát.**

Ha egy nagyobb gyermek önvédelmi, versenyképes testtartást észlel a szü-

lőn, akkor úgy fog reagálni, mintha egy idősebb, nagyobb fiú verné az utcából. Lecsendesedik, elővigyázatos lesz, de nem tanúsít tiszteletet. Cselekedeteit befolyásolhatja a szülő, de nem változtat a viselkedésén.

A SZERETET ESZKÖZEI

Legyen elvi kérdés számodra, hogy kézzel soha nem ütsz! Csak erősen indokolt esetben lehet kivételt tenni. Rendszerint a türelmetlen, személyükben megbántott szülőknek szalad el a keze, akár egy kígyó. Az a szülő, aki túlságosan elfoglalt ahhoz, hogy időt szánjon a nevelésre, ezt mondja: „Eredj innen, hagyj nekem békét, ne zavarj!” **A verekedő kéz a szülő feszültségének a levezetője.**

Továbbá – a gyermek esetében – a kéz simogatásra, ölelésre szolgál, és nem hadakozásra. Kézzel hiába fenekelnek el egy bepelenkázott popsit, ugyanakkor maradandó károsodást tud okozni a gerincen. Az így elvert gyermeknél nincs felületi fájdalom. A fájdalom legbelül hat, mint eséskor vagy autós balesetkor. A parancs megerősítését célzó verésnek fájdalmat kell okoznia. Legeredményesebb a meztelen bőr megvesszőzése, ahol az idegek a felületen helyezkednek el. Egy felületi csipés elegendő fájdalmat okoz anélkül, hogy sérülést vagy horzsolást okozna. Eszközödet a gyermek méretének megfelelően válaszd ki! Egyéves kor alatt egy 25-30 cm hosszú, kb. 3 mm átmérőjű vessző elegendő (amelyről lehántjuk a bütyköket, nehogy sérülést okozzon). Esetenként más megoldáshoz kell folyamodnunk. Alkalmas egy 30 cm-es vonalzó vagy valami ahhoz hasonló eszköz (pl. fakanál is). Nagyobb gyermeknél nadrágszíj vagy nagyobb pálca eredményesen alkalmazható.

FIGYELMEZTETÉS A „MALOLMKŐ-DÍJ” VÁROMÁNYOSAINAK

Mindig vannak, akik szélsőségesen nyilvánulnak meg. Ezek gyermekeik ellen folytonosan elkövetett brutalitásuk igazolására felhasználhatják a vessző megengedett használatáról korábban elmondottakat. E hatalmukkal visszaélő szülők egyáltalán nem így látják magukat. Ők önmagukat „erőskezűnek” neveznék. *„Aki pedig megbotráncoztat egyet e kicsinyek közül, akik hisznek bennem, jobb annak, ha malomkővet kötnek a nyakába, és a tenger mélyébe vetik” (Mt 18,6).*

A VISSZAÉLÉS FORMÁI

Kevés szülő nevezhető egyértelműen kegyetlenkedőnek. De sok szülő van, aki esetenként elszabadult haragjában kegyetlen módszereket használ. A gyermek lázad. A szülő hirtelen elveszíti önuralmát, és ordít. Szélvészként, karjánál fogva elkapja a gyermeket, és alaposan helybenhagyja. Az apa szeme szikrákat szór, arca megkeményedik. Pulzusszáma magasra szökik. A dühöngés szó érzékelteti legjobban érzelmi állapotát. Legyőzni! Elfőjtani! „Azt teszed, amit mondok. Ezt nem teszed velem, gyerekem!” Arca vörös, izmai pattanásig feszülnek. Aki most látná a szülő arcát, azt gondolná, hogy mindjárt kitör a háború.

A vessző nem szolgálhat a szülői harag levezetésére. A mindennapi élet eseményeiben sok ember azt tapasztalja, hogy felgyülemlik benne a harag, és szüksége van kitörésre. Ennek az önző, bosszúálló indulatnak a gyermeknevelésben nincs helye. Ahol a fenyítés elsődleges indoka nem a gyermek java, hanem valami más, ott bajok lesznek.

Szégyen kimondani, de **a vessző az esetek többségében a türelmetlenség végső határán kerül bevetésre**. Az átlag szülők „nevelése” eléggé kiszámítható. Túljutnak a bemelegítő fenyegetési gyakorlaton – amelynek során ingerültségük fokozódik –, majd haragjuk szándékot szül, hogy az őket ért sérelmet megtorolják a gyermekeken. Ami ezután következik, az erőszakoskodás, és nem biblikus fenyítés.

Társadalompolitikai törekvés a testi fenyítés száműzése. Azt mondják: „Ha megütsz egy gyermeket, erőszakos felnőtt lesz belőle.” A testi fenyítést kiiktató nevelés támogatói nem hisznek a Bibliának. Ők a saját tapasztalataik alapján ítélnék meg másokat. Gyermeküket csak akkor ütötték meg, vagy érezték kísértést arra, hogy megüssék, ha dühösek voltak. Igazuk van, amikor azt mondják, hogy a verés – az ő fogalmaik szerint – előidézhetheti a gyermekben, hogy felnőtté válva erőszakot fog alkalmazni konfliktusai megoldására. De ők nem ismerik a keresztyén lelkiületet. Mivel soha nem tapasztalták meg, nem tudnak az önuralom és a szeretet mélységeibe hatolni, ami az igazi keresztyén embert motiválja. A baj az, hogy sok ember önérdékből folyamodik a veréshez, és a testi fenyítés ellenzői csak ezt látják és tapasztalják.

SZOKÁSOS FORGATÓKÖNYV

„Jancsi, ne mássz fel arra a székre! Össze fogsz törni valamit. Hallottad, amit mondtam? Nem szólok még egyszer.” Mit értesz az alatt, hogy „nem”? „Azt teszed, amit mondok, most rögtön. HALLASZ ENGEM?!! SZÁÁLLJ

LEEE!!! Elegendem van belőled! Miért vagy ilyen keményfejű? Megörjítez! Utoljára szólok... SZÁLLJ LE!!!” Azután még többször rászól az édesanya. Ezen a ponton ez egy verseny az érzelmileg feldúlt anya és a kisfiú között. Annyi düh és neheztelés gyülemlett fel ebben az anyában, hogy e pillanatban szinte képes lenne ölni. (Pontosan ez az érzés az, ami nagyobb mértékben és kevésbé visszafogottan naponta tucatnyi gyilkossághoz vezet.) Ellenszenvének nem tud megálljt parancsolni. Mint egy támadó kígyó, keze gumikötéllel változik, lerántja a gyereket a székről, és meglendíti a visító fiúcskát a levegőben. Másik kezével számolatlanul méri a karateütéseket fia hátsó felére. A levegőben kapálódzó gyerek – kis válla majdnem kimozdul a helyéről – tiltakozva és dacosan visít. Amikor az anya levezette a haragját, kész folytatni napi tevékenységét. A gyerek elmegy, hogy kigondolja következő csínytevését. Ez a fenytetés csak olyan volt, mint egy játszótéri verekedés.

Miután a szülő levezette személyes sértettségét az imént vázolt erőszakos cselekedettel, és a gyerek kikerül a látóteréből, vagy eléggé legyőzöttnek látszik ahhoz, hogy ne okozzon több gondot, a szülő elégedett. „Felejsük el a gyereket. Egy darabig nem fog gondot okozni NEKEM.”

Egy igazán törődő szülő türelmesen irányítja a gyermeket annak javára. A vesszőt feddésnek kell kísérnie, hogy bölcsességet adjon. A feddésen nem szónoklást vagy dühöngést értünk. Ehelyett fedd meg a gyermeket olyan alapelvek tanításával, amelyeket megkövetelsz. Elmagyarázod, hogy viselkedése miért elfogadhatatlan, és tanácsokat adsz, hogyan viselje magát.

Azok a szülők, akik tudják, hogy gyenge az önuralmuk, gyakran a végletekig lendítik az ingát, és elmulasztják a vessző használatát, amikor a gyereknek valóban szüksége lenne rá. Saját életük annyira szabályozatlan és büntudattal teli, hogy felismerik képtelenségüket arra, hogy elfogulatlanok és igazságosak legyenek a fegyelmezés terén. Nem hajlandók megtérni, és egyensúlyba hozni az életüket, ezért a gyerekek szenvednek a vessző helyes alkalmazásának hiányától.

A vesszőhasználat kiegyensúlyozatlanságának egyik jele a kíséző utasítás hiánya. „*A bot és a fenytetés bölcsé tesz*” (Péld 29,15). Ahol csak a szülői harag megengedése van szabadon, ott nem lesz átgondolt, türelmes, odafigyelő dorgálás. A vesszőt úgy kell tekinteni, mint az utasítás végrehajtását elősegítő eszközt, amely nyomatékosítja a dorgálást. Ez soha nem lehet a végső igénybevett eszköz, amelyet saját kudarcunk erőltet ránk. **A vessző nélküli feddés ugyanígy nincs egyensúlyban**, mert azt a benyomást kelti, hogy a törvénynek nincsen hatása.

7. rész

A VESSZŐ FILOZÓFIÁJA

A TANÍTÓ VESSZŐ

Isten rövid időre gyámságod alá helyezte gyermeked lelkét. Otthonod erkölcsi műhely, ahol segítesz Istennek gyermekedet a mennyei állampolgárságra felkészíteni. A fejlődő gyermek javára szolgál, ha olyan családban nő fel, amely Isten uralmát ábrázolja ki. A vessző helyes használata döntő szerepet játszik abban, hogy megértesse a gyermekkel Isten ítéletét – majd Isten kegyelmét.

A gyermek behatárolt világában a szülők az igazság és az igazságosság képviselői, a büntetés és a jutalom kiosztói. A gyermek számára szülei az ablak, amelyen keresztül kilátás nyílik előtte, hogy milyen Isten, és hogyan működik az erkölcsi irányítás. Ha szabályokat állítasz fel, és nem becsülsz azokat annyira, hogy kikényszerítsd a betartásukat, akkor általában a törvényről nyilatkozol. Ahogyan a törvényszegésre reagálsz, úgy közvetíted Isten hozzáállását. A vessző helyes használata révén meg fogják érteni a törvény és a felelősségre vonhatóság koncepcióját. Ha nem úgy kezelünk minden vétséget, lázadást és hitványságot, ahogy Isten kezeli a bűnt, a gyermeknek hamis világképe lesz. Ha jelenlegi feljebbvalói nem tartják tiszteletben a törvényt eléggé ahhoz, hogy büntetéssel kikényszerítsék annak betartását, ugyan miért várná a gyermek, hogy a nagy, örök Feljebbvaló más legyen?

A hadseregben igazi lövedékeket használnak, amikor arra tanítják a katonákat, hogy kerüljék el az ellenség tüzét. A vessző üres fenyegetésekkel való helyettesítése olyan, mintha az éles lövedékeket vaktöltényekkel helyettesítenék. Ezt azt eredményezné, hogy az igazi harcban a katonák meghalnának.

ISTEN FÉLELMÉ

Egy gyermeknek komolyan kell vennie az erkölcsi törvényt. „*A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme*” (Péld 9,10). A bűn gyökerének meghatározásakor azt mondja Pál: „*Isten félelmével nem törődnek*” (Róm 3,18). A vessző helyes

használata egészséges félelemre tanít. Tegyük különbséget a „félelem” és a „tisztelet” között, s ne cseréljük le az előbbit az utóbbira! Jézus ugyanis azt mondta: „Megmondom nektek, kitől féljetek: attól féljetek, akinek azon felül, hogy megöl, arra is van hatalma, hogy a gyehennára vessen. Bizony mondom néktek, tőle féljetek!” (Lk 12,5) A Biblia különbséget tesz tisztelet, szeretet és félelem között. „Mindenkinek adjátok meg a **tiszteletet**, a testvéreket **szeresétek**, az Istent **féljétek**, a királyt **tiszteljétek!**” (1Pt 2,17)

Noha nem a „félelem szelleme” van bennünk, akik hiszünk az örökkévalóságban, mégis félnünk kell szembeállni minden gonosz „Megtörölőjével”. Ne feledd, hogy gyermekedet a valóságos életre készíted fel a valós világban, valamint arra, hogy szembenézzen a létező Istennel a tényleges felelősségre vonás valóságos ítéletében, hogy elvegye jutalmát az örökkévalóságban. Ez nem játék, a tét nagy, a veszteség túl rettenetes egy szülőnek ahhoz, hogy ne ez legyen a legfontosabb számára. A vessző használata egy bibliahívőnek nem alternatíva. Ez Isten elgondolása a helyes neveléshez. A gyermekeid lelke forog kockán.

MEGÉRTENI A KEGYELMET

Egy keresztyén szülő nem csak arra törekszik, hogy a gyermeke engedelmeskedjen a törvény előírásainak, hanem arra is, hogy megértesse vele Isten kegyelmét. Csak a törvény csupasz kardja révén értjük meg a kegyelmet. „A törvény nevelőnk”, hogy Krisztushoz vezéreljen (Gal 3,24). Isten nem mutatná meg magát a Golgotán, ha előzőleg nem mutatja meg magát a Sínai-hegyen.

A ház szabályainak törvények, felelősségre vonás és büntetés általi szigorú betartásával nem csak arra tanítod a gyermekeidet, hogy féljék és tiszteljék a Törvényadót, hanem lehetőségeket teremtasz a kegyelem bemutatására is. Milyen szent és csodálatos felelősség ez!

8. rész

SZELEKTÍV ENGEDELMESSÉG

„NEM KELL SZÓT FOGADNOM NEKED!”

Némely gyermeknek nagyon bosszantó szokása van – a szelektív engedelmesség. Próbáltál már helyreigazítani egy gyereket, aki arcátlanul a szemedbe vágta: „Te nem vagy az anyukám, nem mondhatod meg nekem, hogy mit tegyek”? (Nagyon valószínű, hogy az anyja sem mondhatja meg neki.) Ez azt mutatja, hogy még amikor engedelmes is egy gyermek a szüleinek, a szíve legmélyén teljes lázadás lappang. Semmiféle tekintélyt nem ismer el, csak a magát.

Ha a gyermek valamilyen hátsó szándékot érzékelne a felnőtt részéről, és ellenállna pl. a szöktetésnek vagy valami hasonlónak, az rendben lenne. De ne ártasd magadat azzal, hogy büszke vagy gyermeked cselekedeteire, mintha azok hűségből vagy óvatosságból fakadnának! Lázadás ez, ami olyan, mint „a varázslás bűne” (1Sám 15,23). Ha egy másik gyermek részéről éri is a feddés, egy helyesen nevelt gyermek látni fogja a törvény rendelkezését a feddés mögött, és engedelmeskedni fog.

Természet szerint minden gyermekben van egy veleszületett kötelesség-tudat a szeretet és a jóakarat normáihoz való alkalmazkodásra. Ez az íratlan kód jut kifejezésre, valahányszor egy kisgyermek azt mondja a másoknak: „Azt nem szabad.” A lelkiismeret, amely még nem tompult el, állandóan alkalmazkodásért folyamodik ehhez a veleszületett zsinórmértékhez. **Amikor egy gyermek társai igazságos feddése ellen lázad, akkor valójában nem csak társai, hanem általában véve „a törvény rendelkezése” ellen lázad.** Nem szükséges, hogy a gyermek tudatában legyen ennek a „törvényi rendelkezésnek”. Lehet például, hogy egy gyermek nem tudja, mit jelent a „lázas” szó, noha ugyanúgy viselkedik, mint egy felnőtt, aki lázad. A gyermek erőszakot követ el a lelkiismeretén. Szenved a büntudattól. A büszkeség és az önszeretet korlátait építi, és öngyűlölővé válik. Egy gyermek, akit bátorítanak, ill. engednek ennek a folytatására, erkölcsi romlásra van ítélve.

AZ IDŐSEBB TESTVÉR

Legkisebb lányaink kilenc és tizenegy évesek voltak, amikor néhány nálunk lévő gyermekkel játszottak a lakásunkban. Az egyik két éves kislány felvett valamit, amihez nem volt szabad nyúlni. Tizennégy éves nővére azt mondta neki, hogy azzal nem szabad játszani, és azon volt, hogy elvegye tőle. A kicsi éktelen visításba kezdett. (Ez volt a szokásos reakciója hasonló helyzetekben a szüleivel szemben is, akik normálisnak tartották a viselkedését.)

Kilenc éves kislányom meglepődve e különös viselkedésen, ment, és jelentette az édesanyjának. A feleségem felmérte a helyzetet, és látta, hogy a kicsi a nővéreire haragszik. Úgy érezte, hogy a nővéreinek nincs joga bíraskodni felette. A nagylány bevallotta, hogy otthon nincs neki megengedve, hogy a húgát fegyelmezze. Feleségem nem késlekedett a leckével. Elvette a tiltott tárgyat, és visszatette azt a földre a gyermek elé. Erre talán felszisszensz: „De hiszen ez a gyermek kísértése!” Nem ugyanezt cselekedte Isten Ádámmal és Évával?

A gyermek rögtön abbahagyta a sírást, diadalmasan pillantott a nővéreire, és a tárgy után nyúlt. Debi, a feleségem így szólt: „Nem! Nem szabad!” Amikor a kicsi mégis megfogta azt, újra elhangzott a „Nem!”, és egy kis pálcával kapott a kezére. Visszatette a tárgyat néhány cm távolságra a kislánytól. Mivel az karnyújtásnyira volt tőle, azt gondolta, hogy hozzányúlhat. Amikor ismét megfogta, Debi ráütött, és nyugodt hangon rendre utasította. Ez még egyszer-kétszer megismétlődött, és a kislány megtanulta a leckét.

Ezt követően Debi odaadta a tárgyat a nővérnek, kérte, hogy tegye a kishúga elé, és mondja azt, hogy „Nem!” Mihelyt maga előtt látta, nyúlt érte, és csak akkor húzta vissza a kezét, mikor elhangzott a „Nem!” Ezután a tiltott tárgy ott maradt a szoba közepén. A kislány a nap hátralévő részében ott játszott mellette anélkül, hogy érintette volna. Az a gyermek, aki korábban mindenkit kimerített a követeléseivel, vidáman és szépen játszott, amíg el nem kezdett a távozás ideje.

A LÁZADÁS MEGTŰRÉSE

Ha engeded, hogy a gyermeked lázadjon, és a saját akaratát érvényesítse (házastársaddal, nagyszülőkkel, nagyobb testvérével, a bébiszitterrel vagy társaival szemben), az azt jelenti, hogy életben hagyod az akaratosságát. A lázadás magvai mindig jelen lesznek, készen arra, hogy gyümölcsöt hozzanak, ha a külső nyomás csökken. Külső megnyilvánulásait szabályozhatod, de a jellemét nem formálod.

Egy olyan családban, ahol az Úr világosságában járnak, a gyermekek anynyira alárendelik magukat a vezetés kimondatlan alapelvének, hogy készségesen adnak és fogadnak el feddést egymástól. **A gyülekezetben mi mindannyian felelősek vagyunk egymásért. Ugyanígy kell a családban is lennie.**

Azonkívül a nagyobb gyermekek kötelességtudóbbak lesznek, ha felelőséget ruházunk rájuk a kisebb gyermekek felett. S milyen nagy terhet vesz le ez az édesanyáról! Habár a nagyobb gyermekek felelőséget viselnek a kisebbekért, azoknak mindig van fellebbezési lehetőségük. Ha az idősebb testvér visszaél a felelőségével, ezt mint súlyos kihágást kell kezelned. A kisebb gyermek hamar megtanulja, hogy ha alaptalanul vádaskodik nagyobb testvére ellen, akkor kétszeres fenyítést kap. A nagyobb gyermekre ruházott felelőség a nevelés értékes része. Csökkenti a feszültségeket, mivel az idősebb gyermek nincs tehetetlenül kitéve egy zabolátlan kistestvér szeszélyeinek. Egy családban, ahol csak a szülők erőltetik az engedelmességet, a testvérek nem tanulják meg szeretni egymást, és a nagyobbak megvetik a kisebbeket. Ha két gyermek együtt van, egyiküknek felelősnek kell lennie.

DRÁGA ÉDESANYÁK, KÖNYÖRÜLJETEK!

Nemegyszer tanúja voltam problémás helyzetnek, ahol az egyik (általában a kevésbé érzélgős) szülő határozottan engedelmességre nevel, míg a másik szülő (rendszerint az anya) a szimpátiára hallgatva, könnyedén veszi az azonnali engedelmességet. Napközben, amikor az apa házon kívül van, az anya könyörög, zsörtölődik, fenyeget, és egy idő után elég mérges lesz, hogy a gyermeknél átmeneti engedelmességet érjen el.

Az apa munkából hazaérkezve rögtön szembetalálja magát gyermekei lázadásával és engedetlenségével. Ha elveri őket, méltatlankodnak az igazságtalan bánás miatt. Az érzelmileg gyenge anya annyira szenved attól, hogy ez az „idegen” betör kicsinyei területére, hogy – gyermekei szeme láttára – beavatkozik, és kérdőre vonja a férjét. A gyermekek hamar megtanulják, hogyan játszhatják ki anyjuk érzelmeit apjuk „igazságossága” ellen. Amint az anya egyre bírálóbbr lesz az apa a felé, és gyermekeik védelmére kel, úgy a gyermekek megtanulnak hazudni, és manipulálják a perlekedő felnőtteket.

Az apa látja, hogy kicsúszik a kezéből az irányítás, és még keményebb nyomást gyakorol a gyermekekre. Az anya – az egyensúlyt megtartani igyekezve – még lazább lesz, és szélesedik köztük a szakadék. A gyermekek pedig szenvednek.

Egy szülő SOHA nem helyesbítheti vagy kérdőjelezheti meg a másik szülő ítéletét a gyermekek jelenlétében. A gyermekednek jobb, ha támogatsz egy

esetleges igazságtalanságot, hogysem lerombold a tekintélyt nyílt ellenvetéssel. Ennek ékes bizonyítékát látjuk, amikor az apja részéről a fenyítésben részesülő gyermek az anyja után kezd könyörögni. Ha egy gyermek az anyjához szalad, az anya ugyanolyan határozottan folytassa a fenyítést, mint az apa. Ha egy apa próbálja megetetni a gyermekével a főzeléket, és a gyermek sír az anyja után, az anya ugyanúgy fenekelje el a gyermeket az érte való nyafogásért, és azért, hogy nem eszi meg az ételt. Akkor a gyermek örülni fog, hogy csak az apa foglalkozik vele.

Mi korán szakítottunk ezzel a törekvéssel a szelektív (válogató) engedelmesség terén. Ha egyikünk megverte valamelyik gyermekünket, és az a másik szülőt követelte sírva, a másik szülő odament, és hozzájárult a testi fenyítéshez.

Két-három ilyen eset után a gyermek úgy döntött, hogy az egyik szülő is elég.

Miután egy gyermek kikapott, nem engedhető meg, hogy a másik szülőhöz meneküljön együttérzést keresve. Fontos, hogy annál leljen vigasztalásra, akitől a testi fenyítést kapta. Amikor Isten fenyít bennünket, az azért van, hogy magához, és ne máshoz vonjon minket.

Édesanya, ha úgy gondolod, hogy a férjed túl szigorú a fenyítésben, egyet tehetsz. Míg házon kívül van, követelj, legyenek elvárásaid, nevelj és fenyíts, hogy gyermekeid feltétel nélkül engedelmeskedjenek. Akkor eléred, hogy amikor az édesapjuk hazajön, béke és rend fogadja. A gyermekek mindig engedelmeskedni fognak neki, és nem lesz szükség arra, hogy fenyítse őket.

9. rész

NEVELÉSI PÉLDÁK

ÚJ FELISMERÉS

Feleségem egy fiatal anyukát tanácsolt éppen, amikor meglepő jelenet játszódott le előttem. Kétéves kisfia – miután hasztalan igyekezett anyja figyelmét magára vonni – felvett egy műanyag csavarkulcsot, és azzal bökdösni kezdte az anyja karját. Néha az arcát is megbökte. Ez nem volt szokatlan magatartás részéről. Korábban ugyanis megfigyeltük, hogy Kain vére folyik benne, mert erőszakosan viselkedett a kisöccsével. Néhány nappal azelőtt háromkerekű biciklijével feleségem szeme láttára ráhajtott az anyja lábára. „Zsolti, ez fáj! Ne bánts!” – jajdult fel az anya. Zutty! Jön lefelé a biciklikerek újra a lábára. „Hagyd abba! Fáj!” Megmondom, mi fáj. Fáj látni, hogy az anya rosszul neveli a gyermekét, mert nem tesz semmit, és válaszaival csak elősegíti, hogy gyermeke elvetemült legyen.

Nos, ezúttal valami szokatlan történt. Ahogy folytatódott a beszélgetés, Zsolti megunta anyja molesztálását, és a feleségemet vette célba. Ő nem az édesanyja volt, és nem szokott hozzá az ilyen zaklatáshoz, így – anélkül, hogy ránézett volna – a beszélgetés zavartalan folytatása közben felvett egy másik játék csavarkulcsot, és lazán tartotta. Leckét készült megtanítani az anyának és a fiának. Amikor a gyerek ismét megütötte a feleségemet, ő – anélkül, hogy abbahagyta volna a beszélgetést – teljes nyugalommal a gyerek ütésénél erősebben rácsapott a csavarkulccsal. Ezt a meglepetést! Mi ez, amit Zsolti a karjában érez? Fájdalom! S valahogy ez összefüggésben van az általa okozott ütéssel. Zsolti ismét üt, mire gyors megtorlás (valójában nevelés) következett. A gyermek nagyon szívós volt, nem sírt, de fájó karját vizsgálgatta. Szinte látni lehetett a kis agytekervények működését! Új elméletének kipróbálására ismét a feleségemnek ütközött, de kisebb erővel. A megtorlás nem késett, s nem vesztett erejéből. Gondoltam, most sírva fakad. Nem. Az anyjára pillantott, mintha azt kérdezné: „Mi ez az új dolog?”, majd kisebb erővel a feleségem karjára ütött. Gondoltam, kissé megenyhül, és alkalmazkodik a gyermek csökkentett intenzitásához. De a feleségem szinte oda sem figyelve újabb erőteljes ütéssel viszonzta a támadást.

Most talán kíváncsi vagy, hogy mit csinált az édesanya ez idő alatt. Hiszed vagy nem, a két asszony tovább beszélgetett – a feleségem, mintha minden rendben lenne, az anya csodálkozó és egyben kissé riadt arckifejezéssel. Zsolti a fegyveres erőkhöz méltó szívósággal fájdalmas arckifejezését erőltetett mosollyal leplezte. Meglepetésemre az eredetinel negyed annyira erőteljesen ismét megütötte a feleségemet. Ő nem maradt adós. Reméltem, hogy Zsolti már nincs messze a lecke elsajátításától. A beszélgetés abbamaradt a végkifejlet megérzésében. Zsolti bizonyára viking származású volt, mert kb. tízszer ismételte meg az ütést. Részéről ezek erőssége egyre csökkent, míg egy rövid gondolkodás után egy kissé meglegyintette a feleségemet, amire gyors, erőteljes ütés volt a válasz. A fiú a csavarkulcsot lazán a kezében tartva tanulmányozta a feleségem arcát. Azt hiszem, megzavarta a feleségem nyugodt, egyáltalán nem fenyegető arckifejezése. Ő ahhoz volt szokva, hogy veszekedjenek vele és rémisztgessék. Arra volt nevelve, hogy növekvő ellenségeskedést várjon az összeütközés előtt. A feleségem még csak nem is szólt hozzá, alig nézett rá, s amikor igen, akkor barátságosan mosolygott.

Nos, Zsolti sokkal eszesebb volt, mint a macska, amelyik megtanulta, hogy ne tartsa a farkát a hintaszék alatt. A fiúcska elfordult a feleségemtől, vállat vont, ugrált, mosolygott, vizsgálgatta a karját, és a még mindig kezében lévő csavarkulcsra nézett. Láttam, hogy a tapasztalatszerzés során egy gondolat született meg kis fejében. Anyjához fordult, és a kezére ütött. Ő megtapogatta, és felkiáltott: „Zsolti, ez fáj!” Erre a feleségem egy másik játékszerszámot adott a mama kezébe. Legközelebb, amikor Zsolti ütött, az ifjú anyuka bátran viszonzta. Mindössze két-három eset elég volt ahhoz, hogy a gyermek ezt a leckét örökre megtanulja. Az édesanyja is megtanulta, hogyha következetes maradna, Zsolti örökre felhagyna az erőszakoskodással.

Fontos megérteni, hogy az anya által használt játékeszköz nem a veszszót helyettesítette. Ez nem fenytés volt, hanem tanítás. A gyermek vidáman ütött a játékkal. Bár akadályba ütközött, nem volt mérges, sem komisz. Ebben az esetben a vessző lett volna a gyógymód. A viszonzott ütések arra tanították, hogy amit tett, az fájdalmat okozott, és nem kívánt cselekedet volt. Azt is megtanulta, hogy vannak, akik nála jobban tudják csinálni. A legtöbb kis erőszakost kigyógyítja egy nagyobb erőszakossal való találkozás. A gyerekek úgy tanulják meg, hogy ne nyúljanak a darázshoz, ha egyhez hozzányúltak.

A legtöbben el sem hinnék, hogy ez a konfliktus megkedveltette Zsoltival a feleségemet. A gyermek szemlátomást szereti őt, és az ölébe kéredzkedik, ha a közelében van. A gyermekek jól érzik magukat olyan valaki közelében, akik kordában tartják az érzéseiket, és akivel szemben ismerik a korlátaikat.

Ezután az eset után, és még további tanácsadások segítségével az anyuka és a gyermek jelentős fejlődésen mentek keresztül.

A KIS RÓKÁK TÖNKRETESZIK A SZŐLŐT

Éppen hazaértünk egy vacsoráról egy szomszédtól. Ők egy kedves, ifjú pár, akik a házasság élet első éveiben vannak. Jó szülők, akik helyesen akarják nevelni a gyermekeiket. Távol áll tőlük, hogy bántsák vagy elhanyagolják őket. A gyermekek a legfontosabbak nekik a földön. Mégis, ahogy ott ültünk és beszélgettünk, újra ráeszméltem, hogy az apró, „jelentéktelen” dolgok határozzák meg egy gyermek jellemét.

Hároméves kisfiuk ott volt velünk, és egy gyermekfürdőkádba való gumikutyával játszott. Láthatóan felfedezte, hogy még maradt víz benne, így az asztal fölé tartva kezdte kinyomni belőle. Mindenki – de főleg a fiúcska – tetszésére a gumikutya az asztalra végezte a dolgát. Általános derűtség, majd az édesanya a konyhából hozott egy törülközőt.

Ahogy fel akarta itatni a vizet az asztalról, a kisfiú azt mondta, hogy „Nem!”, és igyekezett megakadályozni, hogy anyja eltüntesse a kis tócsát. Az anya könnyedén félretolta a gyermeket, és feltörölte a vizet. A kisfiú hevesen és csalódottan tiltakozott, a kanapéra vetette magát, és sírni kezdett. Nem hangosan, és mindössze öt másodpercig, azután ajkát lebiggyesztve felugrott, és más szórakozás után nézett. Mindez igen rövid idő alatt játszódott le.

Folytattuk a beszélgetést, mialatt ő szándékos csínytevésai sorozatából elkövette az elsőt. Felmászott a kávézóasztalra – amely mindig tiltott terület volt számára –, majd a dac egyéb kifejezési módjait találta meg. Úgy az ötödik figyelmeztetés után abbahagyta, és más rosszaság felé fordult. Közben kapott egy legyintésszerű pofont dorgálás kíséretében, és folytatódott a beszélgetés. Ez pontosan az az eset, amely koncentrált nevelést és fegyelmezést kíván. Nem fordítani rá kellő figyelmet – mint a házigazda szülők tették – gyermeked elrontását jelenti.

Mit tanult ez a gyermek? Megtanulta, hogy anyja nagyobb, mint ő, és rákényszerítheti az akaratát. Ez azt eredményezi, hogy ő viszont az öccsére fogja kényszeríteni a maga akaratát. Megtanulta, hogy nem szükséges önuralmat gyakorolnia. Bármit játszhat, amihez már elég nagy, hogy véghezvigye. Szabadon forni hagyott haragja lázadáshoz vezetett. Bár a szülők nem voltak tudatában, későbbi cselekedetei bemocskolt szívéből eredtek.

A HELYES VÁLASZ

A helyes reakció valami ilyesmi lett volna: „Kisfiam, itt egy rongy. Töröld fel szépen, amit csináltál!” „Nem akarom” – válaszol a gyermek, és folytatja a pancsolást, előre-hátra hintázik és lefelé néz, nem igazán a vízre figyelve, hanem azt várva, hogy anya enged-e, vagy sem. Szívében lázadás van, de mivel egy felsőbb hatalommal áll szemben, tétovázik. Anyja megismétli: „Márk, töröld fel a vizet most azonnal!” (A mi gyermekeink csak egyetlenegy parancsot kapnak.) Ha a gyermek most sem engedelmeskedik, az anya hozza a vesszőt. Nem számít, ha a gyermek a vesszőt elkerülő, kísérletet tesz a víz felitására. A szülő visszatér a pálcával, a gyermek elé áll, és ezt mondja: „Márk, kértelek, hogy töröld fel a vizet, és te nem fogadtál szót. Ezért meg kell hogy verjelek, hogy legközelebb ilyen ne forduljon elő. Azt akarom, hogy olyan okos legyél, mint apa, ezért segítek, hogy emlékezz az engedelmességre. Hajolj előre! Tedd le a kezedet! Maradj nyugton, mert többet kapsz!”

Ezután lassan, türelmesen kb. tízszer rácsap a mezítelen lábára. A gyermek sír fájdalomában. Ha még mindig dacos, és rángatózik, védi magát, vagy dühösnek látszik, az anya vár egy pillanatig, a lelkére beszél, aztán megint elveri. Amikor nyilvánvaló lesz, hogy a gyermek megtört, a kezébe adja a rongyot, és így szól: „Márk, töröld fel, amit csináltál!” Ekkor bűnbánóan fel kell törölnie a vizet. E megalázkodás tesztelésére és megerősítésére adj neki egy másik parancsot: „Eredj, és rakd vissza a játékaidat a dobozba!” Vagy: „Szedd össze a ruháidat, és tedd a szennyeskosárba!” Három-négy engedelmesen végrehajtott cselekedet után dicsérd meg, hogy milyen ügyes segítőd ő neked! A nap hátralévő részében boldog és szolgálatkész lesz. A változás hihetetlen.

Megfigyelhetted, hogyan lehet békés otthont teremteni, és érzelmileg stabil, engedelmes gyermeket nevelni. Ha hűségesen őrködsz, és nem hunysz szemet egyetlen kihágás fölött sem – legyen az magaviselet vagy cselekedet –, néhány nap alatt tökéletesen engedelmes és vidám gyermeked lesz.

„NINCS RÁ IDŐM!”

Pontosan tudom, mit gondolnak egyesek: „Túl vagyok terhelve, nincs időm arra, hogy résen álljak, és kivédjek minden vétséget. **Ha házon kívüli kötelezettségeid akadályoznak abban, hogy helyesen neveld a gyermekeidet, akkor add vissza kötelezettségeidet az ördögnek!** Komolyan gondolom, még akkor is, ha gyülekezeti tevékenységekről van szó. Ha gyermekeid vannak, elsődleges elhívásod a szülői hivatás. Ha pedig túlfeszített vagy a család-

ban uralkodó kaotikus állapotok miatt, akkor nem tehetsz mást, mint hogy hűséges légy a fenyítésben, hiszen szükséged van az általa elérhető nyugalomra.

A minap egy kisgyermekes édesanya jött hozzánk, és a következőt mondta a feleségemnek: „Ma reggel a varrógépnél ültem, amikor a négyéves kisfiam odajött hozzám, és így szólt: „Nagyon szeretlek, anya.” Abba hagytam a varrást, és komoly arckifejezését látva azt feleltem: „Örülök, hogy szeretsz, mert én is szeretlek. Olyan aranyos kisfiú vagy.” Folytatni akartam a munkát, mire azt kérdezte: „Tudod, miért szeretlek annyira?” „Nem tudom. Miért?” „Mert feladatokat adsz, és megmondod, mit csináljak.”

Ez az anyuka mindig frissnek és pihentnek látszik. Tudom, hogy mesterként hangzik, de szó szerint igaz. Még egy négyéves is össze tudja hasonlítani magát más gyermekekkel, és nagyra értékeli szülei irányítását.

FENYÍTÉS ELALVÁS ELŐTT

Ha a gyermeked fáradt, álmos, és ennél fogva ingerlékeny, ne erősítsd ezt azzal, hogy hagyod folytatódni a dolgokat. Tedd le aludni a kicsit! De mi van, ha nyugóskodik, és panaszkodik ahelyett, hogy aludna? Légy kitartó! Miután lefektetted, semmilyen okból ne engedd, hogy felkeljen! A gyermek előtti tekintélyed miatt légy következetes! Lehet, hogy még nem tud elaludni, de meg lehet tanítani arra, hogy csendben feküdjön. Nagyon hamar rá fog jönni, hogy ha lefektetik, nincs más választása, mint ágyban maradni. Ha felkel, akkor tűzvonalba kerül, és a vesszővel visszaparancsolják. Olyan könnyű lesz így a fektetés, mintha játékbabát fektetnének le. Azoknak, akik TÖBBNYIRE következetesek, gyakrabban kell használniuk a vesszőt. Azoknál, akik MINDIG következetesek, ez hamar szükségtelenné válik.

Amikor először kezded tanítani a gyermekedet, hogy csendben feküdjön, lehet, hogy nyafog és ellenáll, ami természetes kifejezése a csalódottságnak. Ha nem veszel tudomást a nyafogásról, abba fogja hagyni. Ám ha díjazod a nyafogást azzal, hogy hagyod felkelni, legközelebb is ahhoz folyamodik, ha nem akar aludni. A nyafogás hatalmát felismerve, élni fog azzal, hogy elérje, amit akar. Ha engeded, hogy ő diktáljon, a „fejedre nő”. Mivel ez a nyafogás és sírás előbb-utóbb zavarni fogja az édesanyát – az ő érzéseit mellőzve –, elejét kell venni, mielőtt gyökeret ereszt, és személyes szokássá válik. Visszavetítő dolog nyafogó tizenéveseket látni.

Gondolj bele: gyermekek, akik nem siránkoznak, nem nyafognak semmiért! Gondolj arra, milyen jó úgy lefektetni a gyermekeidet, hogy azt mondod: „Jó éjszakát!”. Majd te magad is lefekszel abban a tudatban, hogy reggelig nyugodtan fognak aludni!

ENGEDELMESSÉG

E könyv korai kéziratának olvasása közben egy anyában világos felismerés támadt kislánya nyafogását és követelését illetően. Amikor a fenti részhez ért – hogy tudniillik ne engedjük nyafogni a gyermeket (ha fáradt, le kell fektetni) –, elhatározta, hogy alkalmazza az olvasottakat. Lefektette a kislányát, és mondta neki, hogy aludjon. Az álmos gyermek erre tiltakozó sírással válaszolt. A könyv utasításait követve elfenekelte a kicsit, és azt mondta neki, hogy ne sírjon, hanem aludjon. A gyermek eddig ahhoz volt hozzászokva, hogy egy órát kisebb-nagyobb megszakításokkal azzal töltsön, hogy sír, felkel, zaklatja az édesanyját csak azért, hogy újra lefektesse. A verés azonban mérsékelte a sírást, és végül nyugodtan feküdt. Az anya tovább olvasott. Egy idő után feltekintett a kéziratból, és látta, hogy a gyermek nagyon halkán lecsúszott a padlóra, és egy könyvet kezdett böngészni. Az anya elmosolyodott, hogy milyen édes és csendes a kicsi, majd folytatta az olvasást.

Tovább olvasva elgondolkodott azon, hogy a gyermek tulajdonképpen nem engedelmeskedett. „De olyan jól viselkedik és nem zavar engem” – gondolta az édesanya. Majd felismerte, hogy nem az a kérdés, hogy zavarja-e őt a gyermek, hanem hogy megtanult-e engedelmeskedni, vagy sem. Helyesen arra a következtetésre jutott, hogyha engedi a gyermeket csendesen ülni a földön az ágya lábánál, holott valójában aludnia kellene, jószerevel arra neveli, hogy ellenkezzen a törvényi szabályozással. Gyermekére iránti szeretetből erőszakot vett magán, és megzavarva a csendes magányt, elfenekelte a gyermeket, s újra mondta, hogy maradjon az ágyban, és aludjon. A gyermek nyomban elaludt.

HÁROMÉVES „ANYUKA”

Egy hároméves kislány babázott nálunk. (Hadd jegyezzem itt meg, hogy minden játékbaba CSECSEMŐ legyen, és ne „Barbie” baba! A csecsemő babából eredő képzelet révén a gyermek anyaszerepet játszik. A Barbie-babából eredő képzelet révén a gyermek szex-istennő szerepet játszik.) „*A gyermek szívéhez hozzátartozik az ostobaság*” (Péld 22,15). Ez a kislány anyaszerepet játszott. Érdekes volt az a szerep, amit a babájával felvett. Képzeletében a baba sírni kezdett, miután valamilyen parancsot adott neki. Megszidta a babáját, majd hasra fektette, és elfenekelte. Azután vigasztaló, megnyugtató szavakat mondott, és megdicsérte jó magaviseletéért. Tökéletesen utánozta saját édesanyja szerető, türelmes hangtónusát és határozottságát.

Ahogy lestem a folyamatot, ő folytatta az anyai szerep gyakorlását. Külön-

féle helyzeteket játszott el a rongybabájával, amelyeket haladéktalanul és határozottan kezelte, mint egy tapasztalt hivatásos. Valójában én sem tudtam volna jobban kezelni az elképzelt helyzeteket. Azt mondta a síró gyermeknek (rongybabának): „Nem! Ez nem szép. Most nem kaphatod meg. Hagyd abba a sírást!” VERÉS, VERÉS. „Ha nem hagyod abba, megint ki fogsz kapni anyától.” VERÉS, VERÉS, VERÉS. „Jól van, hagyd abba a sírást! Így jobb. Na lássuk, tudsz-e szépen játszani?”

Íme, egy hároméves „anyuka”, aki már kész volt arra, hogy boldog és engedelmes gyermeket neveljen. Pontosán tudta, hogy mit vár el az édesanyjától, és ami még meglepőbb volt, pontosan tudta, hogy mit vár el tőle az édesanyja. **A babáját annak magaviselete miatt fenyítette, és nem a cselekedeteiért.** Ez a kis hároméves leány meg volt nevelve. A csata eldőlt. Ha a szülei következetesen ragaszkodnak ahhoz, amit eddig elértek, akkor ő számukra igazi áldás lesz.

KOLDUSOKÉ NEM LEHET A VÁLASZTÁS JOGA

Egy gyermek SOHA nem nyafoghat vagy könyöröghet. Ezt a szokást könnyen meg lehet törni. **Soha ne jutalmazz egy koldust, és a koldulás megszűnik.** Nálunk az egyetlen biztos módja annak, hogy ne kapj meg valamit, amit óhajtasz, ha könyörögsz vagy nyafogsz. Mi különösen vigyáztunk arra, hogy ne jutalmazzunk könyörgő gyermeket. Ha valamilyen finomságot vásároltunk a gyerekeknek, és egyikőjük türelmetlen volt, vagy nyafogott érte, vagy kétszer kérte, azt egyértelműen kizártuk, még akkor is, ha ez azt jelentette, hogy néznie kellett a többieknek, akik ették azt, amiért ő könyörgött. Ha készültem, hogy ölbe vegyek egy kisgyermeket, és ő nyafogott, hogy ölbe akar jönni, akkor nem vettem fel addig, amíg háborgott – még ha ez kellemetlenséggel járt is.

Lelki szemeid előtt talán megjelenik, hogy egy ilyen szabály bevezetése nálatok örökös jajveszékelést eredményezne az elszenvedett igazságtalanság miatt. Ha csak rá gondolsz is, zsarnoknak tartod magad. Ha megpróbálnál 99%-os hatásfokkal következetes lenni, nem lennél elégedett az eredménnyel. Ha egy gyermek könyörgéssel vagy nyafogással bármikor eléri, amit akar, akkor tízszer is próbálkozni fog, amíg hatásos lesz. Ha tapasztalata szerint a könyörgés nem vezet eredményre, akkor hamarosan felhagy azzal, hogy energiát feccsereljen meddő nyafogásra. **Ha koldusok élhetnek a választás jogával, akkor azt választják, hogy nem koldulnak.**

A NEHÉZ ÚT

Első gyermekünk születését követően a feleségem két évig nem esett teherbe. Mikor végül teherbe esett, elvetélt. Majd egy év múlva az a kisfiú, akinek a nevét már öt évvel korábban kiválasztottuk – megszületett. Az első fiúgyermekünk! A feleségemet állandóan kisajátította. Egyéves korára annyira kötődött az anyjához, hogy jó előre kérvényt kellett benyújtanom, ha egy kicsit magunkra akartam maradni a feleségemmel. A gyermeket nem lehetett gyermekfelügyelőre bízni, hacsak az illető nem volt süketséggel megáldva. Én akkor még nem sokat tudtam a gyermekekről, és úgy gondoltam, hogy ez az állapot átmeneti és majd elmúlik. Egy barátom volt az egyetlen, aki – mint apa – több tapasztalattal rendelkezett, és felvilágosított engem.

Azt hiszem, a gyülekezet tagjai mindent megkaptak, amit egy kétévestől kapni lehet, akinek a köldökzsinórja még nem lett elvágva. A feleségem készséges rabszolgája volt a gyermeknek addig a nevezetes áprilisi napig. Még most is magam előtt látom a barátomat, aki felsétált a kocsihoz, amiből éppen pakoltunk kifelé egy gyülekezeti kirándulásra. Több összeesküvővel a háttérben, odament a feleségemhez, Gáborért nyúlt, kikapta a kezéből, és azt mondta: „Magammal viszem.” Ezzel eltávozott.

Nem tudtam, mit akar a ficánkoló, visító, kétségbeesett gyermekkel, aki a válla fölött anyja felé nyújtotta a kezét, könyörögve, hogy szabadítsa ki. Barátom cinkosai összezáródtak mögötte, megakadályozva ezzel bármiféle menekülést. Feltételeztem, hogy a férfiak hamarosan visszatérnek a fiunkkal úgy, mint ha valaki vissza akarná adni a náthát annak, akitől kapta. A feleségemben most a szüléssel ellentétes folyamat zajlott – a leválasztás. Néhány óra múlva az „edzők” egy új Gáborral tértek vissza, aki nevetett, és élvezte a társaságukat. Nem futott az anyjához, és nem kezdett újra sírni.

Meglepetésünkre attól a naptól kezdve a köldökzsinór leszáradt, és olyan kisfiúnk lett, akinek a világa kitágult az anyai kar ölelésén túlra. Én pedig visszakaptam a feleségemet! Hamarosan úton volt a következő fiúnk, de ő már nem lett édesanyja önképének a folytatása.

AHOGY A KERÉK FOROG

Valahányszor mások gyermekeire vigyázunk, csak azzal a feltétellel vállaljuk, hogy teljes szabadságunk legyen a fegyelmezés és a tanítás terén. Próbálunk tárgyilagosaak lenni, és gondosan felmérni, hogy a rendelkezésre álló idő alatt mi végezhető el. Tekintetbe vesszük, hogy a gyermek mennyire bízik bennünk, ismeri-e a mi módszerünket, a szülők érzékenységét és a gyermek érzelmi állapotát.

Egy alkalommal a feleségem vigyázott egy kb. tíz főből álló különböző korú gyermekcsoportra, akik különféle családokból származtak, s a szüleik egy tanfolyamon vettek részt. Az egyik házaspár tizenöt hónapos első gyermeke rendkívüli módon el volt kényeztetve, s ennek jelét is adta. Úgy lett nevelve, hogy szünet nélküli etetést és dajkálást igényelt. Hiányolta anya-szolgáját, és méltatlankodott. Sirása nem egyszerűen azt fejezte ki, hogy „Szomorú vagyok és magányos. Nem törődne velem valaki?” Az állt mögötte, hogy: „Megőrjít, hogy nem foglalkoznak velem. A dolgok nem a kedvem szerint alakulnak. Különbösen is, hol van anya? Most pedig mindenki megfizet ezért a bánásmóddért. Ezt az estét senki sem kívánja majd vissza. Gondom lesz rá.”

A gyermekeket leültették egy asztal köré uzsonnázni. Néhány perc múlva a kisfiú elkezdett duzzogni. Nem tetszett neki vagy az ennivaló, vagy a társaság. Leszállt, és panaszkodott. Több mozgásteret adva neki, mint amennyit a sajátjainknak adtunk volna, a feleségem megkínálta burgonyaszirommal, amely iránt korábban kedvet mutatott. Hüen önmagához, kihívóan ledobta a földre.

Az én mindig türelmes feleségem, aki eléggé elfoglalt is volt, felemelte őt, és egy nagy, puha székre ültette, majd egy szép színes görkorsolyát tett a kezébe. Megmutatta neki, hogy milyen mókás dolog „fejfelé” tartani, és forgatni a kerekeit. „Nézd csak, forgasd meg a kerekeket!” – mondta. A gyermek dacosan elfordította a fejét. Ebben a máskülönben édes fiúcskában önző és lázadó lelkület alakult ki (helyesebben a szülei alakították ki). Ha magára hagyják „szégyent hoz anyjára”. A feleségem különös szimpátiát tanúsított mindig e gyermek iránt, és szomorúan tapasztalta, hogy milyen csúnyán kezdett viselkedni.

Úgy döntött, hogy itt a leszámolás ideje. Nem törődve a többi gyermekkel, akik boldogan tanulmányozták és rendezgették az asztalon lévő dolgokat, gyorsan magához vette a vesszőjét. Ismét a fiú elé helyezte a kocsolyát, és gyengéden, játékosan mondta neki: „Forgasd a kerekeket!” Ő újra nyafogva fordította el a fejét. A nejem megint bemutatta, hogy milyen pompásan forognak a kerekek, majd megismételte az utasítást. Ismételten dac volt a válasz.

Ekkor teljes bizonyosságban afelől, hogy a gyermek tökéletesen érti, mit kíván tőle, kezét a kerekekre téve megismételte a parancsot, és amikor azt nem követte engedelmesség, rácsapott a lábára. Szelíden, de határozottan utasította újra, hogy forgassa a kerekeket. Az akaratosság nehezen törik meg. A feleségem odahívott más gyermekeket, hogy bemutassák a kerék megforgatását. A fiú olyan messzire húzta el a kezét a kocsolyától, amilyen messzire csak tudta, jobb kezét letakarta a ballal – láthatóan megerősítve elszántságát, vagy kifejezve azt –, és megtagadta a kerekek forgatását.

Kb. tíz makacsságból fakadó cselekedet után, amelyet tíz pálcáütés követett, alárendelte akaratát egy nála nagyobb akaratának. A kerekek forgatásával azt tette, amit minden felelős emberi lénynek meg kell tennie – megalázta magát egy nagyobb tekintély előtt, és elismerte, hogy nem a saját érdeke a legfőbb. Egy kényszeredett forgatás után a feleségem a többiek felé fordult.

Néhány perc múlva észrevette, hogy a fiúcska forgatja a kerekeket és nevet a többiekkel – akik felé korábban csak megvetést tanúsított. A barátságatlan magatartás megszűnt, elégedettség, hála és társaival való közösség váltotta fel. A „bot” bibliai ígéretének megfelelően működött.

10. rész

BIZTONSÁGRA NEVELÉS

Van olyan nevelés, aminek semmi köze a jellemformáláshoz, az csak életben és egészségben tartja a gyermekedet. Az alábbi példák némelyeket sérthetnek, de sok más példával együtt megbizonyosodtam, hogy ez a megközelítés hatékony és megbízható.

FEGYVERBIZTONSÁG

Vadász lévén, mindig van a házunkban puska, de ezeket gyermekeink keze ügyéből gondosan eltettük. Azonban figyelembe véve annak a lehetőségét, hogy előbb-utóbb kapcsolatba kerülnek egy megtöltött fegyverrel, biztonságra neveltük őket.

Tipegő korú gyermekeink esetében egy régi, használaton kívüli és töltetlen egylövetű puskát helyeztem el a nappali sarkába. Miután többször gyakoroltam velük, hogy elhangzott a „Nem!” szó egy kézre ütés kíséretében, megtanulták, hogy a fegyver mindig tiltott terület. Naponta játszottak a közelében anélkül, hogy hozzányúltak volna. Soha nem kellett aggódnom emiatt. Én nem a házamat tettem fegyverbiztossá, hanem a gyermekeimet.

A FORRÓ VASALÓ

Egy forró vasaló komolyan megégetheti a kisgyermeket. Láttam néhány csúnya sérülést. De mi nem féltünk, mert ismertük a nevelés hatékonyságát. A feleségem felmelegítette a vasalót annyira, hogy fájdalmat igen, de égési sebet ne okozzon – a saját kezével tesztelte. Amikor a gyermek megérintette a vasalót, az édesanyja azt mondta, hogy: „Forró!” Ez általában kétszer-háromszor előfordult, de mindannyian megtanulták a leckét. A tanulási időszakot kivéve – ahol sohasem keletkezett vízhólyag – egyetlen gyermekünk sem szenvedett égési sérülést. Ez olyan hatásos volt, hogy ezután, ha azt akartam, hogy visszakozzanak, csak annyit kellett mondanom, hogy: „Forró!!” Erre még egy pohár jeges teát is azonnal letettek.

A SÜLLYEDÉS ÉRZÉSE

Ahol laktunk, volt egy kis medence a kertünkben. Amikor a gyermekeink már jární tudtak, és bölkláztak a ház körül, mindig gondos figyelemmel kísértük őket a víz közelében. De fenntartva annak a lehetőségét, hogy valamelyikük látótávolságon kívül kerül, beindítottuk a tanítást. Egy meleg tavaszi napon figyelemmel kísértem a kislányom ingatag lábainak első lépését a hívogató víz felé. A medence szélén játszadozott, majd leereszkedett a vízbe. Loccs! – csobbant bele. Szorongásomat visszafojtva vártam, hogy feljön-e a vízből levegőt venni. Amikor pánik tört ki, nálam éppúgy, mint nála (nem beszélve az édesanyjáról), kihúztam őt, és megszártam, amiért közel ment a tóhoz. Nem nyelt vizet, és nem volt szükség újraélesztésre – de a feleségemnek igen, akinek órákba telt, amíg ismét szabályosan lélegzett. Ugyanez bekövetkezett a többi gyermekünkénél is. Mindegyiknél egyetlen lecke elég volt, hogy megtanulják tisztelni a vizet. S ez bizony megkönnyítette az életünket.

Egyikükkel azonban problémánk adódott. Ő az, aki korán mozgékony lett, négy hónaposan mászott, hét hónaposan járt. Mindig bámulatosan koordinált. Egyszerűen nem esett be a vízbe. Belefáradtam, hogy folyton a tóhoz sétáljak. Hogy megtanulja a leckét, beletaszítottam. Persze ő nem tudta ezt. Ahogy egyensúlyozott a medence szélén, a lábfejemmel megbillentettem. A mai napig hiszem, hogyha magára hagytam volna, ki tudott volna úszni. De ez a veszedelem elég volt neki ahhoz, hogy ne akarjon többé a tó közelében játszani.

Ennek ellenére nem maradt meg a félelmük a víztől. Valamennyi gyermekem úszott négy éves korára. Még ekkor is mindig közlelről figyeltük őket, de soha nem volt vészhelyzet. Az edzés működött. Ne próbáld meg ezt addig, amíg biztos nem vagy abban, hogy minden körülmény között ura tudsz maradni a helyzetnek!

„SZÁLLJATOK KI GYORSAN!”

Egyik télen a kilenc és tizenegy éves lányaimmal egy régi katonai teherautóban utaztam. A kavicsos út hepehupás és egyenetlen volt. Amikor megálltam az útkereszteződésben, hallottam, hogy a közvetlenül az ülések mögött elhelyezkedő két, 12 voltos akkumulátor rövidre zár, és ívet húz. A spriccelő akkusav felrobbanása bármikor bekövetkezhetett. A lányok ebből semmit sem értettek, de amikor azt parancsoltam (ez alkalommal felemelt hangon), hogy: „Szálljatok ki gyorsan!”, nem kérdezték, hogy: „Miért?” Azonnal kiszálltam az én oldalamon, hogy átszaladjak a másokra, és kinyissam az ajtót, amelyik rendszerint beszorult. Ahogy szabaddá tettem az ajtót az én oldalamon, a vál-

lam fölött átnéztem, hogy lássam, hogy vannak. Eltűntek. Az ajtó még mindig zárva volt, és az ablak, amely szintén beragadt, csak félig volt nyitva. De nem láttam őket. Amikor a másik oldalra értem, ott voltak összekuporodva a kavicsos úton, dörzsölve fájó kezüket és térdüket. „Hogy szálltatok ki?” – kérdeztem. „Te mondtad, hogy szálljunk ki gyorsan” – felelték szemrehányóan.

A fiam, aki egy másik teherautóval jött mögöttem, azt mondta: „Nem tudtam, mi történik. Hirtelen mindketten kirepültek fejfelé előre, és az úton landoltak.” Arra tanítottam őket, hogy parancsra azonnal ugorjanak. Így cselekedtek. Eljöhét az idő, amikor biztonságuk vagy megmaradásuk függ majd a feltétlen engedelmességtől. „Bukj le!”, „Feküdj!” – ezek a vezényszavak már nem egy emberi életet megmentettek.

A VALÓSÁGRA NEVELÉS

A világ néha kegyetlen hely. A gyermeknek idejekorán meg kell tanulnia az elővigyázatosságot. Ne fess rózsaszín képet előtte a valóságról! Ismertesd meg vele a magasságokat, hívd fel a figyelmét a leesés veszélyére, tanítsd meg, hogy a kés és az olló nem játék, a tűz, a vegyszerek, az áram veszélyes is lehet! Ruházd fel őket ismeretekkel! Gyakoroldtasd ezeket! Mutass be példákat nekik! Szembesítsd őket a halállal – egy kedvenc háziállat vagy egy balesetben elhunyt áldozat halálával! Ezt nyugodtan, bizakodó tisztelettel, és ne félelemmel tedd! Ne ess túlzásokba! Egy háromévesnek egy-két példa elég. Tartsd szemmel a környezetüket, de ne zárd ki a valóságot! Értelmi és érettségi szintjüknek megfelelően mutasd be ezeket! A cél felkészíteni őket, mielőtt bármilyen külső bántást szenvednének el, és amikor önmaguknak kell szembenézniük a világgal, kellő ismeretekkel rendelkezzenek.

„VIGYÁZZ!” „PIHENJ!”

Én vagyok a családfő. A feleségem a segítőm és a tanácsadó – távollétemben első számú helyettesem. Részemről **a meggyőzés legfőbb eszközei a tisztelet és a szeretet**. Én megyek elől, és nem egy távoli búvóhelyről osztogatok parancsokat. Az enyéme tudják, hogy leteszem az életemet értük, következőképpen ők is leteszik az életüket érterem. Örömmel és büszkeséggel tölti el őket, hogy a csapathoz tartoznak. A csapatmunka rájuk eső része az azonnali engedelmesség. Ha ez megtörténik, a családi csapat jól működik, és közös céljaink megvalósulnak.

Arra tanítottam a gyermekeket, hogy először engedelmeskedjenek, kérdéseket majd azután tegyenek fel. Amikor kicsik voltak, és próbára tettem őket,

megtanulták azonnal azt cselekedni, amit mondtam. Ha mégsem tették, „be-léjük sulykoltam”. „Ülj le! Maradj csendben, amíg nem szólok!” Félreértés ne essék: én nem frusztrációt (kudarcérzetet, gátlásosságot) keltem bennük. Ez az egész gyakorlat a legkellemesebb légkörben zajlott. „Állj fel! Gyere ide! Menj az ajtóhoz, és érintsd meg!” S mielőtt odaért: „Ülj!” Lehuppant. „Most pedig eredj a szobádba, és csinálj rendet!” Indult, akár egy büszke kis katona, hogy teljesítse a parancsot.

Ha valamelyikük magaviselete kifogásolható volt, elfenekeltük kapkodás és ellenséges indulat nélkül – ez fontos! A hanyagsággal és az ügyetlenséggel szemben türelmesek és elnézőek voltunk, de a lusta lázadást vesszővel büntettük.

Ez lehet, hogy ridegnek és kegyetlennek tűnik. Nem az volt, hiszen meleg, barátságos, szeretetteljes légkörben történt, és derűs, csendes, keményen dolgozó, becsületes gyermekeket és felnőtteket eredményezett.

Következetességünk miatt gyermekeink valójában ritkán kaptak ki. Hamar megtanulták, hogy minden vétség jogos büntetést von maga után. Tudták, hogy a halogatott engedelmesség minden kétséget kizáróan a vesszővel való találkozást jelentette. Azt ugyanis engedtlenségnek tekintettük. Az ilyen következetes határozottság biztonságot nyújt a gyermeknek.

Még ma is, ha látogatóim vannak, és a beszélgetés olyan szakaszba jut, hogy magunkra kell maradnunk, a gyermekek a kézmozdulatomból tudják, hogy el kell hagyniuk a szobát. A társaság nem tudja, hogy mi készítette a gyermekeket távozásra. Tanítsd gyermekedet a „vigyázállás”-ra! Jobbak lesznek általa és szeretetreméltóbbak – mely még több szeretetet gerjeszt.

11. rész

MUNKÁRA NEVELÉS

MUNKAMEGOSZTÁS

„Könnyebb, ha magam végzem” – halljuk gyakran az édesanyáktól. Egy másik anyuka meg azt mondja: „Lelkifurdalást érzek, hogy dolgoztatom őket – ez az én feladatom.” Nálunk a gyermekek ilyen-olyan feladatokat kaptak, de ennek nem igazán volt megszokott rendje. Ha újra kellene kezdeni, ez a terület sokkal nagyobb figyelmet kapna. A kezdeti években elsősorban az anya felel a munkára nevelésért. Ha egy gyermek már elég nagy ahhoz, hogy kivegyen egy játékot a dobozból, akkor ahhoz is elég nagy, hogy visszategye azt.

Édesanyák, közös tevékenységek mindig nevelés legyen! Ez lehet természetes és mókás. Egy példa: „Hogyan rakjuk fel a játékainkat a polcra? Nézd, egyet én teszek fel, most a következőt te. Jól van. Sokat segítesz anyának.” A feladatok mindig a gyermekek koncentrációképességén belül legyenek! Túl sok feladat kifárasztja őket, túl kevésnek pedig nincs értelme.

Ötéves kor alatt több időt igényel munkát adni nekik, mint kiszolgálni őket. Azonban az életre szóló szokások kialakítására legalkalmasabb az öt év alatti kor. Négy-öt éves korukra érezniük kell, hogy nem csak akarjuk őket, de szükségünk is van rájuk. Mire egy gyermek eléri a hetedik életévét, meg kell hogy könnyítse az életedet.

Egy gyermek önképéhez szükséges, hogy érezze hozzájárulásának az értékét. Bár akadályt jelenthet a munkában, boldogabb, ha ő is részt vehet. Anyák, ha egy kis időt szántok a nevelésükre, amíg kicsik, pihenni tudtok majd, ha nagyobbak lesznek.

Tanítsd meg őket, hogy saját rendetlenségeiket eltakarítsák, és kevesebb rendetlenséget fognak csinálni! Oszd meg közöttük a házimunkát koruknak és képességüknek megfelelően. Egy képességi szintje alatt tevékenykedő gyermek unatkozni fog, és elégedetlen lesz. Egy kihívás elé állított gyermek vidám lesz. Ne pénzzel vagy megvesztegetéssel vedd rá a gyermeket a munkára! Egy kivételt kell tennünk, ha a feladat nem a szokásos házimunka. Ha egy

külső munkát jövedelemszerzésért vállalunk, a munkájuknak *megfelelő arányban* részesüljenek a haszonból.

Egy édesanyának mindig észben kell tartania, hogy a lányait majdani feleségeknek és anyáknak neveli. Adj nekik feladatokat, úgymint varrás, főzés, takarítás – minél több dolgot ismerjenek meg! Engedd, hogy maguk gyúrjanak (hacsak nem a tanárát várjuk vacsorára). Attól kezdve, hogy elég nagyok a meséléshez, beszéljenek arról, hogy: „Mit csinált ma édesanya és én?”

Apák, mihelyt a fiaitok járnak tudnak, „segítsenek” nektek a munkában. Az én fiaim még alig látszottak ki a földből, amikor már fűrészporon másztak, és deszkákon botladoztak keresztül. Tüzelőt hoztak be, amit felsorakozva úgy gördítettek be az ajtón át. Ha nőkre hagyjátok a fiaitok nevelését, ne lepődjétek meg, ha tizenhat évesen inkább lányokhoz hasonlóan fognak viselkedni!

Nemrég az egyik szomszédunk háza előtt elhaladva érdekes jelenetet figyeltünk meg. Az apa türelmesen állt egy- és két éves fia mellett, utasításokat adva, miközben egy ponyvát hajtottak össze. A kis egy éves remegő lábait egy lelógó pelenka tartotta távol egymástól, amely nyilvánvalóan cserére szorult. De úton volt afelé, hogy apja jobbkeze legyen.

Amikor a családok egy nagyobb családi egység részei voltak, akkor az apa mintaképének a hiánya kevésbé érződött. Ahol a dolgozó apa a fiait egy csapat nőre hagyja, ott gyakran nem alakul ki a férfiaság.

A modern oktatásban nem tulajdonítanak jelentőséget a nemi szerepek megkülönböztetésének. Ne engedd, hogy profi pszichológusok neve mögé bújva befolyásolják természetes érzésedet a férfi-nő szerepének megkülönböztetéséről! Egy fiúnak szüksége van férfipéldára, ha férfivá akar fejlődni.

FELESÉG, MONDANÁL EGY SZÓT? (Írta: Debi Pearl)

A gyermeknevelésben nagyon fontos szempont, hogy engedjünk a gyermeknek valóságos felelőségeket vállalnia magára. A gyermeknek észre kell vennie, hogy a háztartás viteléhez az ő hozzájárulása nélkülözhetetlen. Ha tartod ezt az irányvonalat a nevelésben, elejét veheted a feladatok egymásra hárításának, amikor majd nagyobbak lesznek. Naponta szánj néhány percet minden egyes gyermekre, hogy apránként bevond őket különféle házimunkákba! A kisebbik lányunk hét éves volt, mikor olyan feladatra volt szüksége, amely szorgalmat igényelt, megbíztam tehát a fürdőszoba rendben tartásával. Nem csak tisztán tartotta azt, hanem azért is felelt, hogy minden szükséges tisztálkodási eszköz rendelkezésre álljon.

Mielőtt a legnagyobb lányunk kollégiumba ment, behívta a kilenc és tizenegy éves húgait, és átruházta rájuk az eddig öt terhelő felelőségeket. Figyel-

tem, ahogy elmagyarázta a feladatokat – amely magában foglalta a mosást, a főzést és a konyha tisztán tartását –, és tudtam, hogy valamit jól csináltam. Ez a parancsváltozás nagyon józan és izgalmas alkalom volt a kisebb lányok számára. A távozó nővért büszkeséggel töltötte el, hogy felelősséget ruházhatott rá a testvéreire. Az elkövetkező évben figyeltem, ahogyan két kisebb lányunk nagy buzgalommal végezte nővérük valamennyi házimunkáját.

Habár még mindig én vagyok az anya, ők az én helyetteseim. Gyakran megtörtént, hogy egy-egy tanácsadásról fáradtan hazaérkezve az ajtóban két mosolygó lányom fogadott – a vacsora elkészítve, a ház rendben, a ruhák ki-mosva. Sokszor előfordult, hogy egy agyonhajszolt, kimerült anyával folytatott hosszú, délelőtti beszélgetés után vidám invitálást hallottunk: az asztal körül sorban ültek a gyermekek, és ízletes ebédet szolgáltak fel nekünk, édesanyáknak is. Egy ilyen eset sokkal meggyőzőbb egy hozzám folyamodó anyának, mint az összes jó tanács, amit valaha adni tudok. Minden perc, amelyet gyermeked tanításával töltesz, százszorosan megtérül.

A fiaink mire elérték a tizenegyedik életévüket, többféle munkát is megtanultak. Értettek a föld megműveléséhez, dolgoztak építkezésen, fát vágtak, és gyógynövényeket gyűjtöttek. Most is szívesen dolgoznak. A munkában elsajátított fegyelem jól hasznosítható a tanulás terén. Aki nem tudja alávetni magát a munkarendnek, azt nem lehet oktatni. Van egyfajta önbizalom, amelyre csak sikeres kétkezi munkával lehet szert tenni.

Nemrég haláleset történt gyülekezeti közösségünk egyik családjában. A már felnőtt fiú- és lánytestvérek hazajöttek szeretett fivérük temetésére. Ők mindannyian gondos fegyelmeléssel kemény munkára lettek nevelve, és csak nyolc osztályt végezhetek el a helyi iskolában. A templom melletti tölgyfa alatt fenyőfa koporsóban feküdt egy földműves, akinek jövedelme mindig alacsony volt.

Az öt fivér láthatólag nagyon elütött ettől az egyszerű ravataltól. Egyikük idegsebész, a másik jogász, a harmadik településtervező, a negyedik informatikai szakember. Az ötödik sikeres az életben, jó házasságban élő gazdálkodó. Tudd meg, hogy előnyük nem a korai tanulási lehetőségeknek köszönhető! Kedvező helyzetük a szülők kemény munkája és gondos nevelése révén kialakult önbizalmukból és becsvágyukból eredt.

12. rész

HOZZÁÁLLÁSRA NEVELÉS

KIS SZÍVEK ŐRZÉSE

A gyermekeid cselekedeteinél sokkal fontosabb a hozzáállásuk. Ha összpontosító képességük, ítélőképességük és önfegyelmük megfelelt a szándékaiknak, akkor mindig pusztán a cselekedeteik alapján meg lehet őket ítélni. Azonban a test gyengesége miatt – lévén olyan, amilyen – a szándékok jobban kifejezik egy gyermek jellemét. Ha egy gyermeknek tiszták a szándékai, akkor az ügyetlenség vagy a téves megítélés tökéletességként fogadható el.

Pl. egy édesanya apró házimunkát bízott a kislányára. Amikor hazaért, látta, hogy gyermeke önkéntes vállalásból kiterjesztette a feladatkörét. Leszedte a ruhákat a szárítókötélről, összehajtogatta, és elrakta. A gond csak az volt, hogy néhány ruha még nem száradt meg. Ez az édesanya látva kislánya szemében a büszke csillogást, felajánlását tökéletesnek fogadta el. Megvárta, míg kis segítője kiment játszani, és csak azután szedte ki a nedves ruhákat a szekrényből, majd akasztotta ki újra. Később megtanította a kislányának, hogy mi a különbség a nedves és a száraz ruha között.

A tanításnál figyelembe kell vennünk a cselekedeteket, de **a fegyelmezés csak a gyermek hozzáállására terjedjen ki.** Zavaró dolog olyan szülőt látni, aki mérges, ha gyermeke kilöttyinti a tejet, vagy más ügyetlenséget követ el, ami az ő szintjén normális. Ítéld őket úgy, ahogy Isten ítél – a szív alapján!

Másrészről előfordul, hogy nincs szó engedetlenségről, de a hozzáállás teljesen romlott. Egy szülő mindig legyen résen, hogy érzékelje a hozzáállást! **Ha a fegyelmezést halogatjuk, amíg a cselekedetek bosszantóak lesznek, akkor csak a felszíni tüneteket kezeljük.** Minden bűn a szívben gyökerezik. Ismerd meg gyermeked szívét, és örködj felette! „*Minden féltett dolognál jobban óvd a szívedet, mert onnan indul ki az élet!*” (Péld 4, 23) Évekbe telik, amíg a gyermeked „óvni” tudja a saját szívét; addig ez a te feladatod. Lássunk néhány példát a való életből!

GOROMBA TIZENÉVES

Egy fáradt, érzelmileg gyakran kifacsart sokgyermekes édesanya kommentálta tizenhárom éves lányával vallott kudarcát. Megkérte ugyanis, hogy tegye tisztába egyik kistestvérét, mire ő grimaszolt, és gorombán visszavágott: „Még hogy én?” Az anyát lesújtotta ez a válasz. Amikor már lánya hallótávolságon kívül volt, ezt mondta: „Ezért ő maga fog felelni Istennek. Egy időben lelki furdalást éreztem, mintha az én bűneim tükröződnének vissza a lányomban, de – és hangja elbizonytalanodott – neki magának kell megtalálnia Istent.”

Ennek az anyának több kisgyermek volt, és szorongott, hogy még lesznek néhányan. A nevelés és a megélhetés összes súlyával a vállán érzelmileg túlterhelt volt ahhoz, hogy tizenhárom éves lányáért felelősséget vállaljon. Úgy tűnt, hogy nem hajlandó több energiát fecsérelni rá, hiszen azt még születendő gyermekeinek tartogatja.

A kemény munka soha nem meríti ki úgy az embert, mint a feszültség. Aki érzelmileg lehangolt, az fáradtan ébred. A tizenéves lánygyermeknek áldást és ösztönzést kellene jelentenie az anyja számára, de ehelyett plusz teher. Ha helyes viselkedésre nevelték volna, most anyja nem lenne ennyire zaklatott.

A nagyobb gyermekek viselkedését – bár nem lehetetlen – sokkal nehezebb megváltoztatni. Amikor elérnek egy bizonyos kort, úgy kell velük beszélni és érvelni, mint a felnőttekkel. Ha egy gyermek odáig jut, hogy tud uralkodni a saját szívéen, igyekezni kell megnyerni őt, ahogy a Szent Szellem megnyerni igyekszik a bűnöst.

ÚJRAKEZDÉS

Akinek orgonasípszerűen több, különböző korú gyermeke van, talán elcsügged, mert úgy érzi, hogy nem tud úrrá lenni a lesújtó fejetlenségen, és lehetetlennek tartja, hogy mindegyiket megnevelje. Kezdd a kisebb gyermekekkel, azokkal, akik olyan életkorban vannak, amikor gyors fejlődés tapasztalható! Légy teljesen következetes, és ne hagyd, hogy a nagyobbak kedvedet szegjék! Eljön az ő idejük is!

Van egy nagyszerű ismert alapelv, amely a te malmadra hajtja a vizet. Ha a katonaság kivonul egy olyan kerületbe, ahol anarchia ütötte fel a fejét, és a rend helyreállításán munkálkodik, a többi kerületek erről értesülést szerezve – önként lecsendesednek. Vállalva a felelősséget ismerd el nagyobb gyermekeid előtt, hogy nem jól neveltetted őket! De most, miután tisztábban látsz, a kisebbekkel másképpen fogod csinálni. A nagyobb, „elrontott” gyermekek hátalépnak, és figyelnek. Amint minimális javulást észlelnek kistestvéreik

magaviseletében, melléd állnak, még ha ezt szavakkal nem is fejezik ki. Milyen helyet teljes mértékben meggyőződnek kisebb testvéreik határozottan pozitív átfarmálódásáról, ők is a javulás útjára akarnak majd térni. Amennyiben együtt érző, józan és jóindulatú vagy, alávetik magukat a fegyelmezésnek abban a tudatban, hogy ez az ő javukat szolgálja.

Ha lázadoznak, felügyeleted átsegíti őket ezen, amíg érzelmeik lehiggadnak, és képesek tárgyilagosabban látni a dolgokat. Ha egyiküket legyőzöd, a többiek látják, milyen irányt szabsz, és egyértelműen tapasztalják, hogy nem tréfálsz.

A gyermekeid természetes önszeretete okozza, hogy minden körülmények között a dolgok könnyebbik végét fogják meg. Túlzottan szeretik önmagukat ahhoz, hogy ellenálljanak az elkerülhetetlennek. De ne úgy ismerjenek téged, mint egy bizonytalankodó, gyenge alakot, aki soha nem az elveinek megfelelően cselekszik, hanem mellőzi azokat, ha betartatásuk kellemetlenséggel járna! Ők mindenesetre megpróbálnak kellemetlenséget okozni. Kezdd a legkisebbekkel, utána foglalkozz az idősebbekkel! Hadd tudják előre, mire számítsanak! Örülj, vannak titkos fegyvereid: az imádság, a szeretet, a türelem, a feddés, a HELYREHOZÓ VESSZŐ és a kintartás!

DÜHKITÖRÉS, HISZTÉRIA

Kilenc és tizenegy éves lányaim a szomszédból hazajövet panaszták, hogy az ifjú anyuka nem neveli a gyermekét. Egy héthónapos fia van, aki – ha nem kapja meg, amit akar – ökölbe zárja a kezét, összeszorítja fogatlan ínyét, és bömböl. Egy ilyen alkalommal a gyermek dühös arckifejezése egy lázadóhoz hasonlított. Az ifjú anyuka jó szándékkal, de döbbenet, tehetetlenül állt ott, mentegetőzve vállat vont, és azt kérdezte: „Mit csináljak?” Kilencéves lányom alig hitt a szemének, és ezt felelte: „Fenekeld el!” Az anya így válaszolt: „Nem tudom megtenni, kicsi még.” A lányom egy harcedzett veterán bölcsességével, mint aki már találkozott a vessző másik végével, azt mondta: „Ha elég nagy ahhoz, hogy hisztizzen, akkor ahhoz is elég nagy, hogy kikapjon.”

KITARTÁS

Valaki azt kérdezte: „De mi van, ha a gyerek még hangosabban üvölt, és egyre jobban dühbe gurul?” Igen, ha hozzá van szokva, hogy korlátozás nélkül eléri, amit akar, akkor csak ilyen reakcióra számíthatsz. Nem tesz egyebet, mint folytatja, amit mindig is tett, hogy érvényt szerezzen az akaratának. Célja, hogy megfélemlítsen téged, és erőszakos zsarnoknak érezd magad. Ne

hagyd, hogy sakkban tartson! Mindig ugyanúgy reagálj! Nyolcszor-tízszer csapja meztelen lábára vagy fenekére! Azután – míg várod, hogy csillapodjék a fájdalom – csendesen fedd meg! Ha sírása igazi, és megadó nyögéssé hal- kul, akkor te győztél, mert alávetette az akaratát. De ha sírása még mindig provokáló, tiltakozó, és nem a fájdalomból ered, akkor fenekeld el újra! Amennyiben ez az első alkalom, hogy egy nálánál szívósabb valakivel talál- kozik, akkor ez egy kis időbe fog telni. Meg kell győződnie arról, hogy való- ban módosítottad az elvárásaidat.

Harag nem motiválhatja az eljárásodat. Ha a legcsekélyebb mértékben is indulatos vagy, várj egy másik alkalomra! A szülők többsége annyira büntu- dattal terhelt, és nem józan, hogy képtelen véghezvinni ezt a folyamatot.

Ha abbahagyod, mielőtt önként megadja magát, akkor abban erősíted meg, hogy a visító tiltakozás eredményre vezet. Legközelebb kétszer annyi időbe telik meggyőzni a gyermeket, hogy engedelmességet vársz tőle, mert megtanulta ebből az epizódból, amelyből ő került ki győztesen, hogy csak kitartónak kell lennie. Ha egyszer megtanulja, hogy a hisztériázás jutal- ma gyors, határozott elfenekelés, akkor SOHA nem jön rá a dühroham. Ha háromszor ráerőlteted a szabályt, de a negyediknél elbuksz, keresni fogja a kiskaput mindaddig, amíg meg nem győződ, hogy ez már nem fog működni.

Ha egy szülő csecsemőkorban elkezd leépíteni az első siró követeléseket, a gyermekben soha nem fejlődik ki ez a szokás. Nálunk a dühkitörés teljesen ismeretlen volt, mert már legelső alkalommal, amikor próbálkoztak vele, el- lentétes hatást értek el.

SZÜLŐI MINTAKÉPEK

A viselkedés terén soha ne várj el többet a gyermekeidtól, mint amilyen te magad vagy! Boldog, kiegyensúlyozott szülőknek, akik nem mellőzik a vesz- szó használatát és a feddést, nem lesznek mogorva, panaszkodó, hisztériás gyermekei. De ahol az egyik szülő érzelmi roncs, ott nem sokat lehet várni egy gyermektől. **EGY GYERMEK A SZÜLEI TEMPERAMENTUMÁ- NAK A GYÜMÖLCSE LESZ.** Ha az anya duzzogó, ítélkező vagy önző, a gyermekek is hajlamosak lesznek erre. Ha az apa erőszakos, indulatos és tü- relmetlen, a fiai is azok lesznek. Ha az apa durva, követelőző, és nem tiszteli a feleségét, ugyanerre lehet számítani a fiainál is. Ha az apa kicsapongó vagy lusta, a gyermekek minden bizonnyal még rosszabbak lesznek. Isten azt mondja: „*Megbüntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedízig...*” (2Móz 20,5) Láttam olyan gyermekeket, akik utálták a szüleik bűnét, felnöve mégis hozzájuk hasonlók lettek.

Íme a lecke: mind viselkedésben, mind cselekedetekben OLYAN LE-GYÉL, amilyené gyermekedet akarod tenni. Ne próbáld „kiverni a rosszat” egy gyermekből, aki **csak a te magaviseleted tükörképe!**

„JOBB, HA NEM BÁNTJÁK A GYERMEKEMET!”

Egy általános – többnyire anyáknál jelentkező – probléma a „jobb, ha nem bántják a gyermekemet” helytelen vélekedés. Még mindig felháborodással tölt el, ha megjelenik előttem annak a kölyöknek a képe, aki vigyorogva közölte valakivel, hogy majd megmondja a mamájának. Hogyan nevelhették a szülei ilyen szörnyűnek?

Ez egyszerű következmény. Csak kelj mindig a gyermeked védelmére, és folyj bele érzelmekkel más gyermekekkel folytatott vitájába! Lásza, hogy dühít téged, ha méltatlanul bánnak vele a társai, a felügyelői, a tanárai vagy bármelyik felnőtt! Hozd tudomására, hogy véleményed szerint neki mindig igaz van, és ha valaki bántani akarja, te ott teremsz, hogy mindig teljesüljön a követelése! És mindezen túl, ha egy felettes kritikát mond a gyermekedre, te hazugsággal vádolod meg az illetőt. Ha a gyermeked tudja, hogy társadalmi kapcsolatait rajtad keresztül szabályozhatja, és te soha nem hiszel azoknak, akik bármi rosszat mondanak is rá – csúnya személyiséget alakítasz ki.

Ezzel ellentétben az nem okoz maradandó sérülést a gyermekednek, ha néha jogtalanul vádolják (ilyen az élet). Előbb-utóbb meg kell tanulnia ezt kezelni. Ha kétségeid támadnak a bűnösségét illetően, türelmesen járj utána a dolognak! Ha azt állapítod meg, hogy tévesen vádolták, mondd meg neki, és nyugodtan ejtsd az ügyet! Ne lássa, hogy a védelmére keltél!

Ha társai részéről durvaságot tapasztal, ne ijedj meg – ebből korán megtanulja, milyen a való világ. Ne csinálj belőle anyámasszony katonáját! Ha minden esetben beavatkozol, amikor egy másik gyermek elveszi a játékát, a földre teperi, sőt orrba veri, bögőmasinát nevelsz belőle, aki képtelen beilleszkedni a társadalomba.

Amennyiben az az elvárásod, hogy a gyermekeddel jól bánjanak, úgy a valóságtól védelmezed őt. Minél kisebbek, annál könnyebben megtanulják, hogy ne számítsanak igazságos bánásmódra. Beavatkozásaid egyáltalán nem csökkentik a gyermekedet érő igazságtalanságokat, csak azt, hogy állandóan sajnálja önmagát. De ha te kemény vagy, ő is az lesz.

„MIÉRT PISZKÁL ENGEM MINDIG MINDENKI?”

Miközben én bibliaórát tartok, két lányom a felvigyázó egy szobában, amely tele van öt év alatti gyermekekkel (öt ilyen kisgyermekkel tele van egy szoba). Az egyik anyuka visszatérve látta, hogy hároméves kislánya nyafog, mert egy kétévesnél fiatalabb kisfiú bántotta. A gyerekek mind tanúsították, hogy az éppen járnivaló fiúcska szándékosan provokálta az összeütközést. A korban és méretekben nagyobb kislány a földön ült, és „odafordította a másik arcát”, csak azért, hogy arra is kapjon egy ütést. Az édesanya sajnálkozva hajolt le a kislányához, és bíráló szavakkal illette a támadóját.

A lányaim figyelemmel kísérték a történeteket, és látták, hogy a fiú többször is megütötte a kislányt. De amint a gyermekfelügyelők közbeléptek, a támadó visszavonult. (Az esetek java részében elesését és sérüléseit bizonytalan járásának köszönhette.)

Az értelmes, és máskülönben aranyos kislány nagyon engedelmes volt, de kialakult az a szokása, hogy érzelmi gyengeségét kifejezésre juttassa, csak-hogy elérje, amit akar. Mindenért nyafog, és társaihoz képest látszólag aránytalanul sokat szenved. Tapasztalatlan anyukája fejlesztette ki benne ezt a hajlamot.

Ettől kezdve, ha az anyuka jött a kislányért, első részvétteljes kérdése az volt, hogy hogyan bántak vele a kis pótmamák. Azok hamar rájöttek, hogy az „áldozat” mindig rossz jelentést adott. Közelebbről megfigyelve bizonyosságot szereztek arról, hogy amikor nem volt konfliktus az állítólagos támadóval, a kislány akkor is arról számolt be, hogy bántották. Anyja megérkezéséig önfeledten játszott, akkor azonban felpattant, és együttérző anyja karjaiba vetette magát, és nyafogva elmesélte, hogy őt bántották.

Ahogy a beszámoló előrehaladt, és gyűltek a panaszok a totyogó kisfiú ellen, az anya konkrét kérdéseket tett fel a lányának. Egyértelműen kiderült, hogy az érzelmileg instabil gyermeket az éltette, hogy az áldozat szerepét játssza.

Egy este a felvigyázók észrevették, hogy a kislány biztatja a fiút: „Üss meg! Rajta, üss meg!” Amikor végre sikerült rábeszélni, hogy nyújtsa ki a kezét, és üsse fejen, a sértett sírva ment a lányaimhoz azzal, hogy bántották. Ez többször megismétlődött. Majd, amikor oltalmazó anyja megérkezett, a kislány beszámolt bántalmazásáról, hogy ismét anyja szimpátiájának a közép-pontjába kerüljön.

Egyszer, amikor a kisfiú a másik szobában tartózkodott, a kislány elesett, és sirt, hogy a kisfiú megütötte. Amikor az anya megérkezett, és a felügyelők közölték vele, hogy a kislánya hazudik, ő újra védelmébe vette a gyermekét, és tagadta, hogy képes lenne hazudni.

Örömmel mondom, hogy ez az anya egyike lett a legtaníthatóbb asszonyoknak, akikkel valaha találkoztam. Amikor szembesítettük, felismerte, hogy ő erősítette a lányát abban, hogy növekedése során megszegje a kilencedik parancsolatot: „Ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen!” (2Móz 20,16) Azt is felismerte, hogy lányában barátságtalan modort alakított ki. Megbánta, és tüstént hozzálátott, hogy helyrehozza, amit elrontott. A gyermek viselkedése csakhamar javulást mutatott.

KIFOGÁSOLHATÓ VISELKEDÉS

A kifogásolható viselkedés úgy rossz, ahogy van. „*Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!*” (Péld 4, 23) Ha egy parancsra vagy kötelességre reagálva egy gyermek a legkisebb nemtetszést mutatja, engedetlenségnek kell azt tekintened. Ha lebiggyeszi az ajkát, akkor nevelését rossz viselkedésére kell összpontosítanod. Egy lehorgasztott fej rossz gondolkodásmódra utal. Tekintsd ezt a szabályozás, a nevelés, a fegyelmelés szükségességére utaló jelnek! Vidám, szolgálatkész lelkelet a követelmény. Minden más valamilyen problémára utal.

Azok számára, akiknek a családjában soha nem működött az irányítás, ezek a célkitűzések nevetségesnek tűnnek. Azoknak, akik fontolgatják ilyen tervek bevezetését a családjukban, ez erőltetett, valótlan célnak tűnik. Biztos, hogy egyes családoknak, ha egyszerüen növelnék a követelményeket, hogy ilyen szintű engedelmességet érjenek el a gyermekeiknél, ez túl erőszakos lenne. De ha úgy közelítik meg, mint az egész család rendbehozását, ez többé nem látszik túlzottnak. A duzzogást, ajakbiggyesztést, nyafogást, panaszkodást, könyörgést és hasonlókat ki kell irtani, mint valami rossz betegséget.

Ez nem idealista cél, amit általánosan kitűzünk – miközben titokban eljártunk a gondolattal, hogy ennél jóval kevesebbel beérjük –, hanem sok család – köztük a miénk – mindennapos megtapasztalása. Akár egy jól gondozott kertben, amikor a gyomok kibújnak, ezekkel foglalkozni kell, és soha nem adhatunk nekik esélyt, hogy magot hozzanak. A gondok jelentkeznek, de a vázolt nevelési alapelv biztosítja a gyermekek kertjének a virágzását.

13. rész

AZ ÉRZELMEK KORDÁBAN TARTÁSA

AZ AMISH CSALÁD

Ha egy tizenkét gyermekes amish család jönne hozzád látogatóba, a tapasztalható önuralom és fegyelem láttán arra gondolnál, hogy egy japán küldöttség érkezett. A gyermekeket arra nevelik, hogy uralkodjanak az érzelmeiken. Mindnyájan tiszteletben tartják a tulajdonukat és a jelenlétünket. A gyermekek a felnőttek jelenlétében nem hangoskodnak. Ha megsérülnek, nem sírnak felettébb. Megtanulnak engedni, ha egy másik gyermek belegázol a jogaikba. Az effajta rend kulcsa a következetes nevelés és fegyelmezés.

VISÍTOZÓ TIZENÉVES

Egyik vasárnap délután, amikor a gyülekezet a szabadban ebédelt, egy tizenkét éves lány a hintán elkezdett velőtrázóan visítani. Ha az én valamelyik gyermekem visít így, azt gondoltam volna, hogy legalábbis egy emberevő gép kapta el, és szedi ízekre lassan. Mindannyian a földre hajítottuk a papírtányérajnkat, és rohantunk a lány megmentésére. Úgy tűnt, hogy kiesett a hintából, de szemmel látható sérülése nem volt. (Később rájöttünk, hogy egy méh szúrta meg.) Amikor apja próbálta megvizsgálni, hogy nem tört-e el a karja, a lány hempergett, ütött, rúgott és sikoltott. Olyan volt, mintha valakit hangyabolyba ültettek volna.

A következő tíz percben az apa megpróbálta magára vonni a lánya figyelmét, hogy megtudja, mi történt. A lány nem engedte, hogy hozzányúljon, és folytatta a sikítózást. Ekkor azt mondtam a feleségemnek: „Ez nem sérült meg, hanem őrült.”

Visszatérve az étkezéshez, még mindig hallottam az apa kétségbeesett kiáltását: „Mi baj van, drágám? Mondd, hol fáj?” Tudtam, hogy nem sérülhetett

meg komolyan, mert aki megsérül, abban nincs ennyi energia, és visítózása úgy hangzott, mint tiltakozás vagy harci zaj.

Miközben mi, férfiak tovább folytattuk a beszélgetést, láttuk, amint elviték mellettünk a lányt az épületbe. Megállapították, hogy nem esett baja a kezének. Örültem, hogy csend lett. Vigyázz, hogy saját gyengeségeddel ne tedd érzelmi hazuggá a gyermekedet!

„SZEGÉNYKÉM, HOL FÁJ?”

Gyermekedet saját érdekében tanítsd arra, hogy uralkodjon az érzelmein, ha csak nem akarsz anyámasszony katonáját nevelni belőle, aki a szerencsétlenséget arra használja, hogy magára vonja a figyelmet! Ha járnai tanuló gyermeked elesik, ne rohanj, hogy felállítsd, miközben ijedt, részvétteljes hangon beszélsz hozzá!

Emlékszem, amikor nyolcéves koromban az unokatestvérem egy mutatványt adott elő a jelenlévő felnőttek szórakoztatására. Az öccse nyugodtan játszott a földön, amikor az unokatestvérem azt mondta: „Idenézz!” Sajnálkozó, együttérző hangon szólt a kicsihez: „Ó, fáj valami a babának? Szegényke. Mit csináltál? Fáj? Mutasd meg a mamának!” Az addig vidám kis unokatestvérem homlokát összeráncolva sírni kezdett, és anyjához ment érzelmi támogatásért. A felnőttek buzdítására anyja ölbe vette, megnyugtatta, leporolta róla a képzeletbeli port, és visszaültette a szőnyegre, hogy folytassa megkezdett játékát. Én ezt azonnal elraktároztam későbbi használatra. Az évek folyamán többször is tanúja voltam hasonló jelenetnek. Csak egyszer, vagy kétszer csinálták szándékosan, a szórakoztatás kedvéért. Máskor pedig az anya sietett a gyermeke valós vagy képzelt bánatának enyhítésére.

SZÍVÓS TINÉDZSEREK

Kezdő szülő koromban elhatároztam, hogy nem nevelek puhány alakokat. Ha valamelyik kicsi elesett, és beütötte a fejét, úgy tettünk, mintha nem vettük volna észre. Hagytuk, hogy ott maradjon a földön, sirjon egy kicsit, aztán újra próbálkozzon. Amikor egy nagyobb felborult a biciklivel, és lehorzsolta a térdét, nem tulajdonítottunk neki túl nagy jelentőséget, mindössze ennyit jegyeztünk meg: „Nem kellett volna olyan gyorsan menned, míg meg nem tanulsz jól biciklizni.” Amikor jött vacsorázni, és lehorzsolta térdét vagy sérült kezét látva azt kérdeztük: „Mi történt veled?”, így válaszolt: „Ó, semmi. Csak kicsúsztam a kanyarban a laza kavicsra. Legközelebb sikerülni fog.” „Ne is törődj vele, csak el ne törjön valamid!”

De válaszaink – vagy azok hiánya – nem közömbösséget jelentettek; éppen ellenkezőleg. Voltak esetek, amikor vissza kellett fognunk egymást, hogy a gyermek megtanulja az élet leckéit. Amikor egészségügyi ellátásra szorultak, azt nyugodtan és hatékonyan végeztük, majd visszaengedtük őket játszani.

A reagálásod lényeges a jellem formálásában. Nem olyan tizenévest – és végső soron felnőttet – akarsz nevelni, aki sérülést okoz magának, ha fel akarja kelteni a figyelmet.

Még fiatal koromban láttam egy tizenéves lányt, akit elhagyott a barátja, és ő kárt tett magában. Ismerek egy nőt, aki mindig sérülést okoz magának, ha érzelmi válságba kerül. Ha a te családotban ezek a kirívó esetek soha nem fordulnak elő, akkor is kellemesebb egy olyan gyermekkel vagy tizenévesssel együtt élni, aki nem „bögőmasina”. A leendő vejed is értékelni fogja, hogy olyannak nevelted a lányodat, amilyen. A fiaid pedig jobb férfiak lesznek.

„MARADJ VESZTEG!”

Amikor a legelső lányunk hét-nyolcéves lehetett, láttam, hogy át akar kelni az úttesten. Egy nagy fa takarásában egy autó közeledett nagy sebességgel, amelyet ő nem láthatott. Engem azonban észrevett, aki a túloldalon álltam, és rögtön oda akart futni. Rászóltam: „Ne mozdulj!” Hirtelen szinte kővé meredt, és egy tapodtat sem mozdult. Az autó elviharzott, és nem történt komoly baj. Örültem, hogy a lányomat engedelmességre és az érzelmein való uralkodásra neveltem.

A BUKFENCEZŐ KISGYEREK

Egyszer bizonyos távolsággal előttem haladt egy szénásszekér, amelyről egy négy-ötéves fiúcska lebukfencezett a kavicsos útra. Nem vették észre, a szekér ment tovább. A segítségére akartam sietni, de ő felpattant, hogy utolérje a szekeret, és felugorjon rá. Néhány sikertelen próbálkozás után észrevették, megragadták a kezét, és felhúzták. Miután elhelyezkedett, tapogatta fájó részeit, és mentek tovább. Nem várta, hogy megálljon az élet azért, mert ő horzsolást szenvedett. El tudom képzelni, mekkora hühöt csapott volna egy mai, önmaga körül forgó, rosszul nevelt gyermek.

SÍRÓ BABÁK VAGY BŐGÓMASINÁK

Amikor egy mászó vagy tipegő gyermek sír, annak jogos oka legyen. Ha éhes, etesd meg! Ha álmos, fektesd le! Ha valóban megsérült, adj időt, amíg a fájdalom csillapodik! Ha fizikailag kényelmetlen valami, alakíts a környezetén! Ha szükséges, tedd tisztába! Ha fél, öleld őt magadhoz! Ha durcás, tanítsd, hogy gyakoroljon önfegyelmet! Ha hisztériázik, verd el! Ne hagyd a gyermekedet rossz állapotban! Elégítsd ki valós szükségait, de önző sírását ne díjazd! Az édesanya legyen figyelemmel, hogy észlelje a kisgyermek valós szükségait, és a kellő időben és szinten elégítse ki azokat. **Ha viszont engedik a gyermeknek, hogy nyafogásával ő szabályozza a környezetét, akkor nem a szülő nevel, hanem fordítva.**

14. rész

ÖNMÉRSÉKLETRE NEVELÉS

EVÉSI KÉNYSZER

A korán kialakult szokások egy életre szólhatnak. Miért van az, hogy némelyik túlsúlyos ember evési kényszert érez, ha érzelmileg zaklatott állapotba kerül? Ha dühös vagy levert, odamegy a hűtőszekrényhez, mintha attól várna megkönnyebbülést. Nagyon elhízott asszonyoktól hallottam, hogy azért van rajtuk annyi súlyfelesleg, mert belső késztetést éreznek arra, hogy csalódásukat egy megtöltött gyomorba temessék.

Én most nem bocsátkozom abba, hogy általánosságban meghatározzam az elhízás – vagy akár egyetlen elhízás – okát, de az említett tényező egyes esetekben feltétlen szerepet játszik. Hogyan alakult ki ez a kapcsolat? Az ember/állat nehezen fogadja el a szabályozást. Valahányszor a narancsra gondolok, és elképzelem, hogy megeszem, a rágóizmaim szinte működésbe lépnek. Már akkor érzem a narancs savanykás ízét, amikor az még a boltban van. Ismételtén átélt tapasztalatok révén önkéntelenül erre álltam be. Ez akaratlan, a reakció be van programozva.

Ha egy csecsemőt anyatejjel táplálnak, vannak fizikai korlátai annak, hogy milyen gyakran, és mikor szophat. Az üvegből táplált babáknál – akkor is, ha azelőtt egy évig szopott – a cumisüveg nagyon kényelmes dajkává lép elő. Egy érzelmileg felindult gyermeket lecsendesít az, ha egyszerűen a szájába dugnak egy műanyag cumit. Ahogy a folyadék az üvegből a szájba jut, úgy szűnik a feszültség és a nyugtalanság. Egy mérges gyermeket cumival vagy cumisüveggel meg lehet nyugtatni. Egy üveg folyadékkal le lehet őt fektetni. Cumisüveg vagy cumi szájba adásával egy időre szabaddá teheted magad. Mire tanítod ezzel a gyermekedet? Nemcsak hogy nem tanul önuralmat, hanem MEGTANULJA, hogy úgy tud megbirkózni dolgokkal, ha a szájába vesz valamit.

A cigarettát nem pusztán nikotintartalma miatt szívják a dohányosok. Megfigyelted-e, hogyha valaki felhagy a dohányzással, az igen gyakran tart valamit a szájában? Egykori dohányosok mennyi fát „elfogyasztottak” már gyufaszál formájában, ily módon igyekezve enyhíteni feltörő szenvedélyüket!

Sok kövér ember nem kíván enni reggel. Csak miután a napi feladatok elé-

jük tornyosulnak, akkor hajtja idegességük a hűtőszekrény felé őket. Késő este, amikor a napi gondok összegyűlnek, a hűtőszekrény lesz az érzelmi támaszuk. Meggyőződésem, hogy azok a szülők, akik ennivalóval vagy cumival vigasztalják a gyermekeiket, saját vágyaik kielégítésére nevelik őket. Az „önmegtartóztatás” egy a Szent Szellem gyümölcseiben (*Gal 5,23*). Ha az ennivalóval nemcsak gyermeked éhét csillapítod, hanem mint vigasznyújtás eszközt is alkalmazod, mit nevelsz beléje ez által? Ne feledd, hogy az első emberi bűn evéssel kapcsolatos! A Sátán első alkalommal evéssel kísértette meg az Isten Fiát. „...*ha telhetetlen vagy, kést tettél a torkodra!*” (*Péld 23,2*). Van itt egy szellemi alapelv, ami sokkal mélyebbre hatol. Ha bármely területen hiányzik a gyermek önmérsékletre tanítása, akkor a gyermeket az általános mértéktelenség felé tereljük.

ÖRÖKÖLT MÉRTÉKTELENSÉG

A szülő mértéktelenségének a példája valamely területen testet ölthet a gyermek mértéktelenségében egy másik területen. Van olyan gyermek, aki annyira megveti szülei gyengeségét, hogy különös gonddal vigyáz, nehogy ő maga is áldozatul essen. Ám a szülői mértéktelenség példája egy másik területen ölthet testet, ahol a gyermek ébersége nem olyan fokozott. Szülőknek, akik mértéktelenek az evésben, lehetnek sovány gyermekeik, akik viszont a szexben lesznek mértéktelenek. Szülőknek, akik nem ismernek mértéket az anyagi javakban, lehetnek mértéktelen drogfogyasztó gyermekeik. A mértéktelenség – vonatkozson az bármely területre – súlyos, ártalmas bűn. A gyermekeid azt aratják, amit te vetsz. „*Ne tévelyegjetelek: Istent nem lehet megcsúfolni. Hiszen amit vet az ember, azt fogja aratni is: mert aki a testének vet, az a testből arat majd pusztulást*” (*Gal 6,7-8*) „*Nem csak kenyérrel él az ember...*” (*Mt 4,4*).

Ha felnőttként arra a felismerésre jutsz, hogy a szüleid rád örökítették a mértéktelenségüket, okolhatod őket, és engedheted, hogy továbbra is a hasad legyen az istened, vagy levetheted az átkot magadról és a gyermekeidről.

Szomorúan tapasztalom, hogy sok gyermeket nevel saját önző vágyai kielégítésére szülei példája, akik e világi javakat gyűjtenek. Az a gyermek, aki úgy nő fel, hogy elhalmozzák kétes értékű szerkentyűkkel, sokkal hajlamosabb az irigységre és a kapzsiságra, mint egy szerény körülmények között felnőtt gyermek, aki megelégszik az élet nyújtotta egyszerű dolgokkal. Az a gyermek, akitől semmit sem tagadtak meg, nagymértékben hátrányba kerül a való életben. Soha ne tekintsd gazdagságodat gyermekeid előnyére szolgáló jónak! Ez egy hátrány, amit ellensúlyoznod kell. Vizsgáld meg az Úr Jézus szavait a gazdagság hátrányairól: *Mk 4,19; Lk 12,15; 1Tim 6,6-19; Jak 5,1-5!*

15. rész

ERŐSZAKOSKODÓK

MINDENKINEK TETSZIK?

Nálunk szabály – helyesebben alapelv – a következő: „Ha nem tetszik mindenkinek, akkor egyáltalán nem tetszik.” Ahol nemcsak egy gyermek van, az elkerülhetetlen csatározás néha durvasággá fajul. Mi lehetőség szerint igyekeztünk ezektől távol tartani magunkat. Ha a gyermekeknek összetűzése támadt egymással, hagytuk, hogy megoldják maguk. A csipkelődés elkerülhetetlen, de ha túlment a megengedett határon, vagy ha odajöttek hozzánk, akkor közbeléptünk, mint döntőbírók.

LUFIFÚJÁS

Képzeljünk el egy hihető jelenetet! Egy kislány léggömböt fúj, és néhány évvel idősebb bátyja (aki amúgy rendes a húgaihoz) igyekszik megakadályozni, hogy ezt végrehajtsa, és nevet testvére reménytelen tiltakozásán. Eleinte a kislány benne van a játékban, de hamarosan megunja, és komolyan ellenkezik. A fiút annyira szórakoztatja a dolog, hogy még erőteljesebben beveti magát, hogy megghiúsítsa a léggömb felfújását. A lány bosszankodik, tiltakozik. A bátyja hangosabban nevet. A lány ellenáll a testével, hadonászik, lökdösődik a könyökével, és kiabál: „Hagyd abba!” A másik kitartoan törekszik célja megvalósítására, hogy bebizonyítsa vitézségét, mint első számú léggömb-leeresztő. „Nos, mi baj van?” – kérdezi az édesapa. „Ó, semmi, csak játszunk” – mondja a fiú. A húga tiltakozik: „Nem hagyja, hogy felfújjam a lufimat.” Vagyis indokolt egy kis nevelés és feddés.

A HELYTELEN MEGKÖZELÍTÉS

A fenti konfliktus kezelésének helytelen módja, ha az apa türelmét veszítve kiabál: „Add vissza a lufiját, hogy elhallgasson, és nyugalom legyen végre! Nem hallom a saját hangomat.” A fiú kelletlenül visszaadná egy gúnyos mosoly kíséretében, amely azt sugallná, hogy: „Na, várjál csak!”, a kislány pedig megpróbálná felfújni azt a báty jelenlétében, hogy bebizonyítsa győzel-

mét. Csendesen tovább folytatnák a versengést, míg újabb csínytevésre nyílik lehetőség. Ez naponta kb. harmincszor fordulna elő velük. Két-háromszor megvesszőzheted őket – mindhiába. A kislány nyafogva árulkodna, a fiú pedig duzzogna, mint egy méregzsák. Te a bíró szerepét alakítanád, aki azért jött, mert csatára számít, és azért van jelen, hogy igazságos legyen a mérkőzés. Az igazság bajnokaként kell eljárnod.

A HELYES MEGKÖZELÍTÉS

Próbáld ki ezt a megközelítést! Csendesen kérdezd: „Mi folyik itt?” A fiad felel: „Ó, semmi, csak játszunk.” Megkérdezed: „Kislányom, jól szórakozol?” Mire ő: „Dehogya! Nem hagyja, hogy felfújjam a lufimat.” A fiadhoz fordulsz: „Jól szórakozol?” Zavartnak tűnik, és ezt válaszolja: „Csak játszottunk.” Kérdezed: „A húgod jól szórakozott?” „Azt hiszem, nem.” „Mondhatod azt, hogy ő nem szórakozott?” „Hát, azt hiszem.” „Mit értesz azon, hogy azt hiszed? Gondoltad, vagy nem gondoltad, hogy ő szórakoztatónak találja?” „Tudtam, hogy őt ez nem szórakoztatja.” „Te szórakoztál, miközben a testvéred szenvedett?” Csend. „Téged szórakoztat, ha valakinek bosszúságot okozol?” Csend. A fiú lesüti a szemét. „Nézz rám! Jó lenne, ha egy nálad nagyobb valaki így bánná veled, ahogyan te tetted?” „Nem” – hangzik a felelet. „Akkor emlékeztetnélek híres szabályunkra, miszerint: »Ha valami nem öröm mindenki számára, akkor az egyáltalán nem öröm.« Fiam, tudod, hogy Hitler és az emberei szórakoztak mások szenvedésén? Nevettek, miközben gyermekek sírtak a fájdalomtól. Olyan akarsz lenni felnőtt korodban, mint ők?” Teljesen összetörve mondja: „Nem, apa. Nem akarok olyan lenni. Nem akartam elrontani a kedvét. Anna, bocsáss meg!” Milyen nagyszerű nevelés! A kislány és bátyja jó kapcsolatban, kibékülve távozik. A lány megbocsátott, mert látta fivére megbánását, és megszánta. Odahúzódik hozzá. A fiú ezután jobban fog vigyázni rá. Mind a ketten helyreálltak.

A feddés csak abban az esetben eredményes részedről, ha a fiad őszinteséget lát benned. Ha azt érzékeli, hogy a jóakarát – aminek nevében közbeavatkoztál – a legcsekélyebb mértékben is hiányzik belőled, nem fogja megbánni, amit tett. Még keményebb és keserűbb lesz.

Ha megbotránkozott, hallva, hogyan beszélsz az édesanyjával, akkor nem fog bűnbánatot tanúsítani, amíg te is nem fejezed ki ugyanazt. Ha a fiú nem akarja megbánni, amit tett, pedig egyértelműen érti, miről is van szó, helyénvaló egy verés, majd további indoklással kísért feddés. Ha ezt követően sem hajlandó bocsánatot kérni, és szeretettel fordulni a húga felé, akkor nyilvánvaló, hogy mélyebb, hosszú távú problémáról van szó, ami a kapcsolatok újrendezését kívánja meg.

16. rész

FENYEGETÉS ISTENNEL, OSTOROZÁS A BIBLIÁVAL

ISTENGYŰLŐLŐK

Szégyenérzetem van, amikor hallom, hogy egyes szülők Istennel ijesztgetik a gyermekeiket, ezzel próbálva engedelmességre szorítani őket. Egy gyermek „rossz” volt, és anyja így figyelmezteti: „Nem lett volna szabad ezt csinálni. Istennek ez nem tetszik”. Vagy: „Majd Isten megbüntet ezért.” „Anyá lehet, hogy nem látja, de Isten látja.” Beszéljünk a negatív, nemkívánatos eredményre vezető nevelésről! Ha úgy tartasz kordában egy gyermeket, hogy Isten haragjával fenyegeted, akkor gyűlölni fogja Istent, és elvesíti a hitet, mihelyt képes lesz függetlenül cselekedni. Soha – hangsúlyozom **SOHA** – **ne használd Istent arra, hogy fenyegezd vagy megfélemlítsd vele a gyermekedet, így kényszerítve egyetértésre!** Azt éred el ezzel, hogy társítja Istent az ítélettel és az elutasítással.

Tizenéves koromban nyári táborban voltam, ahol késő este néhány fiú hangoskodott. A dühös táborvezetők azzal büntették őket, hogy Bibliát kellett nekik olvasni. Hajnal két óraker felkeltem, hogy „félremenjek” (5Móz 23,13), és láttam, hogy ott ülnek, ölkükben a nyitott Bibliával, arcukon mogorva kifejezéssel. Fiatal voltam, és – noha szerettem a Bibliát, a nevelésről pedig semmit sem tudtam – határozottan elszomorított az a tudat, hogy mire vezet majd ez a „fegyelmzés”. A táborvezetőség megutáltatta a Bibliát ezekkel a fiúkkal. Szívükben mély nehezteléssel meredtek a Biblia lapjaira, és keserű szellemséggel társították azt. Három-négy ilyen „bibliaolvasással” töltött óra után egyenesen irtóztak attól, és minden további erőltetés fokozhatta ezt az egész életre kiterjedő ellenszenvet.

Ismerek egy anyát, aki azzal bünteti a gyermekeit, hogy igeverseket kereset ki velük a Bibliából. Maga a feladat jó gyakorlat lehet, kivéve, ha lázadás felszámolására használják. A lázadást vesszővel és feddéssel kell rendezni.

JÓ DOLGOKRA SZÍVESEN EMLÉKEZÜNK

A napi csendesség idejét ne használd a sérelmek rendezésére! A családi áhítatok semmilyen körülmények között nem szolgálhatnak arra, hogy valakiről „lehúzzuk a vizes lepedőt”. Senkinek sem kellemes, ha behívadják a főnök irodájába. Diákkoromban komoly fenytéseket kaptam az iskolaigazgatótól. Majdnem ötvenéves vagyok már, és még mindig összeszorul a gyomrom, ha bemegeyek egy iskola irodájába. Ilyenkor magamban azt mondom az igazgatónak, hogy hajoljon előre, és fogja meg a bokáját.

Ugyanakkor, ha pasztellkrétát látok, eszembe jut Jakabné, idős rajztanárom, aki mosolyogva tett elénk egy csendéletet azzal, hogy rajzoljuk le. Ha lehetne, visszamennék, és órákat töltenék vele.

Milyen emlékeket és képzettársításokat raktározol el gyermeked tudatalattijába? Tanítsd otthon a Bibliát! Adj nekik feladatot, hogy keressenek belőle verseket a türelemről, a szeretetről, a hűségről és így tovább, de ne tedd ezt valamilyen csínytevésükre válaszolva! Ha van valamilyen gyengéjük, ami irányítást igényel, várj, míg elmúlik a feszültség és a fenytés, majd utána adj nekik az adott elbukásra vonatkozó igetanulmányozási feladatot! Ha a bűnösség érzése nem múlt el, a lecke további elítélést és kirekesztést fog eredményezni, ami alól a vessző nem tud feloldozni. Ha az Istenről szóló tanítás el van különítve a fenytéstől, akkor ők szabadon társíthatnak anélkül, hogy azt éreznék, most Isten figyel és osztályozza őket. Különben gyermekeid Isten és a te jóváhagyásodat keresve fognak cselekedni. Hagyd, hogy Isten Szelleme alkalmazzon igazságokat a gyermeked tudatában! Egy felnőtt ítélőképessége jóval fejlettebb. Ne idézz elő bennük negatív előérzetet Istentől, mielőtt elég érettek lennének ahhoz, hogy mindent az ő távlatából lássanak!

17. rész

UTÁNZATOK

KERESZTYÉN SZÜLŐK „PAPAGÁJAI”

Gyermekeid Isten iránti érzékenységét tompítod azzal, ha vallásos önelégülteknek neveled őket. Szülők, akik kedvelik az ájtatosság külső megjelenítését, gyakran esnek farizeus-szindrómába. Ne neveld színlelésre a gyermekeidet! Ne legyenek olyanok, „*mint a képmutatók, akik szeretnek a zsinagógákban és az utcasarkokon megállva imádkozni, hogy lássák őket az emberek. Bizony mondom néktek, megkapták jutalmukat*” (Mt 6,5).

Egyszer be akartam mutatni a családomnak a kutyánk új trükkjét. Parancsot adtam neki, de ő a jelenlévők miatt szétszórt volt, és nem figyelt rám. Én egy trükköt ígérve félbehagyattam a családban éppen aktuális tennivalóikat, a kutya pedig úgy viselkedett, mintha soha azelőtt nem látott volna, nemhogy engedelmeskedett volna. Feldühödtem, és noszogatni kezdtem! Rám se hederített. „Milyen jupon űz csúfot belőlem ennyi ember előtt? A családom eddig felnézett rám, most pedig elvesztem a tekintélyem. Ostoba kutya!” – füstölögtem magamban. Érzékelte rosszallásomat, és farkát behúzva odább kullogott. Ezt jóvá kell tennie, és mindenki szeme láttára ki kell segítenie ebből a kellemetlen helyzetből. Végül is, mire való egy kutya, ha nem arra, hogy emelje a gazdáját? – gondoltam tovább csalódottan.

Megtörtént, hogy szülők a kisgyermeküket elém állították, arra utasítva, hogy: „Mondd szépen Miklós testvérnek: Az Úr áldjon meg!” Mikor ezt megtette, mindenki mosolygott, és megdicsérte a teljesítményéért. A szülők szája fülig ért büszkeségükben. Ha a kisgyermeked édesen imádkoznak, vagy vallásos cselekedeteket utánoznak, ezt egyáltalán nem kell figyelembe venni. Különben a képmutatást erősítjük bennük. Soha ne segítsük elő a „kegyesség látszatát”. **Olcso trükk arra tanítani a gyermekeidet, hogy mások előtt elkötelezett kegyeseknek tűnjenek.** Te és a gyermekeid már itt és most elvetétek a jutalmakat, és az effajta színjátás nem is érdemel ennél többet. „*Bizony, mondom néktek: megkapták jutalmukat*” (Mt 6,5).

Egy jó szándékú apának van két gyermeke, akik elég szépen énekelnek. Az

apa minden adandó alkalmat megragad, hogy közönségük legyen. Ha valaki más énekelné ezeket az evangéliumi énekeket, valóban áldás lenne, de mivel ők produkciónak szánják, fájdalmas még hallgatni is. Nagyon édesen énekelnek, és az apa boldog mosolya és dicsérete kíséretében vonulnak a helyükre. Én is így mosolyogtam volna, ha a kutyám hajlandó lett volna bemutatni, amire tanítottam.

Egy alkalommal, amikor a két éneklő „papagáj” elfelejtette a szöveget, és nem volt ínyükre a szereplés, a közönség nógatta őket, az apa pedig dühös volt. Előadása darabokra hullott. Hízeltedett és buzdított, miközben felfedeztem rajta ugyanazokat az érzéseket, amelyeket én éreztem a mutatóványt megtagadó kutyámmal szemben. A kutya most nem szenved attól, hogy produkálnia kell magát, ezek a gyermekek viszont szenvednek. Az apa becsvágya felülmúlja a gyermekei szellemi jólétével való törődését. Vagy talán nincs elegendő bölcsessége ahhoz, hogy különbséget tegyen a kettő között. Könnyű rombolást végezni ebben a Sátán által irányított világban.

18. rész

SZEMÉLYES LEVÉL

FIAMNAK

(Ez a levél a szerző két fiának, Gabriel és Nathan Pearl-nek van címezve, de egyes szám második személyben írom – a ford. megj.)

Nem tudom, mit hoz a holnap, de – hacsak nem a Biblia által leírt Ezeréves Birodalomra gondolunk – a világ egyre ellenségesebben fog viszonyulni a családokhoz. Ha még nem jön el az Úr, és lesz időd megnősülni, gyermekeket nevelni, fogadd el apád néhány tanácsát!

Először is tudnod kell, hogy az a nő, akit feleségül veszel, egész életre szólan gyermekeid anyja lesz. Mindaz a múltbeli tapasztalat, ami felhalmozódott benne, jelen lesz, mint gyermekeid anyjában. Semmilyen döntés nem befolyásolja jobban gyermekeid jövőjét, mint az élettársad kiválasztása. A férj és feleség kapcsolata minden más tényezőnél jobban hat a gyermekekre. Egy házaspár diszkréten elintézheti egymás közt a nézeteltéréseit, de annak hatását nem rejthetik el a gyermekeik elől. Ne feledd, hogy gyermekeid nem lesznek jobbak, mint kapcsolatod a feleségeddel – az ő anyjukkal!

Ápold a kapcsolatot a feleségeddel! Gondoskodj a szükségleteiről! Tedd boldoggá! Az ő gondolkodásmódja 50%-ban példa lesz a gyermekeitek előtt, ha nem vagy otthon, 100%-ban. Ha szereted és becsülöd a feleségedet, a gyermekeid is szeretni és becsülni fogják őt. Ha a szolgálja vagy, ez a példa is megragad az emlékezetükben.

Ha feleséget és gyermekeidnek anyát keresel, az első feltétel az legyen, hogy **szerezse az Urat**, és az Ő tanítványa legyen. Semmi más nem biztosítja kapcsolatod tartósságát. Tudjon imádkozni. Egy lány, akinek élő Krisztusa van, a házasságban ennek megfelelően cselekszik. A férfi és a nő „örökös-társak az élet kegyelmében” (1Pt 3,7). Az élet útvesztőiben csak két, ugyanazon igába fogott személy húzhatja végig biztonságosan a család szerkerét.

A másik, amit egy feleségben keresni kell, a **derű**. Vannak talán, akik ezt elhanyagolhatónak tekintik, én azonban nem tudom eléggé hangsúlyozni en-

nek a jellemvonásnak az értékét és gyakorlati hasznát. Egy lány, aki szomorú és elégedetlen a házasság előtt, nem fog azután megváltozni. Mindenkít ér próba és csapás. Egy boldog, derűs leány megtanulja kezelni ezeket, és tud örülni az életnek. Egyetlen férfi sem tud egy elégedetlen nőt boldoggá tenni. Egy asszony, aki nem talál okot az öröme, nem fogja megtalálni azt a házasság és az anyaság nehézségeiben és próbáiban.

Az udvarlás olyan, mint egy tavaszi kert: minden ígéretesnek tűnik; a házasság viszont olyan, mint egy kert augusztusban, amikor a termőföld és a mag minősége romlik, védekezni kell a kártevők ellen, és elburjánzik a gyom. Imádkozva, nagyon figyelve válassz feleséget, ill. édesanyát! Egy olyan lány, aki megbántódik, és sírással akar manipulálni téged, béklyó lesz számodra a házasságban. A derű akkor a legszembetűnőbb, ha nem pontosan úgy megy minden, ahogyan ő szeretné.

A következő keresett tulajdonság a **hála**. Ha egy fiatal lány hálátlan a családjá vagy a körülményei miatt, egy környezet- vagy kapcsolatváltozás révén sem lesz hálás. A hála nem a környezetre való reagálás, hanem egy szívbéli állapot kifejezési formája. Kerüld a rosszkedvű, hálátlan, elégedetlen lányokat! Ha nem életvidám a házasságkötés előtt, bizonyára nem lesz az a házasságkötés után sem. Egy fiatalasszony, aki alig egy hónapja ment férjhez, azt mondta édesanyádnak: „Én soha nem bántódtam meg egykönnyen. De amióta férjhez mentem, úgy látszik, ingerlékeny lettem. Talán azért van ez, mert nagyobb jelentőséget tulajdonítok dolgoknak, mint azelőtt?” Édesanyád azt felelte: „Nem. Csak éppen úgy érzed, hogy most több jogod van, ennél fogva többet vársz el.” Azt kell szem előtt tartani, hogy a személyiség és a vérmérséklet nem javul a házasságkötés után. Miután megszűnnek a társadalmi korlátok, a biztos egységből eredő szabadság megengedi, hogy az ember kimutassa valódi érzelmeit.

Fiam, figyeld meg, hogyan viselkedik a lány az apjával szemben! Függetlenül attól, hogy milyen ember az apja, ha lázadozik ellene, akkor ellened még inkább lázadni fog. Ha tiszteletlenül beszél az apjáról vagy az apjával, veled sem fog különbül.

Ismét másik tulajdonság, amit keresni kell, hogy tud-e **kemény, alkotó módon dolgozni**? Ne végy feleségül lusta, hanyag lányt! A szépség mögött zilált, elégedetlenkedő, tunya természet rejtőzhet. Bármit teszel is, a lusta lányokat kerüld! Ha azt várja, hogy kiszolgálj, akkor menjen feleségül egy pincérhez! Neked elég feladat lesz a gyermekek nevelése a feleséged nevelése nélkül.

Olyan lányt el ne vedd, aki nem úgy érzi, hogy benned a legjobb férfit kapta a világon! Egy lány, aki azzal a gondolattal lép a házasságba, hogy jobb

partit is csinálhatott volna, soha nem lesz elégedett, mert mindig azon fog járni az esze, hogy milyen lett volna, ha...

Kerüld az olyan lányokat, akik szerelmesek saját külsejükbe! Jobb elvenni egy átlagos kinézetű lányt, aki elégedett azzal, hogy szeret és szeretik, mint olyat, aki éveit azzal tölti, hogy hamvadó szépségét próbálja megőrizni. Az élet több és teljesebb annál, minthogy olyan kiábrándult asszonyra várj, aki sajnálkozva nézi magát a tükörben.

Kerüld azt a lányt, aki karrierjét házon kívül kívánja megvalósítani. Egy feleség „segítőtárs” legyen.

Még egy jellemvonás: a **gyermekszeretet**. Az a lány, aki nem akarja felvenni a gyermekvállalás terhét, mély sebet fog hordozni, és a nyomorúsághoz vezető úton jár. Ha az Úr akarja, egyszer neked is lesznek gyermekeid.

Most pedig arról hadd szóljak, hogyan lehetsz jó apa. Most, amíg fiatal és egyedülálló vagy, tedd, amit Isten minden teremtménye tesz, készítsd a fészket az érkezésükre! NE VÁLLALJ OLYAN ELFOGLALTSÁGOT, AMELY AKADÁLYOZ ABBAN, HOGY JÓ APA LÉGY! Úgy tervezd meg az élethivatásodat, hogy az apaszerep a fő helyre kerüljön! Azok, akiket megszedít az üzleti siker, nem lesznek jó apák. Ha az egész világot megnyered, de a gyermeked lelkét elveszíted, mi haszna van annak? Némely munkamániás azt hangoztatja, hogy a gyermekeiért dolgozik, biztonságot, jó képzést stb. teremtve számukra. Miért van mégis, hogy házon kívül keményen dolgozó apák gyermekei soha nem díjazták apjuk áldozatvállalását, sőt sikereit lenézik, megvetik. Ennek oka, hogy a gyermekeket nem lehet becsapni. Apjuk távollétét az érdeklődés hiányaként könyvelik el. Úgy gondolják, hogy őt hivatása gyakorlásában önző érdek motiválja. Azt látják, hogy munkája nagyobb megelégedést szerez neki, mint az ő jelenlétük. Akár így van, akár nem, az eredmény ugyanaz. Az üzleti sikerek ideigvalók, de a gyermekeid örökkévalók. Amire a gyermekeidnek szüksége van, az nem szerezhető meg az egyetemen. Ezt az apa nyújthatja, ha sok-sok órát tölt együttes tevékenységben a gyermekeivel.

Az idő „minőségének” az idő „mennyiségével” való szembeállítás a mai világi tevékenységbe elmerült szülők lelkiismeretének a gyógyírja.

A betervezett órányi „minőségi együttlét” klinikai látogatáshoz hasonlít, és nem több, mint egy üzleti találkozó megvalósítása – vagy pszichoterápiás ülés. Lehet mesterkéltséggel és nagyhangú. A nem őszinte odafigyelés a lényegtelen dolgokra szűkíti a kapcsolatot. A leghasznosabban együtt töltött idő az, amely közös célok megvalósítására tett valódi erőfeszítést igényel. Egy gyermek önbecsülése nem azzal fejlődik, hogy üres fecsegéssel a figyelem központjába kerül, hanem azáltal, hogy ténylegesen részt vesz egy valós szükség megoldásában: a postaláda felszerelése, a ruhaszárító zsinór kifeszítése, fűnyírás, a

tűzifa behozatala, ablaktisztítás, kutyaházépítés, apának tényleges segítségnyújtás a munkájában.

Emlékszel, amikor Don Madill alig hároméves kisfiával eljött dolgozni a bútorüzletünkbe, és a gyerek ott tüsténkedett, fűrészport söpört, szöveget kalapált? Ebben az apa-fiú kapcsolatban nyoma sem volt színlelésnek vagy sietésnek. Ma ez a fiú érett fiatalember, és munkáját biztonsággal végzi.

Amint megszületik első gyermeked, láss hozzá az apaszerephez! Mentsd fel néhány órára a feleségedet, és törődj a csecsemő minden szükségével! Vedd öledbe, ha olvasol, vagy ha pihensz! Te, fiam mindössze néhány napos voltál, amikor egy nyugtalan éjszakán a mellkasomra helyeztelek. Elvonultam, ahol nyugodtan tudtam pihenni mellemen a kis testeddel. Eközben kimerült édesanyád legalább fellélegzett.

Ifjú házasként az volt az elvárásom, hogy a feleségem szuper asszony legyen. Aztán nemsokára rájöttem, hogyha jó szellemi állapotban át akar vészelni még néhány gyermekszülést, sok támogatásra van szüksége. Bánj a feleségeddel úgy, mint törékeny virágszállal, s akkor lesz energiája ahhoz, hogy még odaadóbb édesanya legyen!

Jól tudom, hogy te, fiam nem igényelsz sok alvást. De ha két-háromévenként átesnél egy-egy nagy „műtéten”, amikor is közel tízkilós „pluszsúlyt” távolítanának el, és a tested azt követően „tejüzemnek” kéne kiadnod, neked is több pihenésre lenne szükséged. Hagyd, hogy a feleséged egy kicsit tovább aludjon, mint te, és teherbíróbb lesz!

Noha én sok időt töltöttem veled, amikor kicsi voltál, mindig azt mondtam édesanyádnak: „Addig a tieid, amíg nem tudnak kijönni utánam; attól kezdve az enyéme.” Legyen sok kalandban részed a gyermekeiddel! Mindegyikükkel újra kezdve kutasd és fedezd fel a világot! Téged egy hátizsákban vittelek nyúl vadászatra. A vadászakutyáim annyira hozzá voltak szokva, hogy ha megláttak egy hátizsákot, azt hitték, vadászni indulunk.

Álljon gyermekeid rendelkezésére sokféle kacat, hogy kiélhessék alkotó képzeletüket – kartondobozok, fakockák, fűrészpor, homok, gallyak, szögek és kalapács! Kerüld az üzletek által kínált játékszereket, amelyek a képzelőerőt korlátozva elfojtják az alkotókedvet.

Ne feledd azt a fontos alapelvet, hogy minél több időt töltötök közös tevékenységgel, annál kevesebb fegyelmezési gondod lesz. Egy gyermek, aki rajong az apjáért, mindenben tetszeni akar neki. **Egy gyermek nem lázadhat legjobb cimborája ellen.** Ha már elég nagyok ahhoz, hogy képeskönyveket nézegessenek, ülj le velük, és együtt lapozzátok azokat! Ha már elég nagyok ahhoz, hogy felfogják, kezdj bibliai történeteket olvasni és mondani nekik! A nap folyamán, ahogy természetesen adódik, beszélj nekik mennyei Atyánk-

ról! Minden este imádkozz velük együtt! Vizsgáljátok közösen a természetet, mint a hatalmas Isten bölcs alkotását!

Ne halogasd, hogy mint apa, időt szánj rájuk! Ha nélküled nőnek, olyanok lesznek, mint egy karó nélkül növekvő paradicsompalánta: vezetés nélkül burjánzik. A gyomok úgy ellepik, hogy nem lehet eltávolítani őket. A termés a földre kerül, ahol elrohad.

Egy apa, aki „ott” van, és állandó részese gyermeke életének, ismerni fogja annak szívdobbanását is. **Ha jó magaviseletéért megdicséred és jutalmazod, nagyon ritkán fog helytelenül viselkedni.** Ötven biztató szót halljon tőled, míg egyetlen megrovást.

De ne ess áldozatul a modern pszichológiának, miszerint a gyermeked elhanyagolását ellensúlyozhatod azzal, hogy egyszer csak megjelenesz, és valami elismerésfélét mondasz. Ez mesterkélt és hízelkedő dolog. Úgy dicsérni valakit, hogy annak nincs jogos alapja – romboló hatású. **Egy gyermeknek tudnia kell, hogy joggal illeti meg minden egyes dicséretet.** A meg nem érdemelt, nem teljesítményen alapuló dicséret éppoly igazságtalan, mint a meg nem érdemelt büntetés. Hazugságra tanít, mivel elferdíti a valóságot. A valós jelenlétet nem lehet helyettesíteni. Ha a gyermeked nem tesz semmi dicséretre méltót, akkor fogd meg a kezét, és vedd magad mellé, míg nem csinál valami dicséretre méltót! Az elhanyagolt gyermekek elutasított gyermekek lesznek. Egy gyermeknek egészséges növekedéséhez apára van szüksége, mint ahogy egy növénynek fény kell. Nem elég egy villanólámpa közelsége. **Az apa jelenlétének tartós, egyenletes világítása az, amire szüksége van.**

Szellemi nevelésüket soha ne hagyd az anyjukra (bármilyen jól is végzi a dolgát)! Máskülönb a gyermekek azzal a gondolattal fognak felnőni, hogy a hit nőknél való. Este te fektesd le őket, olvass nekik és imádkozz velük!

Ahogy a fiaid nőnek, bizonyosodj meg a felől, hogy nem veszi-e túlságosan igénybe őket a tanulás! Legyenek továbbra is nyitottak elgondolások és ötletek előtt, de mindenekelőtt valós életbeli problémák elé állítsd őket, amelyeket meg kell oldaniuk – kerékpár, kis mozdony vagy berendezések megjavítása. Ugyancsak hasznos az építés és a karbantartás megannyi formája.

Az önállóság és az önbizalom fogalma az, amit közvetíteni akarsz feléjük. Egy gyermek, aki el tudja végezni, meg tudja javítani, meg tudja csinálni, új dolgokkal fog próbálkozni, és sikerre számít. A munka során szerzett önbizalom hozzájárul a tanulás sikeréhez.

Jusson eszedbe az a fiú, aki egy távoli városba ment egyetemre! Ott hagyott mindent, ami ismerős volt számára, olyan kihívások elé állva, amelyekkel soha azelőtt nem találkozott. Képességeinek ismeretében kétséges volt, hogy meg tudja-e állnia helyét az új környezetben. Nem volt gyakorlata sem.

Amikor előre figyelmeztettem, azt mondta nekem: „Mindig meg tudtam csinálni mindent, amit akartam; most is menni fog.” Kemény kitartással négyes átlagot ért el az első félévben. Akár kezűgyességének, akár a fejének köszönhető, mindenesetre megtanult sikeresnek lenni.

Ha annyira megterhelsz egy gyermeket ismeretanyaggal, hogy egyszer csak alkalmatlannak érzi magát mindezek elsajátítására, kudarcra ítéled. Először kétkezi munkára tanítsd meg a gyermekeidet, és értelmi képességeik is jobban fognak fejlődni! Ne engedd, hogy iskolai dolgaival csak a feleséged foglalkozzon!

Fiam, úgy irányítsd a feleségedet, hogy megértse a nevelés és a fenyítés mikéntjét! Ne vedd magától értetődőnek, hogy ő automatikusan fel van készítve az anyaságra! Vannak anyák, akikben nincs elég bátorság a fenyítés alkalmazására. Ezek azt mondják a gyermeküknek: „Várj csak, majd apa hazajön, és megkapod a magadét!” Ha belépsz a házába, nyilvánvalóan azt szeretnéd, hogy a gyermekeid beléd csimpaszkodjanak, húzzanak-vonjanak, s ne a sarokban elbújva gubbasszanak. Micsoda rombolást végezne három, az apa hazajövetelétől rettegésben eltöltött óra! Szoktasd rá a feleségedet, hogy a fenyítéssel ne várjon rád, hanem intézze el ő maga!

A mérleg ellenőrzésére tedd fel magadnak a kérdést: „A gyermekeim úgy tekintenek-e rám, mint egy kemény, szigorú őrmesterre, vagy egy vidám, nagyszerű társat és vezetőt látnak bennem?” **Ítélezéseidnek és fenyítéseidnek el kell tűnniük a számtalan együttlét boldog óráiban.**

Végül, ahogy gyermekeid növekednek, engedd, hogy részesei legyenek az élet küzdelmeinek! Ne légy oly „sikeres”, hogy mindent meg tudsz adni nekik, amire szükségük van, vagy amit csak akarnak!

A küzdelem nélküli élet teljesítmény nélküli élet. Ha elhagynak valamit, ne végy nekik újat, amíg meg nem dolgoznak érte! Ne vegyél meg minden ehető nyalánkságot! Tanuljanak megelégedést! Ne tarts otthon édességet, nassolnivalót, mert hozzászoknak! Ha az étkezések közötti nassolás elveszi étvágyukat az igazi ételtől (hús, krumpli, zöldségek, saláták), akkor csak az étkezési időben ehessenek! Vannak ízek és ételek, amelyektől idegenkedünk. Egy-két nemszeretem ennivalója lehet mindegyik gyermeknek, de különben ne válogassanak! Ha válogat valaki, az ne egyen semmit a következő étkezésig! Jó edzés egy kis böjtölés.

Ne halmozd el őket játékokkal! Néhány funkcionális játék szükséges, úgymint kisfiúknak autó, tricikli, kislányoknak konyhaedények és babák (melyek az igazi babákhoz hasonlítanak). Nagyobb gyermekeknek kerékpár. Ne feleltesd önző hajlamaikat az által, hogy teret engedsz mindenféle kívánságuknak!

Soha ne hódolj a divatnak! Ruházkodásban és étkezésben a hasznosságot, ne a reklámokat helyezd előtérbe!

Hollywood világa nem Isten gyermekeinek való. Ne engedj házadba esztelen, bomlasztó propagandát! Gyermekeid gondolkodását Isten Igéje és a keresztyén példaadás formálja. **Amennyiben pusztítást akarsz a családotban, úgy ültessd őket a tévé vagy videó elé!**

A keresztyén család apából, anyából és gyermekekből áll, akik mindannyian eleven, derűs, szerető, munkavégző, játszani tudó, küzdő és eredményeket elérő egyének az Isten dicsőségére.

Szélesebb rálátással rendelkez, mint az „itt” és „most”! Gyermekeidet nem egy időszakra, hanem az örökkévalóságra készíted fel. Ádám saját hasonlatosságára nemzett egy fiút. Te is fogsz nemzeni fiakat és lányokat a magad képére. Minden földi törekvés az örökkévalóságra mutasson! Mint ahogy egy gyermek hordozza a szülei képmását, úgy kell elősegíteni, hogy mennyei Atyja képmását is hordozza. Megszületett a te képedre, és újjá is kell születnie Krisztus képére. Az Isten Fia képéhez való hasonulás a mi elvárásunk és reménységünk. Ez egy óriási célkitűzés, de a menny erőforrásai rendelkezésünkre állnak.

A bölcsesség kérésre adatik. A szeretet az egyetlen parancsolat; az énünk a legnagyobb ellenségünk, a Biblia az egyetlen kútforrás, a Szent Szellem a Vigasztalónk, Krisztus vére az egyetlen reménységünk. Fussuk meg az előttünk lévő versenypályát „hiszen *tudjátok, hogy fáradozásotok nem hiábavaló az Úrban*” (1Kor 15,58).

LEVÉL ANYÁTÓL A LÁNYOKNAK (Írta: Debi Pearl)

Rebeka, Shalom és Zsuzsanna!

Az élet tele van választásokkal. Vannak döntések, amelyeket még fiatalon fogsz hozni, s amelyek segítenek formálni életedet és a gyermekeid életét. A mi célunk az volt, hogy segítsünk neked felkészülni bölcs döntések meghozatalára.

Isten azt mondta Ábrahámról: „*Mert őt választottam ki arra, hogy megparancsolja fiainak és háza népének is, hogy őrizzék meg az ÚR útját, cselekedjenek az igazságnak és jognak megfelelően, hogy az ÚR beteljesítse, amit megígért Ábrahámnak*” (1Móz 18,19). Igehirdetők gyakran tünődnek, hogy miért Ábrahámot választotta ki Isten a zsidó nép atyjává. **Isten tudta, hogy Ábrahám „megparancsolja fiainak”** (tanítja őket helyes úton járni).

Amikor eljön az ideje, hogy házasságra gondolj, fontold meg: rá lehet-e bízni Isten örökségét arra a fiatalemberre? Ez nem csak a te életedre, hanem

a gyermekeitek, sőt azok gyermekeinek életére is kihatással lesz. Ábrahám tanítása olyan eredményes volt, hogy Izsák, a fia hajlandó volt bízni apjában, és az áldozati kés alá vetette magát. Izsák akkor is meg volt győződve apja helyes ítélőképességéről, amikor az egy szolgát küldött rokonukhoz, hogy feleséget válasszon neki. Ábrahám tudta, hogy a családja egy kiválasztott férfi számára rendelt kiválasztott asszonnyal fog folytatódni.

Ne feledd, hogy segítőtársa légy a férjednek! Állj mögötte imádságban, bátorítva és bízva benne! Becsüld meg, áldjad és szolgálj úgy, mint az Urat! Ilyen körülmények között ő gyarapodni fog. Az ő növekedésével gyermekeitek is növekedni fognak, és poharatok annyira megtelnek, hogy kicsordul mások életére is.

Ha valamilyen buta sértés miatt neheztelsz rá, jusson eszedbe, hogy ezzel megszakítod az imavonalat! Ne engedd, hogy megbántott érzelmek elmérgesítsék és megbetegítsék a kapcsolatokat! Légy derűs, hálás és megbocsátásra kész! Gyermekeid figyelni fognak téged. Ha semmibevevést, rosszállást, haragot, ingerlékenységet vagy tiszteletlenséget tapasztalnak részedről a férjed felé, ezzel felhatalmazva érzik magukat, hogy ők is ugyanígy viselkedjenek – nem csak az apjukkal, hanem sokkal inkább veled. A Példabeszédek könyvében éppen erről van szó: „Az asszonyi bölcsesség építi a házat, a boldonság pedig a maga kezével rombolja le” (Péld 14,1).

Kezdd el korán gyermekeid nevelését; ne várj addig, amíg gond merül fel! Egy egyéves gyermek, aki nem akar engedelmeskedni, keserűségre okot adó szokást fog kifejleszteni magában, ahogy növekedik. Amilyen a gyermeked kétévesen, olyan lesz tizenkét évesen, csak fokozottabb mértékben. „Már egy gyermek tetteiből is fel lehet ismerni, hogy tiszta és helyes-e, amit tesz” (Péld 20,11). Ne várd, hogy a gyermeked egyik napról a másikra istenfélő felnőtté váljék! A felnőttek sokszor nagy gyerekek, akiknek további formálódásra van szükségük. Sokat imádkozz a családotért!

Ne hagyd, hogy a család ellátása, a gyülekezet, a világ megfosszon attól az időtől, amely egy szent házasság fenntartásához szükséges! Az az idő, amit azzal töltesz, hogy jó feleség légy, mély gyökér, amely az egész növényt táplálja. Legyen egy védett terület, ahová a gyermek nem léphet be. Vannak esetek, amikor jó anyának lenni azt jelenti, hogy azt kell mondani a gyermeknek: „Most ne zavarj minket, keress magadnak valami elfoglaltságot!”

DEBI PEARL BEFEJEZŐ SZAVAI

Mindazt, amit e könyvből olvastál, mi a gyakorlatban megvalósítottuk a gyermekeink nevelése során. Nevelhetsz boldog, engedelmes, józan, sőt istenfélő gyermekeket, Isten szemében ők mégis elveszettek és befejezetlenek. Isten ismerete több, mint technikák és alapelvek ismerete. Kell lennie egy lüktető, lélegző életnek, amelyet csak Isten Szent Szelleme adhat.

Ne valami jó ügy szolgálatára tedd fel az életedet – legyen az akár egy nagycsalád felnevelése! Életedet arra szánd, hogy megismerd és szolgálj a Megváltót, és legfőbb törekvésed az legyen, hogy akikkel csak kapcsolatba kerülsz, azok megérintessék Jézus Krisztust az Ő kiontott vérében szerzett bocsánata által!

Arra hívtattunk, hogy az élő Isten seregének katonái legyünk. Fialat újoncok nevelése izgalmas feladat. Gyermek, akik látják Istent cselekedni, lelkeket menteni és életet megváltozni, valami valóságosat, valami örökkévalót ízlelnek meg.

Amikor egyik lányunk egy missziós útról Közép-Amerikából hazajött, kérdeztem őt a misszionáriusok gyermekei felől. Válasza szíven talált. Így hangzott: „A misszionáriusok gyermekeinek van egy látásuk, hogy ők legyenek, akik elérik a következő törzset. Tudják, hogy vannak elveszett és haladókló törzsek, akiknek nincs kihez fordulniuk, ha csak ők be nem töltik azt az űrt. Ifjú éveiket azzal töltik, hogy készülnek a törzshöz, és terveket készítenek. Ha törve is a nyelvet, de el akarják mondani a törzs embereinek Krisztus történetét. Azzal a szándékkal nőnek fel, hogy akik még soha nem hallották az Igét, hallhassák.”

19. rész

BEFEJEZÉS

(Írta: Michael Pearl)

Sok reményvesztett szülővel találkoztam, akik ezt mondták: „Túl sokáig vártam. A gyermekeim már túl nagyok ahhoz, hogy neveljem őket.” Igaz, hogy minél idősebb egy gyermek, annál nehezebb megpuhítani. Mégis senki emberfia nem túl idős ahhoz, hogy a cselekedeteit irányítani ne lehetne. De csak szabályozott környezetben – ahol a kényszer fenyegetése valóságos – lehetséges döntő csatát vívni a lázadás ellen. Ha egy gyermek már elég nagy ahhoz, hogy komolyan fontolgassa a szülői ház elhagyását, az erővel fenytés elveszíti hatékonyságát. Lehet, hogy nem tudsz mindent helyreállítani egy tizenégy évessel, de láthatsz olyan javulást, hogy az csodának tűnik. Egy tízéves még eléggé puhítható. Minél korábban kezded, annál jobb, de soha nem késő, amíg csak élnek.

Könnyen megeshet, hogy az egyik szülő olvassa ezt a könyvet, és módosít nevelési és fegyelmezési elvein, míg a másik elégedett az addigi gyakorlattal. Édesanya, ha elhatározta, hogy nem adsz több „esélyt” a gyermekeidnek, amíg a férjed tovább játssza az „ijesztgetési játékot”, megkísérthet az ítélkezés. Az éned fog testet ölteni ebben. Keserűséged a férjed iránt és a meghasonlás, amelyet a gyermekek érzékelni fognak, csak ront a helyzeten. A férjedet büszkesége még ellenállóbbá fogja tenni, nehogy a felesége és valamilyen ismeretlen szerző oktatni merészelje őt.

Mialatt a férjed távol van, légy olyan következetes és alapos, hogy tökéletes, azonnali engedelmességet kapj a gyermekeid részéről! Nevelj őket, még akkor is, ha nincs otthon! Fenyítsd meg őket, ha nem is látja! A gyermekek meg fogják tanulni, ha apjuk esetleg nem annyira következetes is, édesanyjuk akkor is „magának Istennek a törvénye”. Egyszer, amikor azt látod, hogy nem engedelmeskednek neki, alkalmas időben, az ő jelenlétében csendesen utasítsd a gyermekeket, és futva engedelmeskednek. Néhány ilyen eset után meg fogja kérdezni: „Hogy csinálod? Nekem nem engedelmeskednek így.” Csak mosolyogj szerényen, ahogy feleleled a vesszőt, és ezt mondd: „*A bot és a*

fenyítés bölcsé tesz” (Péld 29,15). Majd csendesen fordulj sarkon, és távozz! Meglátod, féltékeny lesz.

Ha nem vagy ítélkező – akkor, és csakis akkor – többet akar majd megtudni a titkodból. A gyermekeiddel szembeni viselkedésed megváltozása (nincs több harag, nincs vitatkozás, csak csendes irányítás) fel fogja kelteni a férjed figyelmét. De ha az egyetlen változás, amit lát, hogy gyakrabban fenyítéd testileg a gyermekeket, és ugyanannyiszor vagy vele indulatos, azt fogja gondolni, hogy ez csak egy hormonális egyensúlyvesztés, és majd elmúlik.

ZÁRÓSZÓ

Újra elolvasva a szöveget azt látom, hogy sok negatívumot mondtam – mit ne tégy, és mi a rossz. Ha csak arra adtam volna utasítást, hogy miképpen tervezz meg egy virágoskertet, csupa pozitív dolgot mondhattam volna; de ha egy sebész oktat orvostanhallgatókat a szívsebészetről, sok negatívum fog elhangzani. Egy ilyen mélyreható eljárás elővigyázatos, szűkre szabott korlátozásokat igényel a szükséges figyelmeztetésekkel. Az, amit naponta sikeresen végrehajtanak, tragédiával végződhet, ha gondatlanul csinálják. A gyermeknevelés is mélyreható folyamat. Beavatkozol egy fejlődő emberi lény lelkébe, egy örökkévaló élő lélekbe. Ez nem következmény nélküli folyamat. Az egész menny ott áll a várószobában, hogy várja a végkimenetelt.

Ha e könyv elolvasása után csalódást és elbátortalanodást érzel, ne kísérel meg végrehajtani a javasolt tanácsokat! Ez nem olyan valami, ami egy rövid időre KIPRÓBÁLHATÓ vagy alkalmazható. Látást, és következetességet kíván a végig vitele. Ha mindez új neked, és kétségeid vannak, nem fogsz kitartani a próbákban. Ekkor újra végig kell olvasnod.

Másrészt, ha szavakba öntöttem olyan dolgokat, amelyeket te mindig is tudtál, de soha nem voltál képes kifejezni, és ezek a fogalmak a szívedben vannak, és teljesen meg vagy győződve annak igazságáról, amit elmondtunk, akkor Isten kegyelme által látni fogod az eredményeket.

Hadd fejezzem be egy négyéves gyermek szavaival! Egy család, aki még csak egy hete alkalmazta ezeket az igazságokat, becsengetett hozzánk. Már éppen indulni készültek, és az apa hívta új kutyájukat. A kutya izgalmában majd fellökte a gazdáját. Az apa ingerült lett, és kezdte szidni a kutyát. Négyéves kislány az állat védelmére kelve így szólt: „De apa, még nem is tanítottad!”

AJÁNLOTT IRODALOM

- ◆ G. C. Willis: Unokáim szüleinek
(GBV–Evangéliumi Kiadó, későbbiekben: EK)
- ◆ J. Lockerbie: Édesanyák 42 égető kérdése (EK)
- ◆ R. K. Campbell: A keresztyén otthon (GBV–EK)
- ◆ F. Smart és J. Young: A nő Isten gondolata szerint +
E. Spencer: „Nevetve néz a holnap elé” (EK)
- ◆ P. Mayer: Isten rendje – Isten áldásainak forrása (3. kötet) (EK)
- ◆ H. Wilts: Bibliai családok (EK)
- ◆ Draskóczy G.: Új korszak (New Age) a gyermekszobában
(„Vetés és Aratás”, 34. évfolyam, 1996/1. szám) (EK)
- ◆ E. Traude: Színes kövek az aranyvárosból (EK)
- ◆ Mák Pál: Levél egy gyermekáldást vállaló édesanyának (magánkiadás)
- ◆ B. és Y. Schwengeler: Nevelés – öröm vagy üröm? (Ethos Alapítvány)
- ◆ Gátszakadás – okkultizmus a nevelésben (Ébredés Alapítvány)
- ◆ Az anyaság jutalma (EK)
- ◆ O. Schaudé: Pedagógiai felfedezések a Bibliában (EK)
- ◆ O. Schaudé–L. Bormuth–Ch. Spurgeon: Hinni, tanítani, nevelni (EK)
- ◆ Vándor P.: A Waldorf pedagógiáról (EK)

*

**Az EVANGÉLIUMI KIADÓ
2001-ben megjelent könyvei**

Peters, B.:	A nemzetek ideje
Remmers, A.:	Istenfélően élni és a hitet megtartani (1–2. Timóteus levél)
Schmidt-Schell, E.:	Csak ne hinnél
Spurgeon, C. H.:	Szántó János beszédei (egy vidám földműves életbevágó tanácsai)
Steer, R.:	Úton Hudson Taylорral
Vine, W. E.:	A Rómaiakhoz írt levél
Wössner, P.:	Tetovált és börtönviselt
Kausemann, J.:	Vár Atyád szeretete
Schäfer von Reetniz, P.:	Idők és jelek a XX. században
Gooding, D.–Lennox, J.:	Küzdelem az élet értelméért
MacDonald, W.:	Újszövetségi Kommentár I. és II. kötet (Máté–Róma és 1Korintus–Jelenések)
Mücher, W.:	Az Úr ünnepei (3Mózes 23)
Wagner, G.:	Dóra, gyere haza!
Wjst, W.:	Efëzus, egy nagyvárosi gyülekezet felemelkedése és bukása
Grant, L. H.:	Zakariás látomásai és az Úr Igéjének a terhe
Gitt, M.:	A róka nyomában és egyéb állattörténetek
Brinke, G. R.:	Jegyzetek Máté evangéliumához
Benoit de C.:	Ez igaz! – és ezért mindenkinek tudnia kell
Kamphuis, M.:	Buddhista voltam
Lukátsi V.:	A piros szíves ház

**Az EVANGÉLIUMI KIADÓ
2002-ben megjelent könyvei**

Wagner, G.:	István, tarts ki!
Behnam, A. B.:	Mária, Jézus anyja
Currie, J. B.:	Angyalok, amit a Biblia rólok tanít
Pace, E. J.:	Evangéliumi beszélő képek
König, F.:	Rólad van szó most
White, P.:	A buyufa alatt (új kiadás)
Peters, B.:	A Prédikátor könyve
Nee, W.:	Hirdesd az Igét!
dr. Török–dr. Tóth T.:	Természettudomány, világkép, világnézet, istenhit
Spurgeon, C. H.:	Mindig időszerű gondolatok
Hunt, D.:	Megalkuvás nélküli evangélium
Müller Gy.:	Igazi hit és imádság
Vida S.:	Morzsák az élet kenyereből
MacDonald, W.:	József Jézus előképe
Dixon, H.:	Adj nekünk... örökséget
Hewitt, J. B.:	Tanulmányok a bibliai kisprófétákról
Jones, B.:	Az Újszövetség történeti könyvei
Stricker, A.:	Alicia – AIDS és egy élet, mint egy álom
Van Deursen, A.:	A Biblia világa képekben
Schmidt-Schell, E.:	S.O.S. Két fiú végveszélyben
Langhammer, J.:	Példázatok, igaz történetek
Smith, H.:	Isten Fia – valóban Isten és valóban ember
Willis, G. C.:	Unokáim szüleinek
Grant, F. W.:	Mózes első könyve az Újszövetség fényében
A kis csavargó	
Al-Sain-Schrupp:	Allahért harcoltam
Bunyan, J.:	A szent háború

**Az EVANGÉLIUMI KIADÓ
2003-ban megjelent könyvei**

Roy, K.:	Napországban + Három barát	
Junker, R.:	Jézus, Darwin és a teremtés	
	Közelebb Hozzád! (áhítatos könyv)	
Hählke, Ch.:	A Tízparancsolat (kifestőkönyv)	
Inrig, G.:	A Bírák könyve	
Gibson, O. J.:	A keresztyén hit alapjainak tanulmányozása – 2. kötet	
Spurgeon, C. H.:	1500 bölcs gondolat	
Mackintosh, C. H.:	Te és a házadnépe	
Tatford, F. A.:	Jákób fiai	
Schmidt-Eller, B.:	Hannelore útja folytatódik	
Spurgeon, C. H.:	Elvégeztetett!	
	A zárba illő kulcs – 3. kötet	
De Koning, Ger.:	Amikor a szülők szenvednek... A gyermekek a maguk útját járják	}
Kuhley, H. J.:	Elfeledkezett-e könyörölni Isten?	
	Mi a célod? – 3. kötet	
Remmers, A.:	A Biblia képei és szimbólumai	
Boddenberg, D.:	Kérdéseim – Isten válasza	
Batten-Ham-Sarfati-Wieland-Gitt:	Kérdések a kezdethez	
Kausemann, J.:	Sámson, Izráel bírása	
Liebi, R.:	Beteljesedett prófécia + Világtörténelem Dániel próféta látomásában	
Lüscher, A.:	Boldogok, akik sírnak...	
Langenberg, H.:	A galatákhöz írt levél	
	Nem kímélték életüket	
Saunders, J.:	A maradék Isten házáért + Dávid sátora	
Roy, K.:	Az újra megtalált paradicsom + Végre otthon	